

INFORMATOR OŚWIATOWY

• Nr 3/15 (171) • Rok XXV • LIPIEC - SIERPIEŃ - PAŹDZIERNIK 2015 • ISSN 1505-0904 •

Bożena Żuk: *Szanowni Państwo*..... 3

PRZEPISY, ZALECENIA, WYJAŚNIENIA

Krzysztof Goliszek: *Polecamy... ustawy, rozporządzenia, zarządzenia* 4

Komunikaty 6

INFORMACJE, OPINIE, PROPOZYCJE

Irena Czyż: *Powszechna aktywność fizyczna*..... 8

Grzegorz Borecki: *Mały Mistrz - Wielka Sprawa*..... 9

Jerzy Polak: *Wychowanie fizyczne i sport w szkole. Refleksje nauczyciela z 50-letnim stażem.* 11

Barbara Madejczyk: *Lekkoatletyka dla każdego*..... 14

Anna Linde: *Ogólnopolska akcja – Szczypiorniaki na Orlikach*..... 15

Dariusz Kloskowski: *Podstawy kandydatów na żołnierzy zawodowych, a ich rozwój fizyczny w przeddzień podpisania kontraktu*..... 17

Dariusz Kloskowski: *Semantyczny model działalności szkoleniowo-metodycznej w zakresie wychowania fizycznego*..... 19

Mariola Małecka: *Kultura fizyczna w Szkole Podstawowej nr 3 w Lęborku*..... 21

Marta Serafin: *Sport – doskonałe „narzędzie dydaktyczne”*..... 24

Jolanta Rodewald: *Uczennice z Gimnazjum w Redzikowie we władzach Młodzieżowej Rady Gminy Słupsk*..... 25

Daria Bugajska: *Starsi uczą młodszych – młodzi uczą starszych. Sztafeta pokoleń w Szkole Podstawowej im. W. Witosa w Bierkowie*..... 26

Adrianna Wiśłocka: *Modna matematyka*..... 27

Mariusz Domański: *Dydaktyka medialna – czas rozpocząć nowe!*..... 29

Elżbieta Górka: *Co dalej z zespołem Aspergera?*..... 30

Edyta Berbecka: *W zdrowym ciele – zdrowy duch. Scenariusz zajęć kulinarnych według programu autorskiego „Młoda gospodyni”*..... 32

Alicja Dwulić, Agnieszka Wasińska: *Ortograficzne potyczki z królikiem Horacym*..... 34

DOSKONALENIE NAUCZYCIELI

Ewa Misiewicz: *Odbyło się w ODN: Konferencje wrześniowe 2015*..... 36

Dorota Iwanowicz, Jerzy Paczkowski: *Bąblowanie na matematyce w szkołach podstawowych*. 37

Władysława Hanuszewicz: *Kształtowanie uczniów niepełnosprawnych. Wyzwania, inspiracje, przyszłość*..... 38

OLIMPIADY, KONKURSY, IMPREZY

Jerzy Paczkowski: *Kangur 2015 – najlepsi nagrodzeni*..... 40

Jerzy Paczkowski: *Rok Matematyki na Pomorzu – konkursy*..... 41

Jerzy Paczkowski: *Nowoczesność w matematyce na Politechnice Gdańskiej*..... 43

Agata Kaczmarczyk-Suliga: *II Kobylnicki Festiwal Nauki*..... 44

KSIAŻKI, CZASOPISMA, MULTIMEDIA

Iwona Poźniak: <i>Biblioteka ODN poleca</i>	47
Jarosław Jastrzębski: <i>Biblioteki cyfrowe. Zagrożenie dla praw autorskich czy legalna alternatywa dla korzystania z utworów?</i>	48
Agata Szklarkowska: <i>Przedział literacki</i>	50
Agnieszka Stolarczyk: <i>Tematyczne zestawienie bibliograficzne: Sport i kultura fizyczna. Konteksty edukacyjne</i>	51

25 listopada 2015 r. w Gmachu Głównym Politechniki Gdańskiej odbędzie się IV Forum Pomorskiej Edukacji. Tegoroczna edycja Forum poświęcona będzie osiągnięciom, rozwiązaniom, szansom i potrzebom edukacji ponadgimnazjalnej regionu.

Podczas IV Forum będą poruszane zagadnienia, o których dyskutowano już podczas lokalnych debat, m. in.: budowanie integracji i współdziałania szkoły ze środowiskiem, wspieranie pasji oraz potencjału w rozwoju ucznia, przygotowanie go do wejścia na rynek pracy, jak również spojrzenie na IV etap edukacyjny w kontekście wyników egzaminów zewnętrznych. Głos w dyskusji zabiorą wszyscy przedstawiciele środowisk: uczniowie, nauczyciele, pracodawcy, przedstawiciele sektora pozarządowego i samorządów.

W programie Forum między innymi:

I SESJA PLENARNA: Czy w życiu zawodowym jest miejsce na realizację pasji?

- Wystąpienia plenarne:
- Moja pasja a planowana kariera zawodowa
 - Natalia Cepelik-Muianga, uczennica II klasy I LO w Gdańsku
 - Maciej Myśliś, uczeń III klasy Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 w Wejherowie
- Bądźmy wyjątkowi – Józef Balicki, przedsiębiorca, inwestor

Panel dyskusyjny z udziałem zaproszonych gości:

- Jak wspierać pasje uczniów i przygotować ich do kariery zawodowej?
 - Józef Balicki – przedsiębiorca, inwestor
 - Natalia Cepelik – Muianga, uczennica II klasy I LO w Gdańsku

- dr Aleksandra Lewandowska-Walter, adiunkt Instytutu Psychologii Zakładu Badań nad Rodziną i Jakością Życia, Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego
- Przemysław Rojewski, nauczyciel przedmiotów zawodowych Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 w Wejherowie
- Krzysztof Rzeźniowiecki, pedagog szkolny V Liceum Ogólnokształcącego w Gdańsku
- Julia Weber, studentka I roku Inżynierii Materiałowej Wydziału Mechanicznego Politechniki Gdańskiej

II SESJA PLENARNA: Wystąpienia tematyczne

Pomorska edukacja ponadgimnazjalna z perspektywy wyników egzaminów zewnętrznych

- Barbara Przychodzeń, kierownik Wydziału Badań i Analiz Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku
- Aleksandra Dąbrowska, kierownik Wydziału Egzaminów Zawodowych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku

Jak wspierać potencjał uczniów w pomorskich szkołach ponadgimnazjalnych? – przykłady dobrych praktyk

- Wiesława Górską – dyrektor I LO w Starogardzie Gdańskim
- Aldona Płaska, dyrektor Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Słupsku
- Dariusz Glazik, naczelnik Wydziału Edukacji, Kultury i Sportu Starostwa Powiatowego w Bytowie
- Jarosław Filipczak, wiceprezes zarządu Regionalnej Izby Gospodarczej Pomorza w Gdańsku

Szczegóły programu: www.cen.gda.pl

Szanowni Państwo,

oddajemy w Wasze ręce kolejny numer „Informatora Oświatowego”, który przygotowaliśmy z myślą o różnorodnych formach aktywności fizycznej po to, by odświeżyć w świadomości dorosłych oczywistą prawdę – aby być w dobrej kondycji intelektualnej i psychicznej, człowiek musi tak organizować swoje życie, by systematyczna aktywność fizyczna stanowiła jego stały element.

Teoretycznie sporo wiemy na ten temat i nawet rozumiemy powody, z których wynika potrzeba pobudzania aktywności ruchowej dzieci i młodzieży. Kiedy jednak przechodzimy do działań praktycznych, okazuje się, że wielu z nauczycieli spycha wychowanie fizyczne na margines nauk pedagogicznych, a rodzice przedkładają telewizję i internet nad spacer i zabawy rozwijające sprawność fizyczną własnych dzieci.

Starają się to niwelować Autorzy artykułów, zamieszczonych w obecnym numerze naszego czasopisma, którzy promują różne formy sportu i rekreacji stanowiące podstawowe elementy zdrowego trybu życia. Namawiam do korzystania z doświadczeń wieloletnich praktyków, które mogą stanowić inspirację do organizowania i spędzania czasu z największym pożytkiem dla zdrowia fizycznego i psychicznego, a tym samym dla rozwoju intelektualnego i moralnego naszych uczniów. Często zapominamy o tym, że wychowanie fizyczne i sport należą do istotnych czynników wspomagających ogólny rozwój dzieci i młodzieży. A przecież badania naukowe i powszechne doświadczenia wskazują na to, że aktywność fizyczna pozytywnie wpływa na kształtowanie sfery emocjonalnej, rozwijanie zainteresowań, poprawia ogólną sprawność oraz zdolność przystosowania. Zajęcia sportowe stwarzają podstawy kształcenia wysokich predyspozycji do nauki i wysiłku, a także pomagają w realizacji funkcji społecznych człowieka. Specjaliści wskazują na to, że wychowanie fizyczne uczy organizacji, systematyczności, odpowiedzialności, współpracy, podejmowania decyzji; promuje zdrowy styl życia; zapobiega przemocy i brutalizacji życia; uczy zasad fair play – po prostu kształtuje charakter.

Lektura kolejnych tekstów buduje w nas przeświadczenie, że aktywność fizyczna jest podstawowym źródłem osiągania sukcesów na wszelkich polach aktywności człowieka i stanowi niezbędny warunek przetrwania w ustawicznie zmieniającym się świecie, na co zwraca uwagę wiele autorytetów, m.in. Francois Jacob – francuski genetyk, noblista z dziedziny fizjologii i medycyny, który pisał: „*Pod względem biologicznym człowiek XX wieku nie wydaje się różny od tego, który żył 30-40 tysięcy lat temu*”.

Dynamizm zmian zachodzących nie tylko w przestrzeni edukacyjnej, ale też w życiu społeczno – kulturowym Pomorza ukazują artykuły tematycznie związane z kontekstami edukacyjnymi. Przytoczone w nich przykłady nowych rozwiązań metodycznych, wpisują się w proces przygotowania dzieci, młodzieży i dorosłych do życia w zmieniających się warunkach cywilizacyjnych. Kolejne teksty poruszają zagadnienia związane z innowacyjnym wykorzystaniem w szkolnym procesie kształcenia m.in.: mediów, zajęć nieformalnych, projektów interdyscyplinarnych opartych na partycypacji i współdziałaniu. Błędem byłoby ignorowanie przez szkołę któregośkolwiek z tych elementów. Umiejętne łączenie kontekstów edukacyjnych z formalnym procesem nauczania stanowi swoiste wyzwanie dla wszystkich uczestników procesu edukacyjnego – uczniów i ich rodziców lub opiekunów oraz nauczycieli. Wyzwanie to wymaga dokonywania świadomych wyborów, sprzyjających łączeniu rozwoju tak bardzo pożądanym kompetencji kluczowych z rozwojem fizycznym dzieci i młodzieży, który stanowi podstawę nabywania wiadomości i umiejętności oraz kształtowania postaw.

Zachęcam Państwa do lektury kolejnych artykułów, ale przede wszystkim chciałabym, aby stanowiły one przyczynek do refleksji nad tym, co w życiu ważne, co zapewnić może zrównoważony proces edukacyjny, nakierowany na wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży.

Bożena Żuk
dyrektor ODN w Słupsku

PRZEPISY ZALECENIA WYJAŚNIENIA

Polecamy...

- ➔ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 kwietnia 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie. (Dz. U. z 14.05.2015 r., poz. 673).
- ➔ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 maja 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków, form i trybu realizacji Rządowego programu wspierania w 2015 r. organów prowadzących szkoły podstawowe i szkoły artystyczne realizujące kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej w obszarze rozwijania zainteresowań uczniów przez promocję czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży – „Książki naszych marzeń” (Dz. U. z 02.06.2015 r., poz. 759).
- ➔ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U. z 18.06.2015 r., poz. 843).
- ➔ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 czerwca 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagradzania za pracę w dniu wolnym od pracy (Dz. U. z 24.06.2015 r., poz. 868).
- ➔ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy finansowej uczniom na zakup podręczników i materiałów edukacyjnych (Dz. U. z 02.07.2015 r., poz. 938).
- ➔ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 czerwca 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz. U. z 07.07.2015 r., poz. 954).
- ➔ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz. U. z 07.07.2015 r., poz. 954).
- ➔ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz. U. z 08.07.2015 r., poz. 959).
- ➔ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie realizacji Rządowego programu wspomagania w latach 2015–2018 organów prowadzących szkoły w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach – „Bezpieczna+” (Dz. U. z 13.07.2015 r., poz. 972).
- ➔ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 lipca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy dzieciom i uczniom w formie zasiłku losowego na cele edukacyjne, pomocy uczniom w formie wyjazdów terapeutyczno-edukacyjnych oraz pomocy dzieciom i uczniom w formie zajęć opiekuńczych i zajęć terapeutyczno-edukacyjnych w 2015 r. (Dz. U. z 05.08.2015 r., poz. 1103).
- ➔ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 lipca 2015 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. z 07.08.2015 r., poz. 1113).
- ➔ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 lipca 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz. U. z 07.08.2015 r., poz. 1123).
- ➔ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 6 sierpnia 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie egzaminów eksternistycznych (Dz. U. z 12.08.2015 r., poz. 1149).
- ➔ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 sierpnia 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie praktycznej nauki zawodu (Dz. U. z 17.08.2015 r., poz. 1183).
- ➔ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 lipca 2015 r. w sprawie warunków i trybu przyjmowania do publicznych przedszkoli, innych form wychowania przedszkolnego, szkół i placówek osób niebędących obywatelami polskimi oraz obywateli polskich, którzy pobierali naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw, a także organizacji dodatkowej nauki języka polskiego, dodatkowych zajęć wyrównawczych oraz nauki języka i kultury kraju pochodzenia (Dz. U. z 20.08.2015 r., poz. 1202).

- ➔ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 6 sierpnia 2015 r. w sprawie wymagań wobec szkół i placówek (Dz. U. z 20.08.2015 r., poz. 1214).
- ➔ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 sierpnia 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie udzielania gminom dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie zadań w zakresie wychowania przedszkolnego (Dz. U. z 28.08.2015 r., poz. 1247).
- ➔ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 sierpnia 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków przechodzenia ucznia ze szkoły publicznej lub szkoły niepublicznej o uprawnieniach szkoły publicznej jednego typu do szkoły publicznej innego typu albo do szkoły publicznej tego samego typu (Dz. U. z 28.08.2015 r., poz. 1248).
- ➔ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz. U. z 28.08.2015 r., poz. 1249).
- ➔ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 sierpnia 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz. U. z 28.08.2015 r., poz. 1250).
- ➔ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 sierpnia 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli (Dz. U. z 28.08.2015 r., poz. 1251).
- ➔ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 26 sierpnia 2015 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz. U. z 28.08.2015 r., poz. 1256).
- ➔ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2015 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. z 31.08.2015 r., poz. 1270).
- ➔ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 września 2015 r. w sprawie konkursu na stanowisko dyrektora publicznej placówki doskonalenia nauczycieli o zasięgu ogólnokrajowym, publicznej placówki doskonalenia nauczycieli szkół artystycznych oraz publicznej placówki doskonalenia nauczycieli przedmiotów zawodowych, którzy nauczają w szkołach rolniczych (Dz. U. z 10.09.2015 r., poz. 1356).
- ➔ Obwieszczenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 6 sierpnia 2015 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli (Dz. U. z 31.08.2015 r., poz. 1264).
- ➔ Obwieszczenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 sierpnia 2015 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie warunków wynagradzania egzaminatorów za udział w przeprowadzaniu sprawdzianu i egzaminów oraz nauczycieli akademickich za udział w przeprowadzaniu części ustnej egzaminu maturalnego (Dz. U. z 01.09.2015 r., poz. 1281).
- ➔ Obwieszczenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 sierpnia 2015 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie ramowego programu szkolenia kandydatów na egzaminatorów, sposobu prowadzenia ewidencji egzaminatorów oraz trybu wpisywania i skreślenia egzaminatorów z ewidencji (Dz. U. z 04.09.2015 r., poz. 1305).

Krzysztof Goliszek
wicedyrektor niepublicznego
Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych
w Słupsku

Komunikaty

⇨ **Kierunki realizacji polityki oświatowej na rok szkolny 2015/2016 – Rok Otwartej Szkoły**

Minister edukacji narodowej ustanowiła rok szkolny 2015/2016 Rokiem Otwartej Szkoły. Szefowa MEN ustaliła też kierunki realizacji polityki oświatowej na ten czas. Minister edukacji narodowej co roku, na podstawie przepisów ustawy o systemie oświaty (art. 35 ust. 2 pkt 1), ustala podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w danym roku szkolnym. Decyzją minister Joanny Kluzik-Rostkowskiej w nadchodzącym roku szkolnym (2015/2016) podstawowymi kierunkami realizacji polityki oświatowej państwa będą:

1. Wzmocnienie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, specjalnych ośrodkach wychowawczych, ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych.
2. Podniesienie jakości kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych poprzez zaangażowanie przedstawicieli partnerów społecznych w dostosowywanie kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy.
3. Rozwijanie kompetencji czytelniczych oraz upowszechnianie czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży.
4. Edukacja matematyczna i przyrodnicza w kształceniu ogólnym.

Z kierunków realizacji polityki oświatowej państwa wynikają zadania dla organów nadzoru pedagogicznego i placówek doskonalenia nauczycieli.

Ze strony: <https://men.gov.pl>

⇨ **Nowe rozporządzenie w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów**

Minister Joanna Kluzik – Rostkowska 10 czerwca 2015 r. podpisała rozporządzenie w sprawie szczególnych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz słuchaczy w szkołach publicznych. Zmiany w stosunku do dotychczasowego stanu prawnego polegają m.in. na wprowadzeniu:

- możliwości zwolnienia ucznia z wykonywania określonych ćwiczeń fizycznych na zajęciach wychowania fizycznego, a nie tylko zwolnieniu z realizacji tych zajęć w ogóle. Podstawą do tego zwolnienia będzie opinia lekarza wskazująca, jakich ćwiczeń fizycznych (czy też – jakiego rodzaju ćwiczeń) uczeń nie może wykonywać oraz przez jaki okres;
- określenia funkcji, jakie spełnia ocenianie bieżące ucznia, co jest związane z wprowadzeniem w art. 44 i ust. 4 ww. ustawy możliwości ustalania ocen

bieżących w formie opisowej na każdym etapie edukacyjnym. Ocenianie bieżące przekazuje informacje o poziomie osiągnięć edukacyjnych ucznia, jak też jego zaangażowaniu w zdobywaniu nowych wiadomości i umiejętności oraz pokonywaniu trudności.

Rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 44 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw. Rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 września 2015 r.

Ze strony: <https://men.gov.pl>

⇨ **Niezbędnik dla ucznia, rodzica i nauczyciela na rok szkolny 2015/2016**

Na stronie internetowej Ministerstwa Edukacji Narodowej ukazał się „Niezbędnik dla ucznia, rodzica i nauczyciela na rok szkolny 2015/2016 – zanim pójdziemy do szkoły”. W niezbędniku zawarto następujące rozdziały:

- Uczeń najmłodszy
- Uczeń niepełnosprawny
- Uczeń w przyjaznej i bezpiecznej szkole
- Szkolnictwo zawodowe
- Prawa rodziców
- Rodzicu, pamiętaj!
- Dyrektorzy i nauczyciele
- Dyrektorze pamiętaj!
- Planowane zmiany

Pełny tekst „Niezbędnika” na stronie:

<http://men.gov.pl/niezbednik>

⇨ **Szkolne sklepiki i stołówki po zmianach – list minister edukacji do dyrektorów**

Szefowa MEN prosi dyrektorów szkół i przedszkoli o informacje o problemach związanych z wycofaniem „śmieciowego” jedzenia. Joanna Kluzik-Rostkowska poprosiła o przekazanie informacji, czy stosowanie nowych przepisów powoduje istotne przeszkody i utrudnienia w funkcjonowaniu szkolnych i przedszkolnych stołówek oraz sklepików. Dyrektorzy mieli czas do 30 września na przekazanie informacji do właściwego kuratorium oświaty.

1 września 2015 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 26 sierpnia 2015 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach.

Ze strony: <https://men.gov.pl>

(I.P.)

NABÓR WNIOSKÓW ROZPOCZĘTY!

Projekt w ramach Poddziałania 3.2.1

JAKOŚĆ EDUKACJI OGÓLNEJ RPO WP 2014-2020

Kto może składać wnioski?

Do konkursu, jako wnioskodawcy, mogą przystąpić organy prowadzące szkoły lub placówki systemu oświaty, przy czym wsparcie w ramach tych projektów kierowane jest do minimum 60% podległych szkół/placówek. Organ prowadzący składa jeden wniosek o dofinansowanie w ramach danego konkursu, przy czym organ prowadzący wykonujący zadania powiatu składa jeden wniosek o dofinansowanie projektu w ramach każdego etapu edukacyjnego.

Na co można otrzymać dofinansowanie?

Projekty obejmujące co najmniej 1 rok szkolny ukierunkowane na podniesienie jakości edukacji ogólnej, realizowane w oparciu o diagnozę potrzeb zgodnie z regionalnymi ramami kompleksowego wspomaganie szkół, w szczególności poprzez:

1. Kształtowanie i rozwijanie u uczniów kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy, obejmujące m.in.:
 - organizację dodatkowych zajęć nastawionych na kształtowanie ww. kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy oraz postaw i umiejętności (kreatywności, innowacyjności oraz pracy zespołowej), w szczególności z wykorzystaniem narzędzi TIK oraz poprzez realizację zajęć opartych na metodzie eksperymentu, m.in. w formie zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, kółek zainteresowań, warsztatów, laboratoriów, projektów edukacyjnych realizowanych przez uczniów,
 - realizację dodatkowych zajęć kompensacyjno-wyrównawczych,
 - indywidualne lub grupowe doradztwo edukacyjno-zawodowe, w szczególności dla uczniów zagrożonych wcześniejszym wypadnięciem z systemu edukacji,
 - zajęcia uzupełniające ofertę nauczania w zakresie indywidualizacji pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w szczególności z niepełnosprawnościami lub zaburzeniami rozwoju oraz uczniem młodszym, w tym z uwzględnieniem działań towarzyszących w postaci prowadzenia psychoedukacji opiekunów, lekarzy, nauczycieli, pracowników socjalnych w zakresie specjalnych potrzeb edukacyjnych,
 - organizację kółek zainteresowań, warsztatów, laboratoriów, nawiązywanie współpracy z otoczeniem zewnętrznym,

2. Doskonalenie kompetencji zawodowych nauczycieli w zakresie stosowania nowych metod nauczania w kształtowaniu kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy oraz postaw i umiejętności (kreatywności, innowacyjności oraz pracy zespołowej) uczniów (w szczególności nauczania opartego na metodzie eksperymentu oraz wykorzystania narzędzi TIK w prowadzeniu zajęć), prowadzenia doradztwa edukacyjno-zawodowego, a także przygotowania do prowadzenia procesu indywidualizacji pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz uczniem młodszym, wyłącznie jako uzupełnienie działań wskazanych w pkt. 1), obejmujące m.in.:
 - kursy i szkolenia doskonalące,
 - studia podyplomowe,
 - sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli,
 - współpracę ze specjalistycznymi ośrodkami,
3. Wyposażenie/doposażenie bazy dydaktycznej szkół i placówek systemu oświaty, wyłącznie w powiązaniu z działaniami wskazanymi w pkt. 1), obejmujące m.in.:
 - zakup nowoczesnych pomocy dydaktycznych oraz narzędzi TIK, niezbędnych do realizacji programów nauczania w zakresie kształtowania u uczniów kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy,
 - wyposażenie pracowni szkolnych w narzędzia do nauczania przedmiotów przyrodniczych w celu prowadzenia zajęć opartych na metodzie eksperymentu w zakresie przedmiotów przyrodniczych i matematycznych,
 - doposażenie w materiały i pomoce dydaktyczne oraz specjalistyczny sprzęt do rozpoznawania potrzeb rozwojowych, edukacyjnych i możliwości psychofizycznych oraz wspomaganie rozwoju i prowadzenia terapii uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, zakup infrastruktury oraz dostosowanie lub adaptację (prace remontowo – wykończeniowe) budynków i pomieszczeń wyłącznie w powiązaniu z działaniami wskazanymi w pkt. 1).

Termin składania wniosków

- Wnioski można składać w terminie od 30 listopada 2015 roku do 15 stycznia 2016 roku.

Termin rozstrzygnięcia konkursu

- do 29 lipca 2016 roku

Więcej informacji: <http://www.rpo.pomorskie.eu>

INFORMACJE OPINIE PROPOZYCJE

Powszechna aktywność fizyczna

Wychowanie fizyczne w młodszym wieku szkolnym jest jednym z najważniejszych ogniw procesu przygotowywania dziecka do uczestnictwa w aktywności fizycznej na kolejnych etapach edukacji i po jej zakończeniu. Pomimo to, dotychczasowe doświadczenia związane z funkcjonowaniem tego przedmiotu w klasach I-III są dalekie od oczekowań i nie napawają optymizmem.

Nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej zmagają się z różnymi problemami. Oto kilka z nich.

1. Ograniczenia w przygotowaniu nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. Na studiach pedagogicznych niestety nie poświęca się temu tematowi zbyt wiele czasu, a tylko w 12 % szkół w klasach I-III lekcje WF prowadzi wykwalifikowany nauczyciel wychowania fizycznego.
2. Nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej często nie mają dostępu do sali gimnastycznej, albo mają ten dostęp bardzo ograniczony. Maluchy zwykle są ostatnie w kolejce do sprzętu sportowego (warto przekonywać dyrekcję do zmiany takiej polityki!).
3. Szczególnym problemem jest też pokusa przeznaczania czasu, który powinien być poświęcony na wychowanie fizyczne, na nadrabianie zaległości z innych dziedzin. Jest to zjawisko powszechne i często wynika z niedoceniań korzyści, jakie mogą płynąć z regularnych zajęć kultury fizycznej, a także z wprowadzania elementów WF-u do nauczania innych przedmiotów.
4. Przed nauczycielem edukacji wczesnoszkolnej stoi szczególne wyzwanie, związane z procesem dostosowywania metod pracy do rodzaju grupy. Żaden nauczyciel, w kolejnych etapach edukacji, nie musi wykazać się tak dalece idącą elastycznością. Trzeba ocenić poziom dojrzałości grupy i dostosowywać metody pracy do umiejętności społecznych poszczególnych uczniów. Wyzwanie będzie obecnie tym większe, że do grona pierwszoklasistów dołączyły sześciolatki.
5. Czasem stan zdrowia nauczyciela lub po prostu brak zainteresowania sportem dodatkowo utrudnia prowadzenie zajęć z tego przedmiotu. Jest to przedmiot różniący się znacznie od pozostałych. Trzeba poruszyć ciało, a nie tylko umysł. Pojawia się pytanie, jak nauczyć przewrotu w przód, gdy samemu ostatnim razem wykonywało się go w dzieciństwie?

Gdy chcesz uniknąć pokazywania ćwiczeń osobiście lub nie wiesz, jak to zrobić, możesz skorzystać z materiałów multimedialnych jak wykonywać przewrót w przód pokazany w serwisie: www.youtube.com/watch?v=sPTuaTE6akc.

Dla malucha sport to znacznie więcej niż tylko wysiłek i droga do dobrej formy. Dzięki zabawom i grom zespołowym dziecko uczy się nawiązywania relacji społecznych, funkcjonowania w grupie i samokontroli. Mały człowiek poznaje na zajęciach kultury fizycznej własne możliwości – poznaje też ograniczenia, co jest trudnym, ale ważnym elementem rozwoju. Dodatkowo osiąganie celów stawianych na WF-ie – np. zdobywanie nowych umiejętności – ma wymierny wpływ na budowanie poczucia własnej wartości. Co więcej, zbadano, że istnieje korelacja między aktywnością fizyczną, a wynikami w nauce. Wiąże się to prawdopodobnie ze zmianami biochemicznymi, zachodzącymi w ciele, które ogólnie, pozytywnie wpływają na rozwój młodego człowieka – także intelektualny.

Wychowanie fizyczne polega na uczeniu konkretnych umiejętności i przekazywaniu wiedzy na temat ruchu i ciała. Daje możliwość poznania własnych możliwości. Ważnym elementem tych zajęć jest informacja zwrotna od nauczyciela, dzięki której możliwy jest rozwój dziecka – nie tylko ruchowy. Trzeba pamiętać o kilku zasadach:

- powiedz uczniowi, co robi dobrze – np. *bardzo szybko udało ci się przekształcić piłkę do mety*;
- powiedz, co powinien poprawić – np. *postaraj się, żeby piłka mniej razy wypadła ci z rąk*;
- powiedz, jak może to poprawić – np. *możesz spróbować robić mniejsze kroki, to ci pomoże*.

Na koniec zajęć należy zastosować ćwiczenia wyciszające. Dzieci klas I-III mogą mieć więcej problemów z wygaszaniem emocji i uruchomionej na WF-ie energii.

Wychodząc tym wszystkim problemom naprzeciw, ODN w Słupsku zorganizował warsztaty doskonalące umiejętności atrakcyjnego i poprawnego metodycznie prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w klasach I-III szkoły podstawowej pt. „Powszechna aktywność sportowa”. Ośmiogodzinne warsztaty odbyły się 21 maja i 2 czerwca 2015 r., w ramach Regionalnego Programu Strategicznego „Aktywni Pomorzanie” na rok 2015.

W pilotażowych, metodycznych warsztatach uczestniczyło 21 nauczycieli klas I-III szkół podstawowych ze Słupska i powiatu słupskiego. Zajęcia prowadził Grzegorz Borecki – nauczyciel wychowania fizycznego, ekspert programu „Mały Mistrz”. Spotkania odbywały się w Szkole Podstawowej nr 2 w Słupsku.

Uczestnicy warsztatów brali udział w pokazach ćwiczeń, zabawach i grach zespołowych. Obejrzeni symulacje fragmentów lekcji wychowania fizycznego w klasie pierwszej. Uczyli się prawidłowego prowadzenia rozgrzewki, odpowiedniego przeprowadzania ćwiczeń rozluźniających. Wspólnie opracowano przykładowe scenariusze lekcji WF, zwracając uwagę na prawidłowy tok lekcji.

Nauczyciele wysoko ocenili organizację i wartość merytoryczną zajęć oraz ich przydatność w procesie nauczania.

Spotkania w ramach programu „Powszechna aktywność sportowa” będą kontynuowane w roku szkolnym 2015/2016 dla nauczycieli nauczających wychowania fizycznego w:

- klasach IV-VI szkoły podstawowej,
- gimnazjach,
- szkołach ponadgimnazjalnych.

Już dziś serdecznie zapraszam, do udziału w spotkaniach. Szczegółowe informacje organizacyjne podamy po wakacjach.

***Nie buduj
w uczniach
przekonania
że ruch jest, mniej
ważny niż inne sfery***

Irena Czyż

*konsultant ds. wspomaganie pracy nauczycieli
w zakresie promocji zdrowia, profilaktyki
zdrowotnej i aktywności sportowej
w ODN w Słupsku.*

MAŁY MISTRZ WIELKA SPRAWA!

Mały Mistrz to program, który wspiera i zachęca uczniów klas pierwszych szkół podstawowych do podnoszenia sprawności fizycznej. W ramach programu kształtują się prawidłowe nawyki i postawy, dotyczące zdrowego stylu życia. Program jest pomocny nauczycielom w zdobyciu nowoczesnej wiedzy i umiejętności, niezbędnych do prowadzenia ciekawych zajęć z wychowania fizycznego, zachęcających uczniów do podejmowania nowych form aktywności.

Koordinator programu w województwie pomorskim – Fundacja Rozwoju Kultury Fizycznej przeprowadziła już dwa nabory. Zgłosiło się 330 klas ze 170 szkół województwa pomorskiego. Oznacza to, że w województwie pomorskim od września 2014 r. 6800 uczniów klas pierwszych bierze udział w lekcjach wychowania fizycznego, prowadzonych według programu *Mały Mistrz*, który realizowany jest ze środków przekazanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego oraz Ministerstwo Sportu i Turystyki oraz został objęty patronatem Kuratorium Oświaty w Gdańsku. W całej Polsce do programu zgłosiło się – 1841 szkół i wciąż ich przybywa. Każda szkoła, która przystąpi do programu, otrzymała pakiet sprzętu sportowego.

W marcu w województwie pomorskim powołano diecezję Nauczycieli Ekspertów programu *Mały Mistrz*, którzy mają za zadanie koordynowanie działań związanych z programem i udzielanie pomocy oraz wsparcia nauczycielom. W Słupsku Nauczycielem Ekspertem jest Grzegorz Borecki, który opiekuje się 19 szkołami.

Program przeznaczony jest dla uczniów klas pierwszych, a w kolejnych latach adresowany będzie do drugo i trzecio-klasistów i obejmie sześć bloków sportowych. Klasy I, które wyraziły chęć realizacji programu, rozpoczęły zajęcia 1 września 2014 r. Od 2015 r. w *Małym Mistrzu* uczestniczyć będą mogły także klasy II, a od 2016 r. – klasy III.

Główne cele programu *Mały Mistrz* to:

- poprawa stanu zdrowia i sprawności fizycznej uczniów klas I-III,
- wsparcie nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej i wychowania fizycznego w planowaniu i prowadzeniu zajęć wychowania fizycznego i edukacji zdrowotnej,
- promowanie nowych, atrakcyjnych form zajęć ruchowych zgodnych z nową podstawą programową,
- monitorowanie stanu zdrowia, rozwoju fizycznego i sprawności fizycznej uczniów klas I-III,
- określenie preferencji w wyborze aktywności fizycznej uczniów,
- zachęcenie uczniów do nowych form aktywności fizycznej.

Szkoły, klasy i nauczyciele przystępujący do programu otrzymują:

- komplet materiałów dla nauczycieli,

- komplet legitymacji i wlepek dla dzieci,
- możliwość udziału w konferencjach szkoleniowych dla realizatorów programu,
- możliwość korzystania z platformy internetowej,
- możliwość zatrudnienia na 1 godzinę tygodniowo nauczyciela wychowania fizycznego, który w klasie I wspólnie z nauczycielem edukacji wczesnoszkolnej będzie prowadził lekcje wychowania fizycznego,
- komplet sprzętu sportowego, dostosowanego do wieku dzieci, o wartości 1500 zł,
- możliwość uczestnictwa w zajęciach pływania dla wszystkich uczestników programu w II klasie (16-godzinny kurs nauki pływania),
- komplet sprzętu sportowego o wartości 750 zł w klasie III, dla szkół kontynuujących program przez trzy lata.

Formuła *Małego Mistrza* opiera się na sześciu zasadniczych blokach sportowych z możliwością poszerzenia ich o pokrewne dziedziny. W każdym bloku uczeń ma szansę opanowania określonych umiejętności i wiadomości, za które nagradzany jest odznaką. Bloki te to: ▪ Rowerzysta-Turysta, ▪ Gimnastyk-Tancerz, ▪ Saneczkarz-Narciarz-Łyżwiarz, ▪ Piłkarz, ▪ Lekkoatleta, ▪ Pływak-Wodniak. Poszczególne bloki tematyczne (sporty) przedstawione są do realizacji w układzie czasowym, zgodnym z rokiem szkolnym i dostosowane między innymi do warunków atmosferycznych. Nic jednak nie stoi na przeszkodzie, żeby nauczyciel realizował program według własnej koncepcji, dopasowanej do możliwości placówki oświatowej, w której pracuje.

Zaproponowane sprawności mogą być wprowadzane przez nauczyciela w ciągu trzech lat nauki w klasach I–III, z tym, że z każdym rokiem zwiększają się wymagania, którym powinno sprostać dziecko. Nauczyciel może w kolejnych latach zmieniać niektóre sprawności i np. w I klasie w ramach sprawności *Piłkarz* realizować zajęcia piłki nożnej, a w następnych latach np. koszykówki czy siatkówki. Uczniowie po opanowaniu kolejnych sprawności i umiejętności ruchowych otrzymują odznakę, którą wklejają do specjalnej legitymacji. Zdobywca kompletu sprawności otrzymuje tytuł *Małego Mistrza*.

Program *Mały Mistrz* pomaga nauczycielom edukacji wczesnoszkolnej i współpracującym z nimi nauczycielom wychowania fizycznego w: ▪ dostosowaniu zajęć w klasach I-III do nowej podstawy programowej, ▪ monitorowaniu stanu zdrowia, rozwoju fizycznego i sprawności fizycznej uczniów szkół podstawowych, ▪ integrowaniu zajęć ruchowych z innymi zadaniami edukacyjnymi.

Nauczyciele otrzymali również podręcznik „*Mały Mistrz*”, który pomoże metodycznie i organizacyjnie wzmocnić realizację założeń podstawy programowej nauczania początkowego w zakresie zajęć wychowania fizycznego.

Nauczyciel i szkoła przystępująca do programu

Mały Mistrz deklaruje realizację cyklu zajęć i sprawdzianów dla dzieci. Nauczyciele zapoznają uczniów z nowymi formami aktywności fizycznej. Dzięki temu, że program będzie wdrażany przez trzy kolejne lata w kl. I-III, będzie można zbadać rozwój umiejętności każdego dziecka.

Bardzo ważnym elementem programu *Mały Mistrz* jest jego interdyscyplinarność, która wskazuje na powiązanie zajęć aktywności fizycznej z innymi umiejętnościami, zapisanymi w obecnej podstawie programowej edukacji wczesnoszkolnej. Nauczyciel otrzymuje dużą autonomię w realizacji programu. Może np. w przypadku niemożliwości realizacji którejś ze sprawności, zastąpić ją inną. Program *Mały Mistrz* zakłada również przeprowadzenie cyklu szkoleń dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej, dostarczających nowoczesnej wiedzy na temat wychowania fizycznego i zdrowotnego. *Mały Mistrz* daje także możliwość udziału w programie rodzicom, którzy włączają się w cykl przygotowań dzieci do zdobywania poszczególnych umiejętności i pokonywania prób zaliczeniowych. Rodzice będą także na bieżąco informowani przez nauczycieli o stanie sprawności dziecka i jego postępach.

Uważam, że program *Mały Mistrz* jest świetną formą uatrakcyjnienia zajęć WF w klasach I-III. Ma on wspierać nauczycieli wychowania wczesnoszkolnego poprzez obecność nauczyciela WF na jednej lekcji tygodniowo. Dodatkowo nauczyciele uczestniczą w szkoleniu merytorycznym, które składa się z dwóch części, teoretycznej i praktycznej-warsztatowej, a także otrzymują podręcznik, będący przewodnikiem po programie. W dodatku szkoła otrzymuje sprzęt sportowy. Nauczyciele ogólnie wysoko oceniają potencjalny wpływ programu na aktywność ruchową i sprawność fizyczną dzieci. Program *Mały Mistrz* z jednej strony wzmacnia przygotowanie praktyczne nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej do prowadzenia lekcji WF, a z drugiej strony zwiększa świadomość konieczności zdobycia nowej wiedzy teoretycznej. Do programu zwykle entuzjastycznie byli nastawieni nauczyciele młodzi o mniejszym doświadczeniu. Znaczna część postrzegала obecność nauczyciela WF za szansę nauczenia się prowadzenia bardziej angażujących zajęć.

Myślę, że gdyby *Mały Mistrz* funkcjonował w każdej szkole, to motto „W zdrowym ciele zdrowy duch” nie byłoby tylko hasłem lecz praktycznym działaniem. Co przełożyłoby się na mniejszą liczbę zwolnień z lekcji WF, zdrowsze i sprawniejsze społeczeństwo, a także większą świadomość i dbałość o własne ciało.

Grzegorz Borecki

Ekspert programu Mały Mistrz
dyrektor Szkoły Podstawowej nr 6 w Słupsku

WYCHOWANIE FIZYCZNE I SPORT SZKOLNY

Refleksje nauczyciela z 50-letnim stażem

*Kultura wysiłku jest przydatna i korzystna dla wszystkich.
Jest nerwem każdej cywilizacji i załączkiem każdej wielkości.*

Pierre de Coubertin

Jestem nauczycielem z 50-letnim stażem i chciałbym pozwolić sobie na odrobinę refleksji na temat kondycji wychowania fizycznego i sportu szkolnego w ogóle. Na początku jednak przypomnę wybrane Wytyczne Unii Europejskiej, dotyczące aktywności fizycznej:

- **Wytyczna 1** – Zgodnie z dokumentami doradczymi Światowej Organizacji Zdrowia, Unia Europejska oraz jej państwa członkowskie zalecają przynajmniej **60 minut codziennej aktywności fizycznej** o umiarkowanej intensywności dla dzieci i młodzieży oraz przynajmniej 30 minut codziennej aktywności fizycznej o umiarkowanej intensywności dla osób dorosłych, w tym starszych.
- **Wytyczna 2** – Wszystkie właściwe podmioty powinny wykorzystywać wytyczne Światowej Organizacji Zdrowia w zakresie otyłości i aktywności fizycznej oraz poszukiwać sposobów ich wdrażania.
- **Wytyczna 10** – Organizacje sportowe powinny organizować formy aktywności i wydarzenia atrakcyjne dla wszystkich oraz zachęcać do kontaktów między ludźmi z różnych grup społecznych oraz o różnych możliwościach, bez względu na rasę, przynależność etniczną, religię, wiek, płeć, narodowość oraz zdrowie fizyczne i umysłowe.
- **Wytyczna 12** – Integralną częścią oferty organizacji sportowych powinny być programy prozdrowotnych ćwiczeń o dużej dostępności skierowane do możliwie największej liczby grup społecznych i wiekowych, oraz obejmujące możliwie dużą liczbę dyscyplin sportowych (lekkoatletyka, jogging, pływanie, sporty z piłką, trening siłowy i sercowo-naczyniowy, kursy dla osób starszych i młodzieży).
- **Wytyczna 14** – Dane dotyczące aktywności fizycznej powinny być wprowadzone do systemów monitorowania zdrowia na szczeblu ogólnokrajowym.
- **Wytyczna 15** – Organy publiczne powinny zidentyfikować zawody posiadające niezbędne kompetencje do promowania aktywności fizycznej oraz rozważyć sposób, w jaki poszczególne role zawodowe mogą zostać ułatwione za pomocą stosownych systemów rozpoznawczych.
- **Wytyczna 18** – Organy publiczne powinny zachęcać programy ubezpieczeń zdrowotnych do znaczącego uczestnictwa w promocji aktywności fizycznej.
- **Wytyczna 21** – Państwa Członkowskie UE powinny zebrać, podsumować i ocenić krajowe wytyczne dla aktywności fizycznej skierowane do nauczycieli wychowania fizycznego oraz innych osób uczestniczących w rozwoju dzieci i młodzieży.
- **Wytyczna 22** – Drugim krokiem podjętym przez Państwa Członkowskie UE powinno być opracowanie prozdrowotnych modułów aktywności fizycznej dla szkolenia nauczycieli dzieci w wieku przed-szkolnym, szkoły podstawowej oraz szkół średnich.
- **Wytyczna 23** – Informacje dotyczące potrzeby aktywności fizycznej, najlepszych metod wprowadzenia jej do codziennego życia oraz zmian w trybie życia powinny być dostępne dla nauczycieli wychowania fizycznego, trenerów, kierowników ośrodków sportowych i wypoczynkowych oraz specjalistów medialnych w trakcie ich studiów oraz/lub kształcenia zawodowego.
- **Wytyczna 24** – Tematy związane z aktywnością fizyczną, promocją zdrowia i medycyną sportu powinny zostać włączone do programu szkoleń specjalistów z dziedziny zdrowia w krajach UE¹.

Wytyczne te mają odzwierciedlenie w Narodowym Programie Zdrowia, w którego celu głównym mieści się kształtowanie prozdrowotnego stylu życia społeczeństwa. Natomiast na cel operacyjny tego programu składa się zwiększenie aktywności fizycznej ludności. W uzasadnieniu wyboru tego celu mieści się zapis, który mówi, że: *Polskie społeczeństwo cechuje niska aktywność fizyczna. Można szacować, że zaledwie około 30% dzieci i młodzieży oraz 10% dorosłych uprawia formy ruchu, których rodzaj i intensywność obciążeń wysiłkowych zaspokajają potrzeby fizjologiczne organizmu. Jak wynika z analiz, podstawową przyczyną takiego stanu rzeczy jest niska świadomość w zakresie potrzeby sportu i rekreacji. Zmianę tego stanu rzeczy mogą przynieść:*

- *programy uaktywniające społeczeństwo,*
- *promocja rekreacyjnej aktywności ruchowej,*
- *oddziaływanie na pozytywną ocenę walorów aktywności ruchowej.*

Sondaże pokazują, że zaangażowanie Polaków w różne formy aktywności ruchowej wzrosło wprawdzie w ciągu ostatnich dziesięciu lat, jednak nadal, w porównaniu z innymi krajami europejskimi, aktywność ta jest sporadyczna i niesystematyczna. Jednocześnie unikanie aktywności fizycznej nie spotyka się z dezaprobatą większości środowisk społecznych².

W Narodowym Programie Zdrowia zakłada się osiągnięcie następujących efektów:

1. Zaangażowanie w różne formy aktywności ruchowej, o określonej intensywności i częstotliwości w czasie wolnym co najmniej 60% dzieci i młodzieży oraz 35% dorosłych;
2. Zapewnienie w co najmniej 80% gmin warunków do zwiększania aktywności ruchowej różnych grup ludności, w miejscu zamieszkania.

Z zakładanych efektów programu w zakresie propagowania aktywności fizycznej wynikają następujące zadania:

1. Inspirowanie dyrektorów szkół wszystkich typów do wprowadzania dodatkowych godzin wychowania fizycznego, zarówno w ramach zajęć obowiązkowych, jak i w godzinach pozalekcyjnych.
2. Wdrożenie nowych programów aktywności fizycznej.
3. Dokonanie zmian w programach kształcenia kadr kultury fizycznej, umożliwiających przygotowanie ich do roli animatorów zdrowego stylu życia.
4. Inspirowanie samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych oraz różnych instytucji do wdrażania programów zwiększenia aktywności ruchowej.
5. Wprowadzenie atrakcyjnych form motywowania ludzi do zwiększania własnej aktywności fizycznej oraz kształtowanie nawyków jej utrzymywania.
6. Tworzenie na terenach wiejskich wielofunkcyjnych ośrodków kultury, rekreacji i sportu.

Również Ministerstwo Edukacji podjęło działania wprowadzające reformę nauczania wychowania fizycznego. Wprowadziło nową podstawę programową, w ramach której zwiększono liczbę godzin wychowania fizycznego oraz dano możliwość prowadzenia zajęć w atrakcyjniejszej formule fakultetów.

Samorządy podjęły wiele działań na rzecz poprawy bazy materialnej, potrzebnej do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego oraz uprawiania sportu. Udostępniono najmłodszym dzieciom bardzo atrakcyjne place zabaw, umożliwiające rozwój psychomotoryczny najmłodszych. W każdej gminie powstały pełnowymiarowe sale gimnastyczne, a w Słupsku przy większości szkół – sale pozwalające prawidłowo prowadzić proces dydaktyczny. Stworzono wiele boisk piłkarskich (tzw. orlików). Powstały piękne obiekty boiskowe, np. w Dębnicy Kaszubskiej, hala lekkoatletyczna w Słupsku, aquapark w Redzikowie. Korzystano przy tym ze wsparcia finansowego Ministerstwa Sportu, Urzędu Marszałkowskiego, funduszy unijnych. Znacznie poprawiło się też zaopatrzenie szkół w sprzęt sportowy. Coraz większe są zatem możliwości prawidłowego rozwoju fizycznego młodych ludzi. Mamy coraz lepiej wykształconych nauczycieli WF-u, dla najbardziej uzdolnionych powstają klasy sportowe. W związku z wprowadzeniem fakultetu „Wychowanie zdrowotne”

rośnie też świadomość uczniów, dotycząca prozdrowotnych efektów uprawiania sportu.

Jednakże wcale nie jest tak dobrze, jakby się wydawało, że powinno być. Podstawowym problemem jest niekorzystna zmiana stylu życia znacznej części tak dzieci, jak i całego społeczeństwa. Niewłaściwe odżywianie (nadmiar spożywanych kalorii), przy braku odpowiedniej ilości ruchu, powoduje często niekontrolowany przyrost wagi ciała dzieci już w wieku przedszkolnym. W szkolnych sklepikach do tej pory sprzedawało się głównie słodczyce i tzw. śmieciowe jedzenie. Co również sprzyjało przybieraniu na wadze. Należy mieć nadzieję, że Rozporządzeni MEN w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełnić środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach³.

Dzieci, na starcie szkolnym wykazują znaczące braki w sprawności fizycznej. Prowadzone przez AWF w Warszawie od lat 30. ubiegłego wieku badania, przez długi czas nie wykazywały istotnych zmian sprawnościowych u dzieci i młodzieży, natomiast ostatnie 15 lat przyniosło znaczny regres. Na przykład, czas zwisu na drążku zmniejszył się u chłopców z 28 do 12 sekund, a u dziewcząt z 18 do 7 sek. Podobne spadki obserwuje się w przypadku wytrzymałości i skoku w dal z miejsca.

Coraz więcej jest w klasach starszych dzieci otyłych. Nie dają one sobie rady z podstawowymi ćwiczeniami gimnastycznymi, czy też w grach zespołowych. Często powoduje to powstanie syndromu wykluczenia z grupy rówieśniczej. Następstwem tego są zwolnienia z wychowania fizycznego. Lekarze, którzy w czasie studiów nie uczą się zbyt wiele na temat korzystnego wpływu wysiłku fizycznego na zdrowie ludzkie, pochopnie wystawiają zwolnienia lekarskie z lekcji wychowania fizycznego.

Dziecko rozpoczyna naukę w szkole i trafia pod opiekę nauczyciela nauczania zintegrowanego. Według opinii środowiska nauczycieli WF, wyrażanej na czterech ostatnich sejmikach szkolnej kultury fizycznej, organizowanych przez MEN, uczelnie przygotowujące nauczycieli do wykonywania tego zawodu, nie robią tego należycie. Na przykład, zajęcia z WF w klasach I-III zajmują ponad 10% czasu przeznaczanego na naukę, a studenci pedagogiki wczesnoszkolnej w Akademii Pomorskiej w trakcie studiów mają tylko 35 godzin poświęconych tej tematyce, co stanowi zaledwie 2% całego programu studiów. Podobno uczelnie są autonomiczne, ale bez przesady. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego powinno w tym wypadku ustanowić ramy przy kształceniu w tych konkretnych specjalnościach, aby nie krzywdzić nauczycieli i dzieci.

Wprawdzie – chcąc wyreczyć Ministerstwo Edukacji Narodowej i Ministerstwo Sportu, wzorując się na

nauczycielach z województwa dolnośląskiego, wprowadziło program Mały Mistrz, który ma pomóc nauczycielom klas I-III, dokształcając ich w prawidłowym prowadzeniu zajęć. Niestety jest to akcja, w której nie uczestniczą wszystkie szkoły. W szkołach, które weszły do programu Mały Mistrz nauczyciele WF pomagają prowadzić w klasach I-III lekcje wychowania fizycznego, dodatkowo otrzymały też oni specjalistyczny sprzęt sportowy, dostosowany do małych dzieci.

W klasach starszych zajęcia z WF powinny być prowadzone w ten sposób, że podstawa programowa ma być realizowana w systemie klasowo-lekcyjnym przez 2 godziny tygodniowo, a pozostały czas (szkoła podstawowa + gimnazjum – 2 godz., szkoła ponadgimnazjalna – 1 godz.), miał być przeznaczony na zajęcia fakultatywne, służące rozwijaniu zainteresowań sportowych. Z moich obserwacji wynika, że nie we wszystkich szkołach tak się dzieje.

Bariery są wielorakie. Trudno ułożyć plan, aby zadowolić uczniów, chcących uprawiać w systemie pozaklasowym, ale nie po lekcjach, ulubioną dyscyplinę sportu. W przypadku szkół wiejskich taką barierą są dojazdy, co dotyczy także znacznej części uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Dlatego, jak się okazuje, w większości szkół zajęcia WF odbywają się w sposób tradycyjny – czyli w postaci zwyczajnych lekcji.

Dla klas IV-VI Ministerstwo Sportu zaoferowało program „MultiSport” – 3 razy w tygodniu zajęcia pozalekcyjne. Jednak nie wszyscy mogli skorzystać z tej oferty. W Słupsku z programu tego korzystają tylko SP 2 i SP 6, bowiem nie każda placówka, która starała się o program, została do niego przyjęta.

W niektórych środowiskach, np. w Słupsku, samorząd uchwalił program Kierunki Rozwoju Sportu, w ramach którego zaplanowano utworzenie klas sportowych w szkołach podstawowych, w dyscyplinach uznanych w mieście za priorytetowe. Takich klas jest kilkanaście. Najlepsi kontynuują naukę w klasach sportowych gimnazjalnych.

Przystąpienie do regularnego uprawiania gimnastyki jest przedsięwzięciem budzącym grozę.

A jednak w czasach, w których kultura fizyczna zajmuje poczesne miejsce, większość z nas nie może oprzeć się wrażeniu, że To Właśnie Należy Zrobić.

Kubuś Puchatek

Samorzady Słupska i powiatu słupskiego starają się zachęcić dzieci i młodzież szkolną do uprawiania sportu, finansując system rozgrywek międzyszkolnych pod nazwą Słupska Olimpiada Młodzieży i Powiatowa Olimpiada Młodzieży. Realizację tego zadania powierzono

słupskiemu Szkolnemu Związkowi Sportowemu, który organizuje te olimpiady od 1979 roku.

Program Olimpiady w roku szkolnym 2014/2015 obejmował następujące dyscypliny sportu: ■ lekką atletykę, ■ gry i zabawy ruchowe klas I-III, ■ tenis stołowy, ■ szachy, ■ koszykówkę, ■ piłkę siatkową, ■ piłkę ręczną, ■ piłkę nożną, ■ unihokej.

W 36 Słupskiej Olimpiadzie Młodzieży, trwającej przez cały rok szkolny, wzięły udział wszystkie szkoły z naszego miasta. Ponadto do rozgrywek szkół ponadgimnazjalnych przyłączyły się szkoły podległe Starostwu Powiatowemu. Startowały również zespoły z Ośrodka Szkolno-Wychowawczego i ze Szkoły Mistrzostwa Sportowego oraz innych szkół niepublicznych.

Szkoły publiczne wzięły udział we wszystkich dyscyplinach sportu, co świadczy o tym, że istnieje duże zapotrzebowanie dzieci i młodzieży, na udział w tego typu rozgrywkach oraz, że dyscypliny sportu, wchodzące do programu Igrzysk zostały dobrane prawidłowo.

Oto kilka liczb, które obrazują rozmach przedsięwzięcia oraz ogrom pracy, jaki wykonali nauczyciele wychowania fizycznego oraz działacze sportu szkolnego:

- zorganizowanych zostało 218 imprez,
- w imprezach wzięło udział 768 drużyn,
- rozegrano 1191 meczów w zespołowych grach sportowych,
- w zawodach wzięło udział ponad 11000 osób (nie są to osobostarty!).

Dziękujemy wszystkim, którzy przyczynili się do sukcesu 36 Słupskiej Olimpiady Młodzieży. Nauczycielom wychowania fizycznego, dyrektorom szkół, Wydziałowi Oświaty, Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego oraz Słupskiemu Ośrodkowi Sportu i Rekreacji.

Szczególnie gorąco dziękujemy władzom samorządowym Słupska za finansowe zaangażowanie, bez którego to zorganizowanie Igrzysk 36 Słupskiej Olimpiady Młodzieży nie byłoby możliwe. Liczymy na równie dużą pomoc w kolejnych latach i jeszcze większe zainteresowanie tym przedsięwzięciem ze strony nauczycieli wychowania fizycznego, dzieci i młodzieży oraz rodziców, których chętnie gościśmy na trybunach naszych imprez sportowych.

Jerzy Polak

*Przewodniczący Słupskiego
Szkolnego Związku Sportowego*

PRZYPISY:

1. http://ec.europa.eu/sport/library/policy_documents/eu-physical-activity-guidelines-2008_pl.pdf
2. <http://www.mz.gov.pl/zdrowie-i-profilaktyka/narodowy-program-zdrowia>
3. www.legislacja.rcl.gov.pl/docs/516/12273657/12295673/dokument180495.pdf

LEKKOATLETYKA DLA KAŻDEGO

Program upowszechniania lekkiej atletyki *Lekkoatletyka dla każdego!* to innowacyjny projekt Polskiego Związku Lekkiej Atletyki stworzony przez specjalistów, menedżerów i trenerów. Przedsięwzięcie to ma na celu: popularyzację dyscyplin lekkoatletycznych, jako sportów pierwszego kontaktu dla dzieci oraz zachęcenie dzieci i młodzieży do uczestniczenia w zorganizowanej aktywności fizycznej, w formie sportowej zabawy pod okiem przeszkolonych nauczycieli, instruktorów i trenerów. Działanie ma służyć również reaktywowaniu i pobudzeniu działań ośrodków lekkoatletycznych.

Na dalszych etapach projekt umożliwia kierowanie przebiegiem selekcji i naboru młodych zawodników, a poprzez pobudzenie działań ośrodków lekkoatletycznych w całej Polsce, zwiększa dostępność i podnosi poziom profesjonalnego szkolenia lekkoatletów. Zakładane efekty edukacyjno-wychowawcze programu to:

- popularyzacja i upowszechnianie lekkiej atletyki,
- stworzenie atrakcyjnej oferty, dotyczącej organizacji zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży pochodzących z różnych środowisk,
- opracowanie spójnego modelu procesu szkoleniowego, zgodnego z wytycznymi federacji lekkoatletycznych IAAF i EA,
- przygotowanie ogólnopolskiego systemu diagnozy, selekcji i naboru oraz identyfikacji talentów w szkoleniu młodzieży,
- budowanie ścieżki rozwoju kariery lekkoatletycznej, stanowiącej podstawę nowej struktury organizacji szkolenia dzieci i młodzieży w Polsce.
- edukowanie dzieci i rodziców w zakresie prawidłowego odżywiania się (firma Nestle).

Zafascynowała mnie idea tego przedsięwzięcia, dlatego też chętnie zaangażowałam się w działania z nim związane: spotkania z dziećmi i młodzieżą oraz wspólne treningi. *Lekkoatletyka dla każdego!* to specjalna propozycja dla każdej grupy wiekowej. Program zaprasza dzieci klas I-III szkoły podstawowej do sportowej zabawy wg. opracowanej przez IAAF formuły „Kids’ Athletics”. Przeszkoleni nauczyciele nauczania zintegrowanego przeprowadzają minimum jedną godzinę zajęć w tygodniu z wykorzystaniem sprzętu „Kids’ Athletics, który szkoła przystępująca do programu otrzymała. Uczniom starszych klas szkoły podstawowej i gimnazjum proponowane są zajęcia w formie treningów i zawodów lekkoatletycznych.

Przygotowany przez ekspertów program szkolenia zawiera ćwiczenia, dostosowane do potrzeb i możliwości dziecka na konkretnym etapie rozwoju, proponuje też właściwą organizację zajęć. Oprócz regularnych ćwiczeń, program *Lekkoatletyka dla każdego!* przewiduje również przeprowadzenie imprez i zawodów szkolnych oraz międzyszkolnych, w których dzieci bawią się i rywalizują z rówieśnikami, ale też mają okazję spotkać się z gwiazdami sportu – utytułowanymi polskimi lekkoatletami.

Ważnym elementem projektu jest stworzenie jednolitej koncepcji treningowej, która pozwoli na zbudowanie odpowiedniego modelu szkolenia, porównanie efektów realizacji projektu, weryfikowanie i wprowadzanie korekt, dlatego też bardzo istotne jest przekazanie instruktorom, pracującym w programie, jednolitej merytorycznej koncepcji treningowej, co na etapie badań kontrolnych, pozwoli na wyciągnięcie wniosków porównawczych.

W województwie pomorskim zasięg oddziaływania programu jest dość obszerny. *Lekkoatletyka dla każdego!* swoje ośrodki ma w Gdańsku, Bytowie i Cetniewie. W naszym regionie główny Ośrodek Kids Athletics mieści się w Słupsku. Programem objęto 12 szkół podstawowych w Słupsku, Ustce oraz w Zaleskich i Objeździe. Liczba dzieci z klas I-III, które uczestniczą w programie to 2 853 osób. Ponadto, dzieci z klas IV-VI uczestniczą w zajęciach z trenerami trzy razy w tygodniu.

Najmłodsza grupa dzieci uczestników programu dwukrotnie wzięła udział w wewnątrzszkolnych i w międzyszkolnych zabawach z lekką atletyką. Dzieci z klas starszych uczestniczyły w kilku regionalnych i ogólnopolskich imprezach sportowych.

Bardzo się cieszę że program „Lekkoatletyka dla każdego” zawiązał do Ustki i Słupska. Sięgając do historii polskiego sportu, sportowcy z naszego regionu odnosili wiele znaczących sukcesów na arenach ogólnopolskich i międzynarodowych. Będąc jeszcze czynną zawodniczką, jestem przekonana, że program ten pozwoli na wypracowanie ogólnopolskiego systemu diagnozy, selekcji i naboru oraz wyłonienia talentów sportowych w szkoleniu młodzieży. Zabawowa formuła, zarówno zajęć wychowania fizycznego w szkołach i organizowanie eventów, aktywuje bardzo wielu uczniów i przyczynia się do wzrostu zainteresowania aktywnością fizyczną dzieci i rodziców.

Działania w ramach pilotażu (od września do grudnia 2014 r.) udowodniły, że projekt *Lekkoatletyka dla każdego!* jest społecznie potrzebny i przyjmowany z entuzjazmem, dlatego w 2015 roku jest realizowany aż przez 50 Ośrodków Lekkiej Atletyki. Należy również dodać, że realizacja programu jest możliwa dzięki współdziałaniu wielu osób i instytucji: Ministerstwa Sportu i Turystyki, koordynatorów programu, trenerów, dyrektorów szkół, nauczycieli i instruktorów, rodziców, jak również przedstawicieli klubów lekkoatletycznych, jednostek samorządu terytorialnego i sponsorów. Partnerami programu jest także firma Orlen i Nestle.

Barbara Madejczyk

*trener programu Lekkoatletyka dla każdego!
nauczyciel wychowanie fizycznego
w Zespole Szkół Technicznych w Ustce.
Finalistka Igrzysk Olimpijskich w Pekinie*

Ogólnopolska akcja SZCZYPIORNIAK NA ORLIKACH

Inicjatorami turniejów *Szczypiorniak na Orlikach*, popularyzujących piłkę ręczną w szkołach podstawowych są: Ministerstwo Sportu i Turystyki oraz Związek Piłki Ręcznej w Polsce. Turnieje organizowane są pod auspicjami Związku Piłki Ręcznej w Polsce oraz wspierane przez Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo – sponsora strategicznego polskiej piłki ręcznej.

Główne cele akcji *Szczypiorniak na Orlikach* to:

I. ORLIKOWE CELE SPOŁECZNE:

- budowanie wizerunku miejscowości, w której jest Orlik – Event na Orliku to trampolina dla wzrostu zainteresowania miastem/gminą tak dla mieszkańców, jak i przyjezdnych;
- wykorzystanie potencjału inwestycji, jaką jest Orlik – imprezy otwarte, dostępne dla mieszkańców miejscowości;
- wymierne korzyści dla miast/gmin, wynikające z zainteresowania ich mieszkańców i drobnego biznesu lokalnego imprezą, odbywającą się na Orliku: obsługa aprowizacyjna eventu przez lokalny biznes);
- pozytywny wydzźwięk medialny – zainteresowanie i pobudzenie aktywności mediów lokalnych – nagłośnienie atrakcyjnej imprezy sportowej w mediach;
- inicjowanie aktywności small biznesu i władz lokalnych w ramach akcji (eventu), jak i po jego zakończeniu – obietnica kontynuacji imprez sportowych na Orliku;
- propagowanie zdrowego, aktywnego stylu życia pod szyldem piłki ręcznej, skierowanej dla najmłodszego odbiorcy;
- działanie prospołeczne – mobilizowanie mieszkańców do zainteresowania się imprezą masową i w dalszej konsekwencji: uprawiania sportu – piłki ręcznej;
- kreowanie wizerunku miasta i regionu, jako centrum sportu pod szyldem piłki ręcznej;
- szeroko pojęta promocja sportu (znamionowanego piłką ręczną) wśród dzieci i młodzieży;
- promocja skojarzenia podprogowego – udana impreza otwarta zorganizowana pod egidą piłki ręcznej.

II. ORLIKOWY CEL SPORTOWY

- popularyzacja piłki ręcznej wśród nauczycieli i dzieci szkół podstawowych, jako gry kształtującej rozwój młodego człowieka, uczącej współpracy w zespole, myślenia i podejmowania trafnych decyzji, jak również

przewidywania rozwoju wydarzeń na boisku – co winno zaowocować szerszym wprowadzaniem programów nauczania piłki ręcznej w szkołach podstawowych, a co za tym idzie: zwiększeniem liczby dzieci, uprawiających piłkę ręczną od najmłodszych lat;

- promowanie gry w piłkę ręczną na boiskach/kompleksach sportowych ORLIK oraz na innych boiskach otwartych, w przypadku braku ORLIKÓW na danym terenie, gdyż wybudowano tylko około 200 ORLIKÓW z boiskami do piłki ręcznej;
- integracja środowiska piłki ręcznej (zawodnicy, nauczyciele/instruktorzy/trenerzy/sędziowie);
- promowanie wolontariatu wśród organizatorów i uczestników turniejów, wprowadzenie elementów poznawczych kraju, poprzez program wychowawczo-edukacyjny (wycieczki, zwiedzanie ciekawych miejsc w okolicy rozgrywania turnieju itp.);
- zaangażowanie w rozwój piłki ręcznej przedstawicieli wszystkich województw, ze szczególnym uwzględnieniem tych, w których piłka ręczna nie jest zbyt widoczna, w stosunku do innych dyscyplin sportowych (równomierny rozwój piłki ręcznej w całym kraju).

IV Ogólnopolski Turniej „Szczypiorniak na Orlikach” w województwie pomorskim został rozegrany w maju i czerwcu br. w Garczynie, Ryjewie i Lęborku w trzech etapach:

Etat I – turniej eliminacyjny

Rozgrywki były prowadzone na wybranych obiektach Orlik 2012 z boiskami do piłki ręcznej oraz uzupełniająco na boiskach otwartych. W województwie pomorskim rozgrywki odbyła się w Ryjewie, Garczynie i Lęborku. Wzięły w nich udział następujące drużyny:

Ryjewo:

- **rozgrywki dziewcząt:** SP nr 4 w Starogardzie Gdańskim, SP 4 w Kwidzynie, SP 12 Tczew (2 drużyny), Zespół Szkół w Ryjewie (2 drużyny),
- **rozgrywki chłopców:** SP 35 w Gdańsku, SP 4 w Kwidzynie, SP 12 w Tczewie (2 drużyny), Zespół Szkół w Ryjewie (2 drużyny),

Garczyn:

- **rozgrywki dziewcząt:** SP w Lipuszu, SP w Czersku, SP w Nowej Karczmie, SP w Grabowie, SP w Klinczu
- **rozgrywki chłopców:** SP Lipusz (2 drużyny), SP w Nowej Karczmie, SP 5 w Kartuzach, SP 1 w Kościerzynie, SP 35 w Gdańsku, SP w Klinczu.

Lębork:

- **rozgrywki chłopców:** SP 8 w Lęborku (3 drużyny), SP w Wicku (2 drużyny), SP w Nowej Wieś Lęborskiej (2 drużyny).

Etap II – finały wojewódzkie

Jeden turniej odbył się dla drużyn dziewcząt – w Garczynie, drugi turniej – dla chłopców rozegrano w Ryjewie. W każdym turnieju wzięło udział po 8 drużyn – zwycięzcy rozgrywek eliminacyjnych. Finały wojewódzkie zostały rozegrane do 12.06.2015 r. Drużyny uczestniczące w turnieju finałowym otrzymały komplety strojów do gry „Szczypiorniak na Orlikach” (po 12 sztuk na drużynę i koszulka dla trenera), piłki, pamiątkowe medale i dyplomy.

Etap III – finał ogólnopolski

Najlepsze zespoły z finałów wojewódzkich, czyli dziewczęta z Zespołu Szkół w Ryjewie i chłopcy z Szkoły Podstawowej nr 4 w Kwidzynie, zagraли podczas **FESTIWALU PGNiG DZIECIOM**, który odbył się w dniach 18-20.06.2015 r. w Krakowie, w obiektach Tauron Arenie – bezpośrednio przed towarzyskim spotkaniem biało-czerwonych z Duńczykami.

Medalistami IV edycji akcji „Szczypiorniak na Orlikach” zostali:

- wśród dziewcząt – pierwsze miejsce zajęła drużyna z SP w Ryjewie (opiekun – Sławomir Lewalski),
- wśród chłopców – drugie miejsce zajęła drużyna SP nr 4 w Kwidzynie (opiekun – Patryk Rombel).

Zadaniem Koordynatora wojewódzkiego – organizatorów lokalnych turniejów było zaplanowanie, rozpropagowanie i przeprowadzenie w określonym terminie turnieju na swoim terenie, w tym ustalenie liczby i składów drużyn, ustalenie kalendarza rozgrywek oraz przygotowanie atrakcyjnego scenariusza całego turnieju.

IV edycja akcji spotkała się z ogromnym zainteresowaniem dyrektorów szkół, nauczycieli, rodziców i przede wszystkim najmłodszych w całej Polsce. W 2012 roku w Szczypiorniaku na Orlikach wzięło udział 6 000 dzieci, w 2013 roku blisko 11 000, trzecia edycja spotkała się z zainteresowaniem 14 300 zawodników i zawodniczek, a tegoroczna rywalizacja przyciągnęła ponad 16 000 młodych adeptów piłki ręcznej.

DZIEWCZYNKI:**FINAŁ – ZŁOTY MEDAL SP RYJEWO**

Szkoleniowiec p. Sławomir Lewalski przyznał, że marzenia o uczestnictwie w tej imprezie przeszły oczekiwania jego podopiecznych: *Jestem pierwszy raz na takim turnieju. A jestem zafascynowany tym jak*

to Związek zorganizował. Skompletowanie strojów, przygotowanie gadżetów, możliwość spotkania z kadrą. Ta wielka hala, finał z naszym udziałem. Na mnie robi to wrażenie, to na dzieciach na pewno też. Dodam, że dla dziewcząt w Ryjewie nie ma alternatywy uprawiania innego sportu.

Biorąc pod uwagę, że Ogólnopolski Turniej Piłki Ręcznej „Szczypiorniak na Orlikach” to świetna okazja do budowania wizerunku miejscowości, w której znajduje się Orlik, jako centrum sportu dla dzieci i młodzieży; wspaniała możliwość wykorzystania potencjału inwestycji jaką jest Orlik, dla jej promocji wśród mieszkańców w celu propagowania zdrowego, aktywnego trybu życia, a także szansa nagłośnienia atrakcyjnej imprezy w mediach – pragniemy zaprosić do współpracy w organizacji tego wydarzenia w przyszłym roku wszystkie szkoły z województwa pomorskiego.

Jednocześnie ze swej strony gwarantujemy:

- przekazanie pamiątkowych koszulek dla wszystkich uczestniczących dzieci,
- wręczenie pamiątkowych dyplomów dla biorących udział zespołów,
- piłki do gry w piłkę ręczną,
- szkoły otrzymają też pamiątkowe dyplomy – podziękowanie za uczestnictwo w akcji.

Mamy nadzieję, że nasze zaproszenie zostanie przyjęte, a wspólnie zorganizowany turniej – w przyszłym roku i w kolejnych latach na długo pozostanie w pamięci uczestniczących w nim dzieci.

Anna Linde

koordynator wojewódzki

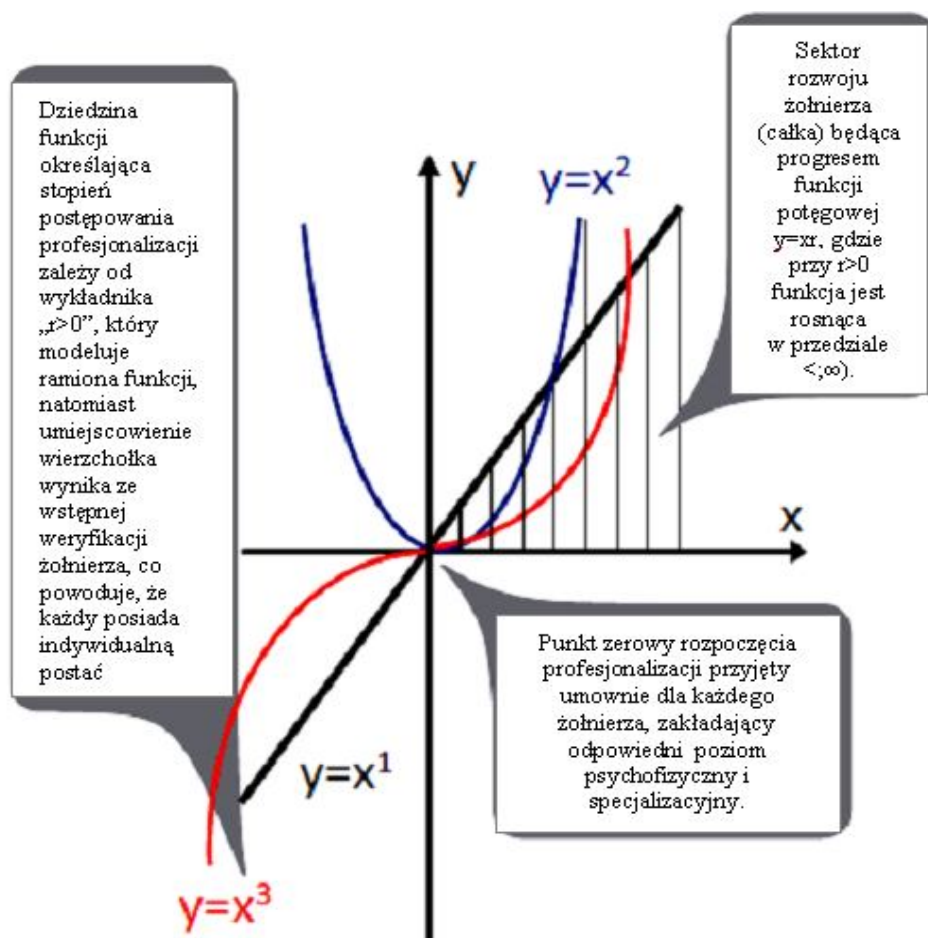
Akcji Szczypiorniak na Orlikach 2015

w województwie pomorskim

Postawy kandydatów na żołnierzy zawodowych, a ich rozwój fizyczny w przeddzień podpisania kontraktu

System obronny Polski jako państwa członkowskiego NATO musi zapewniać zarówno wykonywanie konstytucyjnych zadań obronnych, jak i wywiązywanie się ze zobowiązań sojuszniczych. W związku z tym, istniejący stan należy w sposób ciągły usprawniać, zwłaszcza w aspekcie legislacyjnym, zmierzającym w kierunku kompetencji, odpowiedzialności i powinności obronnych.

Społeczeństwo musi mieć świadomość, że jest należycie ochroniane w sytuacji wyższej konieczności, czyli potencjalnego zagrożenia militarnego i pozamilitarnego. Dlatego za bezdyskusyjny należy uznać projekt utrzymania na wysokim poziomie wyszkolenia żołnierzy. Pod względem matematycznym powinno ono odzwierciedlać funkcję potęgową, dla większości żołnierzy rozpoczynającą się w punkcie 0,0 (Rys. 1).

Rys. 1. Matematyczny postęp profesjonalizacji żołnierza

Analizując powyższy wykres, uwzględniający działanie (już od dłuższego czasu) armii na zasadach zawodowych, można wywnioskować, że dla przyszłych żołnierzy oznacza to całkowitą zmianę sposobu myślenia. Czy jednak tak się dzieje? Na to pytanie trudno odpowiedzieć. O sposobie wyboru zawodu żołnierza decyduje wiele zmiennych.

Zainteresowanie młodych ludzi służbą wojskową

Do niedawna służbą wojskową były zainteresowane głównie osoby pochodzące z rodzin wielodzietnych, o niskim standardzie społeczno-ekonomicznym. Jednak w chwili obecnej, kiedy stała praca jest priorytetem, rzutującym na pozostanie młodego człowieka w kraju, służba żołnierska stała się zawodem bardzo intratnym. W zasadzie już nie ma potrzeby dokonywać promocji wojska, jak to miało miejsce jeszcze kilka lat temu. Przed bramą koszar na hasło „rekrutacja” można zaobserwować przekrój społeczeństwa: od absolwentów szkół ponadgimnazjalnych, po trzydziesto- i czterdziestolatków, kobiet i mężczyzn, którzy z różnych względów starają się dokonać zmiany w swoim życiu.

Z badań przeprowadzonych przez autora opracowania wynika, że w chwili obecnej, zarówno młodzież pochodząca z terenów wiejskich, jak i młodzież wielkomiejska ma pozytywny stosunek do służby wojskowej. Uchylenie się od obowiązku służenia ojczyźnie raczej nie istnieje. Zawodowstwo bowiem na poziomie szeregowego dało możliwość traktowania wojska, jako potencjalnego pracodawcy, oferującego przyzwoite wynagrodzenie.

Oczywiście powodów zainteresowania służbą w wojsku jest o wiele więcej, między innymi:

- wysokie bezrobocie na rynku cywilnym,
- stabilizacja pracy, warunkująca funkcjonowanie jednostki społecznej,
- godziwe zarobki,
- pozapłacowe korzyści z pracy w wojsku,
- mieszkanie,
- możliwość awansu zawodowego,
- prestiż społeczny.

Jednak, biorąc pod uwagę powyższe, nie zawsze kandydaci mają świadomość tego, że oczekiwania co do ich predyspozycji są także ze strony wojska. Chodzi głównie o wyszkolenie fizyczne, które nie do końca spełnia oczekiwania już na samym początku ich drogi wojskowej.

Testy z wychowania fizycznego w wojsku

W chwili obecnej na poziomie szeregowych zawodowych – przyszłych kandydatów na podoficerów i oficerów – odbywa się selekcja z wychowania fizycznego. Testy i normy wynikają bezpośrednio z rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 12 lutego 2010 roku w sprawie przeprowadzenia sprawdzianu sprawności fizycznej żołnierzy zawodowych. Rozporządzenie określa ponadto warunki i tryb przeprowadzania sprawdzianu sprawności fizycznej oraz zakres ćwiczeń, który zróżnicowany jest ze względu na płeć, grupy wiekowe, jednostki wojskowe i zajmowane stanowisko służbowe.

W przypadku żołnierza zawodowego, zakwalifikowanego do kategorii Z (zdolny do zawodowej służby wojskowej) określone są cztery ćwiczenia do zaliczenia w ciągu jednego dnia:

MĘŻCZYŹNI

1. marszobiegną na 3000 m lub pływanie ciągle przez 12 min;
2. podciąganie się na drążku wysokim albo uginanie i prostowanie ramion w podporze, leżąc na ławeczce (tzw. „pompki”);
3. bieg wahadłowy 10x10 m albo bieg zygzakiem (tzw. koperta);
4. skłony tułowia przód w czasie 2 min. (tzw. „brzuski”);

KOBIETY

1. marszobiegną na 1000 m lub pływanie ciągle przez 12 min;
2. uginanie i prostowanie ramion w podporze, leżąc na ławeczce (tzw. „pompki”);
3. bieg zygzakiem (tzw. „koperta”);
4. skłony tułowia przód w czasie 2 min. (tzw. „brzuski”).

Pomimo z pozoru prostych ćwiczeń, okazuje się w praktyce, że są one niewykonalne dla wielu młodych ludzi. Być może powód takiego stanu rzeczy wynika z częstych zwolnień, jakie towarzyszą młodzieży podczas realizacji zajęć z wychowania fizycznego w szkołach. Następstwem tego jest brak ruchu i nieprzystosowanie organizmu do wzmożonego wysiłku fizycznego.

Dodatkowo należy zasygnalizować, że mężczyźni niejednokrotnie pierwszy raz stają przed drążkiem, kobiety praktycznie w 100% pierwszy raz wykonują uginania ramion, a niektórzy nie potrafią zachować się na pływalni. Skutkuje to otrzymaniem oceny niedostatecznej, a dwie oceny niedostateczne eliminują kandydata/kę, nawet, kiedy dwie konkurencje zostały zaliczone na ocenę bardzo dobrą. Co najważniejsze: nie ma możliwości poprawy oceny, ponieważ wszystko wprowadza się do systemu elektronicznego i wydaje się stosowne zaświadczenie. W przypadku żołnierza zawodowego ocena niedostateczna skutkuje tym, że na druku opinii otrzymuje on automatycznie ocenę dostateczną, choć częściowe stopnie kształtują się powyżej normy. Natomiast, jeżeli sytuacja będzie się powtarzała, z takim żołnierzem jednostka wojskowa raczej nie podpisze następnego kontraktu, co może doprowadzić do zwolnienia.

Podsumowując dotychczasowe rozważania należy stwierdzić, że kultura fizyczna w wojsku traktowana jest w kategorii nie tylko wiedzy, wartości, ale i zwyczaju, gdzie podejmowane działania powinny zapewniać rozwój psychofizyczny żołnierza. Czasami kultura fizyczna jest traktowana przez wojskowych w kategoriach zła koniecznego, choć głównie dotyczy to sprawdzianów rocznych. Niemniej jednak, to podstawowy element, stanowiący o wyszkoleniu armii. Przez pryzmat kultury fizycznej można kształtować postawy i wdrażać element hartowania na bodźce środowiskowe, które jest niezbędne w warunkach ekstremalnych.

Wobec powyższego, kandydaci na żołnierzy powinni dokonywać weryfikacji swoich możliwości fizycznych podczas podejmowania decyzji o wejściu w struktury mundurowe. Przygotowanie się do sprawdzianów i wstępne szacunki swoich możliwości mogą być bowiem wykonane w warunkach domowych. Podciąganie na drążku, skłony tułowia oraz bieg po kopercie nie wymaga specjalnego pomieszczenia do dokonania samooceny. Natomiast test biegowy można sprawdzić na każdej ścieżce, wyznaczając wcześniej nawet krokami odległość.

dr Dariusz Kłoskowski

*Instytut Analiz, Diagnoz i Prognoz
Gospodarczych w Szczecinie*

SEMANTYCZNY MODEL DZIAŁALNOŚCI SZKOLENIOWO-METODYCZNEJ W ZAKRESIE WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

Analizując temat opracowania, już na wstępie należy podkreślić współczesną rolę wojska, jaką spełnia ono w wyborze pierwszej pracy młodego człowieka. Za interesowanie bowiem zawodem żołnierza jest dość duże i wynika głównie ze stabilizacji, polegającej na długofalowych kontraktach zatrudnieniowych oraz niewątpliwie atrakcyjnej ofercie płacowej. Dlatego, mając na uwadze ten aspekt, jednostki wojskowe mogą z powodzeniem dokonywać selekcji najlepszych kandydatów, bazując na wielu kryteriach.

Jednym z takich podstawowych mierników, stanowiących o wyszkoleniu żołnierzy, jest ocena ze sprawności fizycznej. W zasadzie na każdym etapie pracy zawodowej żołnierza jest ona poddawana kontroli. Nie powinna jednak stanowić weryfikacji pracy wykładowcy/instruktora sportu w armii, tak jak to ma miejsce w systemie oświaty. Wynika to przede wszystkim z realizacji innego systemu kształcenia w wojsku, który nie jest tożsamy chociażby z tym, realizowanym w szkole ponadgimnazjalnej. Jednak jego znajomość jest niezbędna do inicjacji procesu dydaktycznego, zwłaszcza, że niejednokrotnie nauczycielem wychowania fizycznego w jednostce wojskowej zostaje osoba, która wcześniej nie była związana z systemem oświaty, a jedynie uprawiała czynnie jakąś dyscyplinę sportową. Taka sytuacja wymusza przygotowania optymalnego programu kształcenia i doskonalenia kadr, które w zmieniającym się dynamicznie otoczeniu będą potrafiły osiągnąć pożądane efekty kształcenia.

Zatem, jak mawia³ Jan Pawał II: „...Czas otworzyć oczy, gdy rozpoczynamy realizację jakiegoś programu, a jeszcze lepiej włączyć się w ich tworzenie. Bo od programów rozpoczyna się cała edukacja narodu...”, czyli, dosłownie rzecz ujmując, należy rozpocząć od kształtowania profesjonalnych kadr, zanim ruszy machina edukacyjna.

Odnosząc się do słów Karola Wojtyły, należy stwierdzić, iż w siłach zbrojnych w zasadzie nie istnieje system kształcenia specjalistów z zakresu wychowania fizycznego. Ich pozyskiwanie odbywa się w wyniku indywidualnego samokształcenia, poprzez uczestnictwo w zajęciach, głównie w systemie zaocznym, na przykład w Akademiach Wychowania Fizycznego i Sportu. Innym sposobem zdobycia kwalifikacji jest czynne uprawianie sportu, które kończy się z reguły przejściem na drogę trenerską, czy uzyskaniem kwalifikacji instruktora sportu w danej dziedzinie. Nowym sposobem jest pozyskiwanie kadr z Narodowych Sił Rezerwowych, spośród nauczycieli wychowania fizycznego ze stopniem awansu zawodowego (mianowani, dyplomowani).

Istnieją w wojsku przedsięwzięcia, zmierzające do dostosowania tych osób do zadań danej struktury organizacyjnej, w tym do przygotowania młodszej kadry dowódczej i dydaktycznej oraz instruktorów do realizacji procesu szkolenia. Te przedsięwzięcia określane są mianem *działalności szkoleniowo-metodycznej*.

Organizacja systemu działalności szkoleniowo-metodycznej w Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej w Ustce

Działalność szkoleniowo-metodyczna, prowadzona w CSMW, obejmuje przedsięwzięcia ukierunkowane na doskonalenie wiedzy i umiejętności kadry w zakresie kierowania szkoleniem oraz prowadzenia ćwiczeń, stosowania najskuteczniejszych form i metod realizacji procesu szkolenia oraz na racjonalnym stosowaniu w szkoleniu środków materiałowo-technicznego zabezpieczenia i wykorzystania bazy dydaktycznej.

W procesie szkolenia znaczącą rolę spełniają cykle przedmiotowe, przeznaczone do realizacji szkolenia techniczno-specjalistycznego we wszystkich formach szkolenia kursowego, prowadzonego w Centrum. Działalność szkoleniowo-metodyczna kadry cykli przedmiotowych ukierunkowana jest na przedsięwzięcia, obejmujące opracowywanie i uaktualnianie dokumentacji szkoleniowej, gotowości bojowej oraz ramowych i szczegółowych programów szkolenia dla poszczególnych kierunków i specjalności wojskowych.

Takie ukierunkowanie działalności szkoleniowo-metodycznej, mające znaczenie priorytetowe w przygotowywaniu dowódców, wykładowców, instruktorów do kierowania i realizacji szkolenia oraz wdrażania najskuteczniejszych form i metod w realizacji przedsięwzięć szkoleniowych¹, rodzi potrzebę inicjacji idei, dotyczącej modelowego ujęcia działalności szkoleniowo-metodycznej. Wyselekcjonowanie bowiem zmiennych endo- i egzogenicznych oraz ukazanie wzajemnie panujących związków między nimi, powinno ugruntować powszechnie znane stwierdzenie, iż w zakresie kreowania zdarzenia w aspekcie wychowania fizycznego i sportu dominuje teoria: tempus, locus, homo, casus, et fortuna regit factum².

Model działalności szkoleniowo-metodycznej komórki wychowania fizycznego

Rozpoczynając rozważania na temat konstrukcji modelu, niewątpliwie należy rozwinąć słowotwórcze znaczenie przytoczonego pentagonu źródła sił sprawczych.

A zatem komponenty: *czas, miejsce, człowiek, przypadek i zdarzenie rzadzi faktami* w aspekcie generacji zjawisk, w tym także tych o charakterze sportowym, mają wpływ na ogólną postać działalności szkoleniowo-metodycznej. To z kolei umożliwia uznanie ich w ujęciu modelowym, za konstrukcję formalną, która za pomocą jednego równania lub układu równań przedstawia zasadnicze powiązania, występujące pomiędzy rozpatrywanymi zjawiskami³.

Wzajemne związki pomiędzy tymi zjawiskami są zazwyczaj bardzo skomplikowane i wielostronne, dlatego też uwzględnienie wszystkich powiązań nie jest praktyczne możliwe. Wobec powyższego, stosując ogólnie przyjętą zasadę w ekonometrii opisowej, że model powinien uwzględniać jedynie te związki pomiędzy rozpatrywanymi zjawiskami, które są trwałe, a nie przypadkowe i w których siła oddziaływania zjawiska na drugie jest duża, poniżej przedstawiono autorski model działalności szkoleniowo-metodycznej komórki wychowania fizycznego [1]:

$$Y = f(X_1, X_2) + x \quad [1]$$

gdzie:

Y – zmienna endogeniczna (objaśniana), oznacza określoną postać analityczną funkcji zmiennych, objaśniających X_1, X_2 , a w ujęciu pojęciowym działalność szkoleniowo-metodyczną komórki wf-u,

X_1 – zmienna egzogeniczna (objaśniająca) w ujęciu pojęciowym określona jako bieżąca działalność szkoleniowo-metodyczna,

X_2 – zmienna egzogeniczna (objaśniająca) w ujęciu pojęciowym określona jako okresowa działalność szkoleniowo-metodyczna;

x – składnik losowy modelu, przedstawiający łączny efekt oddziaływania na zmienną endogeniczną Y tych wszystkich czynników, które nie zostały uwzględnione jako zmienne objaśniające.

Na tak przedstawiony model działalności szkoleniowo-metodycznej składają się przedsięwzięcia realizowane przez poszczególne zmienne X_1, X_2 z uwzględnieniem stanów zmiennych losowych określonych w przedziałach czasowych. Ogólną postać równań zmiennych objaśniających można przedstawić sposób [2], [3]:

$$X_1 = x1t_1 U_{11} + x1t_2 U_{12} + x1t_3 U_{13} + x1t_4 U_{14} \quad [2]$$

$$X_2 = x2t_1 U_{21} + x2t_2 U_{22} + x2t_3 U_{23} + x2t_4 U_{24} + x2t_5 U_{25} + x2t_6 U_{26} \quad [3]$$

gdzie:

U_{1n} – stan zmiennych objaśniających przedsięwzięcia w bieżącej działalności szkoleniowo-metodycznej,

U_{11} – zadania i cele dydaktyczne,

U_{12} – obowiązki służbowe działalności bieżącej,

U_{13} – nadzór pedagogiczny,

U_{14} – działalność kontrolno-rozliczeniowa,

U_{2n} – stan zmiennych objaśniających przedsięwzięcia w okresowej działalności szkoleniowo-metodycznej,

U_{21} – zadania i cele dydaktyczne,

U_{22} – baza dydaktyczna,

U_{23} – dokumentacja szkoleniowa,

U_{24} – zajęcia metodyczne,

U_{25} – materiały dydaktyczne,

U_{26} – działalność kontrolno-rozliczeniowa

$x1t_n$ – zmienne losowe ważącymi wpływające na stan zmiennych objaśniających w czasie t w bieżącej działalności szkoleniowo-metodycznej,

$x2t_n$ – zmienne losowe ważącymi wpływające na stan zmiennych objaśniających w czasie t w okresowej działalności szkoleniowo-metodycznej.

Na realizację przedsięwzięć bieżącej działalności szkoleniowo-metodycznej decydujący wpływ mają zmienne losowe. Zmienne te mają postać zadań i poleceń, które nie występują na szczeblu działania komórki wf-u, a dotyczą toku życia i służby oraz pełnienia dodatkowych obowiązków służbowych przez kadre. Zadania i polecenia te pojawiają się w sposób przypadkowy i nieoczekiwany, zakłócając w ten sposób przedsięwzięcia bieżącej działalności szkoleniowo-metodycznej (podobnie jak to jest w szkole), a które muszą być zrealizowane i rozliczone przez szefa komórki.

Zmienne losowe w okresowej działalności szkoleniowo-metodycznej mogą pojawiać się również w sposób przypadkowy i nieoczekiwany, zakłócając działalność, jednakże w głównej mierze dotyczą one wytycznych, rozkazów przełożonych przewidzianych w długofalowym procesie rozliczeniowym.

Podsumowanie i wnioski

Podsumowując dotychczasowe rozważania należy stwierdzić, iż przedstawiony powyżej model obejmuje swoim zakresem funkcjonujący system szkolnictwa wojskowego, co nie oznacza, że nie można go wprowadzić w systemie szkolnictwa na poziomie np. ponadgimnazjalnym. Odpowiednia modyfikacja pod kątem specyfiki danej szkoły powinna przynieść pożądane rezultaty w postaci wpływu na sumaryczną edukacyjną wartość dodaną szkoły.

Pełna realizacja przedstawionego modelu jest możliwa w przypadku występowania jak najmniejszej liczby przypadkowych i nieoczekiwanych zmiennych losowych, mających wpływ na całą działalność

szkoleniowo-metodyczną, prowadzoną w komórce wf-u. Jednakże należy stwierdzić, że owe zmienne nie są jedyną przyczyną zakłócającą działalność. Podobnie jest w szkole. Cała gama innych przedsięwzięć okołoszkolnych wpływa negatywnie na proces kształcenia. Można je pogrupować wokół niżej podanych elementów zakłócających:

1. wykonywania przez kadre dydaktyczną dodatkowych obowiązków, co powoduje, że kadra zamiast wykonywać obowiązki zgodnie z zajmowanym stanowiskiem, zajmuje się wykonywaniem zadań nieprzewidzianych w ich kompetencyjnym zakresie odpowiedzialności;
2. wyposażenia bazy dydaktycznej, która nie spełnia wymogów określonych przepisami o infrastrukturze sportowej oraz doposażenia bazy dydaktycznej w sprzęt i urządzenia nieadekwatne do teraźniejszych nowinek technicznych;
3. braku sprzętu komputerowego i sieci internetowej, które w znacznym stopniu ograniczają przygotowanie i prowadzenie działalności związanej z opracowywaniem dużej liczby dokumentów metodycznych, szkoleniowych, niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania systemu szkolenia;
4. znikome zaangażowanie innej kadry (kształcących w innych przedmiotach), w wypracowanie wspólnych wniosków, dotyczących zmian treści merytorycznych, zawartych w szczegółowych programach szkolenia;
5. zahamowania procesu doskonalenia zawodowego, związanego z organizowaniem niewielkiej liczby praktyk, kursów specjalistycznych dla kadry dydaktycznej, a w szczególności kadry instruktorskiej, w oparciu o specjalistyczne ośrodki szkolenia w obszarze trenerskim, instruktorskim oraz związanych bezpośrednio z zarządzaniem w sporcie.

dr Dariusz Klokowski
Instytut Analiz, Diagnoz i Prognoz
Gospodarczych w Szczecinie

PRZYPISY

¹ „Instrukcja o działalności szkoleniowo – metodycznej”, Ministerstwo Obrony Narodowej, Sztab Generalny WP, Warszawa 2009, s. 7.

² Hozer J. „Czas i przestrzeń w modelowaniu ekonometrycznym”, AE Kraków 1998, s. 5.

³ Z. Pawłowski „Ekonometria”, Warszawa 1978, s. 37.

Kultura fizyczna w Szkole Podstawowej nr 3 w Lęborku

Kultura fizyczna odgrywa w życiu człowieka ogromną rolę. Zasady, nawyki, wzorce wyniesione z domu rodzinnego są bardzo istotne. Jednak rola szkoły, mediów, mody, środowisk rówieśniczych jest także bardzo ważna. Według definicji, kultura fizyczna to wychowanie fizyczne, sport, rekreacja, rehabilitacja medyczna i turystyka. Wszystkie te zadania, oprócz rehabilitacji medycznej, są realizowane w naszej szkole.

Przygotowanie nauczyciela do zajęć, korzystanie z bazy sportowej, wykorzystanie odpowiedniego sprzętu sportowego, atrakcyjność prowadzonych spotkań to czynniki determinujące jakość edukacji fizycznej w szkole XXI wieku. Ważnym elementem tej sfery nauczania jest również rola pielęgniarki szkolnej, przygotowującej dla nauczycieli dane, dotyczące stanu zdrowia uczniów, uczestniczących w zajęciach.

Z jakim rezultatem wyżej wymienione działania podejmowane są w Szkole Podstawowej nr 3 w Lęborku? Oceńcie Państwo sami. Podam kilka przykładów przedsięwzięć i programów, realizowanych w naszej placówce.

Zajęcia wychowania fizycznego w klasach I-III odbywają się na małej lub dużej sali gimnastycznej. W czasie sprzyjającej pogody, lekcję można prowadzić również na dwóch boiskach typu Orlik. Tylko od nauczyciela zależy, w jak atrakcyjny sposób poprowadzi zajęcia z uczniami. Utrudnieniem może być liczebność grup, która w naszej szkole w ostatnich latach kształtowała się w granicach 28-32 osoby. Obecnie klasy I i II liczą po 25 uczniów i to jest bardzo korzystne w realizacji lekcji sportowych.

Dzieci w takim wieku bardzo chętnie ćwiczą na wf-ie. Tylko przeciwwskazania zdrowotne mogą ograniczać ich aktywność na tych zajęciach. Od kilku lat prowadzimy zajęcia SKS dla najmłodszych. Spotkania te prowadzą nauczyciele wychowania fizycznego. Z naborem nie mają najmniejszych problemów, bo chętnych dzieci jest bardzo dużo. Uczniowie klas I-III ćwiczą w formie zabawowej, poznają zasady gier zespołowych, przygotowują się do zawodów, w których nasza szkoła bierze udział. Jednym słowem – te treningi to doskonała zabawa.

Nauczyciel prowadzący SKS obserwuje dzieci, ich predyspozycje i talenty. Wybrani uczniowie zachęceni są do zapisania się w IV klasie do klasy sportowej, która jest tworzona w naszej szkole od 2004 roku. Przez wiele lat uczniowie mogli uprawiać przez 10 godzin tygodniowo pływanie lub piłkę nożną. Od trzech lat ofertę skierowaliśmy również do dziewcząt, chcących upra-

wiać piłkę siatkową. Przez 11 lat funkcjonowania klas sportowych uczniowie osiągnęli wiele znaczących sukcesów: są wśród nich mistrzowie Polski, wicemistrzowie Polski, mistrzowie i wicemistrzowie województwa, rekordziści Polski i Okręgu Pomorskiego, medaliści wielu zawodów ogólnopolskich i międzynarodowych.

Autorem sukcesów naszych pływaków jest trener pierwszej klasy pływania – Dariusz Gromulski. Grupy pływackie lekcje zaczynają od zajęć na basenie. Koszty wynajęcia basenu oraz dowozu uczniów do szkoły pokrywamy ze środków organu prowadzącego. Bez tych funduszy funkcjonowanie klas pływackich nie byłoby możliwe. Po zajęciach lekcyjnych pływacy trenują dodatkowo w UKS Jedyńka Solex Lębork i reprezentują ten klub.

Losy naszych absolwentów świadczą o tym, że środki te są właściwie wykorzystywane. Ciężka systematyczna praca, pokonywanie trudności i własnych słabości, umiejętność pogodzenia treningów z nauką, opanowanie stresu – to cechy, które przydają się w dalszej karierze naszych uczniów – nie tylko tej szkolnej i sportowej. Galeria sportowców naszej szkoły prezentuje zdjęcia przyszłych lekarzy, prawników, absolwentów wielu uczelni polskich i zagranicznych.

Drugą grupą uczniów w klasach sportowych są piłkarze nożni. W historii szkoły piłkarzami zajmowali się trenerzy: Andrzej Małecki, Ireneusz Keller, Rafał Bartoszek, Andrzej Kaufmann i Adam Pancerzyński. Pierwsze nabory do klasy piłkarskiej uwzględniały przede wszystkim predyspozycje do uprawiania sportu. Zachowanie i wyniki w nauce nie zawsze szły w parze z sukcesami sportowymi. Klasy piłkarskie były trudnym wyzwaniem dla wychowawców jak i nauczycieli uczących różnych przedmiotów.

Często uczniów z problemami wychowawczymi próbowaliśmy resocjalizować poprzez sport. W niewiele przypadkach to się udało. Brak zdyscyplinowania, agresja, niechęć podporządkowania się regułom uniemożliwiały prowadzenie zajęć.

Musieliśmy zweryfikować kryteria naboru do klas sportowych. Od kilku lat każdy uczeń ubiegający się o możliwość edukacji w tej klasie musi otrzymać pozytywną rekomendację wychowawcy kształcenia zintegrowanego. I to się sprawdza.

Uczniowie klas młodszych chcący uczyć się w klasach sportowych kontrolują swoje zachowanie. Klasy sportowe zaś nie sprawiają problemów wychowawczych, bo regulamin zakłada relegowanie z grupy treningowej ucznia łamiącego przyjęte zasady.

Po zajęciach szkolnych piłkarze doskonalą swoje umiejętności w UKS Trójka Lębork, który powstał w 2004 roku. W poprzednich latach uczniowie występowali w barwach Pogoni Lębork. Obecnie reprezen-

tują w rozgrywkach piłkarskich tylko nasz szkolny klub. Wszystkie roczniki zgłoszone są do rywalizacji w ramach Słupskiej Klasy Okręgowej na koniec sezonu rozgrywkowego zajęły w swoich ligach miejsca na podium. O sukcesach klubowych można przeczytać na stronie internetowej szkoły (www.sp3.lebork.pl).

Wychowanek trenera Andrzeja Małeckiego, absolwent naszej klasy piłkarskiej Mateusz Żukowski zachwyił swoimi umiejętnościami skautów Akademii Piłkarskiej Legii Warszawa i został zaproszony na dwutygodniowy obóz piłkarski do Warszawy na testy.

W historii klas piłkarskich trzeba wspomnieć o sukcesach dziewcząt trenowanych przez Andrzeja Kaufmanna. Z roku na rok wzrasta zainteresowanie piłką nożną wśród dziewcząt. Jeżeli liczba chętnych będzie wystarczająca, powołamy klasę sportową o tej specjalności.

Wielu młodych piłkarzy – naszych absolwentów, kontynuuje swoją karierę w gimnazjalnych klasach sportowych oraz klubach piłkarskich. Ich życie dzięki sportowi nabrało innego wymiaru i otworzyło przed nimi nowe możliwości ułożenia sobie kariery w młodzięcym i później dorosłym życiu.

Innym sportem, który mogą uprawiać nasi uczniowie, jest piłka siatkowa. Już trzy lata funkcjonuje z sukcesami w naszej szkole drużyna siatkarek. Trenerami tej grupy są: Radosław Rapalski i Monika Łabacka. Dziewczęta wygrywają wiele turniejów i sparingów. Kilka z nich z tą dyscypliną planuje związać swoją przyszłość. Z dziewczętami ćwiczy chłopiec, który popołudniami trenuje w SPS Lębork.

W klasach czwartych ogólnych przez cały rok uczniowie korzystają z powszechnej nauki pływania. Zajęcia i dowóz są bezpłatne. Finansuje je organ prowadzący. Trzy lata z rzędu w czasie ferii zimowych każdy chętny uczeń mógł nieodpłatnie korzystać z nauki jazdy na łyżwach na miejskim lodowisku pod kierunkiem naszych nauczycieli. W bieżącym roku w czasie ferii około 100 uczniów naszej szkoły pojechało bezpłatnie w góry, w ramach projektu „Nauka z Pasją”. Każdy z nich mógł uczyć się i doskonalić umiejętność jazdy na łyżwach.

Co roku organizujemy Dzień Sportu. Jest to prawdziwe szkolne święto. W grach, zabawach, radośnej rywalizacji i współzawodnictwie uczestniczą również wychowawcy klas i nauczyciele. Są słodycze, dyplomy i uśmiech na twarzach. I o to nam chodzi. W tym roku udało nam się zorganizować w ramach tej zabawy grilla na 500 osób. Była wyśmienita atmosfera, chociaż pogoda dla nas nie była łaskawa.

W naszej szkole jest kilka grup uczniów, korzystających z zajęć gimnastyki korekcyjnej. Ćwiczenia te prowadzone są przez panie z kształcenia zintegrowanego z uprawnieniami. Frekwencja na nich jest również wy-

soka. Szczególnie klasy I i II są systematyczne w uczęszczaniu na ćwiczenia. Posiadamy pomieszczenie przystosowane do tych zajęć, wyposażone w wiele pomocnych przyrządów.

Efekt końcowy zajęć korekcyjnych zależy nie tylko od nauczyciela ale i od rodziców, których systematyczność i cierpliwość wpływa na to czy ćwiczenia, które dzieci poznają są powtarzane w domu.

Turystyką w naszej szkole zajmowała się w ramach koła turystyczno-historycznego Bożena Loda i Barbara Jachimowicz. Obie panie organizowały każdego roku wycieczki w różne części Polski dla wszystkich chętnych uczniów naszej szkoły. Dzieci miały okazję zwiedzić m.in. Kraków, Warszawę, Toruń, Wieliczkę, Pacanów, Malbork oraz Gniew. Oprócz w/w wycieczek wychowawcy klas organizują własne wyjazdy, m.in. wyjazd do Berlina czy Londynu. Barbara Jachimowicz dwa lata z rzędu organizowała wyjazdy na zajęcia Niebieskiej Szkoły w Helu. Wszystkie wyjazdy są bardzo ciekawe i pouczające dla uczniów.

Inicjatywą wartą uwagi jest organizowanie wycieczek dla najlepszych uczniów w nagrodę za wyniki w nauce. Wyjazdy te finansuje rada rodziców.

Monika Łabacka i Radosław Rapalski systematycznie uczestniczą w doskonaleniu zawodowym. Wprowadzają atrakcje i innowacje w zajęciach. Dzieci nie nudzą się, bo nauczyciele lubią je uczyć. Są życzliwi, wyrozumiali i elastyczni w podejściu do osiągnięć i umiejętności małego człowieka. Podobnie pracuje cała „katedra wychowania fizycznego” – jak mówiła o nauczycielach w-fu była wicedyrektor szkoły – Bożena Loda.

Nauczyciele wychowania fizycznego w klasach ogólnych mogą poszczycić się wieloma sukcesami. Jednym z nich jest znikoma liczba uczniów zwalnianych z w-fu. W ostatnich kilku latach tylko dwie osoby posiadały takie decyzje od lekarza. Spowodowane to było wypadkami uczniów, a nie niechęcią do zajęć czy nauczyciela. W SP nr 3 w Lęborku nie ma problemów z uczniami, unikającymi ćwiczeń na zajęciach w-fu. To ogromny sukces! Nauczyciele podchodzą do każdego dziecka indywidualnie i tak też oceniają możliwości uczniów, ich zaangażowanie, starania, postęp w wynikach.

Sport od lat jest bardzo ważny w naszej szkole. Na zakończenie każdego roku nagradzamy statuetkami wszystkich sportowców, którzy reprezentowali naszą szkołę, a najlepszego z nich wyróżniamy w sposób szczególny.

Doceniamy rolę sportu w życiu i kształtowaniu postaw młodego pokolenia i dlatego właśnie 14 października 2006 roku nadano naszej szkole imienia Olimpijczyków Polskich. To zobowiązuje! Od trzech lat uczestniczymy w ogólnopolskich zlotach, przygotowujemy

wanych pod taką właśnie nazwą. W 2013 roku byliśmy organizatorami takiego zjazdu. Wyzwanie było bardzo trudne, ale udało nam się sprostać temu przedsięwzięciu. Dzięki takim spotkaniom nasi nauczyciele mają możliwości wymiany doświadczeń, a uczniowie mogą podejmować sportową rywalizację z uczniami z całej Polski, poznawać zakątki kraju, zawierać nowe przyjaźnie.

Nasza szkoła to wspaniałe miejsce. Uczniowie czują się u nas bezpiecznie i darzą nas zaufaniem. Wierzymy w nasze dzieci i dokładamy starań, by przygotować je w odpowiedni sposób do dorosłego życia, a sport bardzo nam w tym pomaga: kształtuje charaktery, uczy wytrwałości, systematyczności, samodyscypliny i tego, by nigdy się nie poddawać!

Mariola Małecka

*dyrektor Szkoły Podstawowej nr 3
w Lęborku*

Ogólnopolski program

„Edukacja przez szachy w szkole”

Od września 2015 r. słupskie szkoły podstawowe wezmą też udział w ogólnopolskim programie realizowanym przez Polski Związek Szachowy pod nazwą „Edukacja przez szachy w szkole”. Głównym celem projektu jest wsparcie edukacji matematycznej w edukacji wczesnoszkolnej. Gra w szachy między innymi rozwija i ćwiczy wyobraźnię przestrzenną dziecka, poprawia koordynację ruchów, pomaga w nauce matematyki, fizyki, techniki czy geografii. Szachy wpływają również na psychikę dziecka, uczą skutecznego działania pod presją, odpowiedzialności, radzenia sobie zarówno z sukcesem jak i z porażką.

W ramach programu 18 nauczycieli ze wszystkich słupskich szkół podstawowych weźmie udział w 72 godzinnym kursie metodyczno-szachowym, dzięki któremu otrzymają oni uprawnienia trenerskie do prowadzenia zajęć szachowych. Zajęcia te realizowane będą po 1 godzinie w wybranej klasie i po 1 godzinie w wybranej klasie drugiej w każdej ze słupskich podstawówek.

Więcej na: <http://szachywszkole.pszczach.pl/cele-i-zalozenia>

Sport – doskonałe „narzędzie dydaktyczne”!

Jak uczyć, aby nauczyć? Czy może, jak uczyć, by w efekcie wypracować dobry wynik, który będzie miał wpływ na prestiż szkoły? Można próbować łączyć metody, które miałyby prowadzić do sukcesu zarówno uczniów, jak i nauczyciela, ale nie należy zapominać o kwestii podstawowej – jak nauczyć uczenia się dzieci i młodzież, czyli młodych ludzi, którzy w natłoku bodźców świata zewnętrznego, nie potrafią dostrzec korzyści, płynących ze zdobywania wiedzy.

Dobra motywacja, determinacja oraz systematyczność to krok do sukcesu. Jednak często zdarza się, że tych cech brakuje współczesnemu uczniowi, który szuka priorytetów innych niż podnoszenie swoich umiejętności i poszerzanie horyzontów. Koncentruje się na dziedzinach życia, które nie wymagają od niego wysiłku intelektualnego, sprawiają mu natomiast przyjemność, absorbują, wypełniając czas i urozmaicają nastoletnie życie. Są to pasje, których realizacja przynosi spełnienie i sprawia, że młody człowiek czuje się dzięki temu bardziej pewny siebie.

Jak wykorzystać potencjał ucznia i zmotywować go do działania, połączyć hobby i naukę, by w przyszłości uzyskać efekt w postaci pozytywnych ocen oraz sukcesów w sferze osobistej pasji?

Jako nauczyciel języka polskiego, borykający się na co dzień z problemem małego zainteresowania czytelnictwem, a co się z tym wiąże, skromnego, wręcz ubożego zasobu słownictwa młodzieży, uważam, że doskonałym sposobem podniesienia jakości pracy i tym samym wyników, jest wprowadzenie elementu zdrowej, sportowej rywalizacji.

Warto zaangażować uczniów i uczyć ich aktywności fizycznej, samemu – jako pedagog, uczestnicząc w zajęciach sportowych. Sprawi to, że jako nauczyciel, będziemy mniej demoniczni, a bardziej ludzcy, co zaowocuje lepszymi relacjami z wychowankami. Nie każdy bowiem szkolny matematyk, historyk, czy polonista zagra z nimi w koszykówkę, siatkówkę, czy wybierze się na rolki, czy przejażdżkę rowerową...

Język polski, literatura oraz siatkówka towarzyszyły mi przez wszystkie lata spędzone w szkole i w czasie studiów. Zostałam nauczycielką – polonistką, ale sport nadal zajmuje w moim życiu dużo miejsca, odgrywa istotną rolę i sprawia, że udaje mi się wykorzystać go podczas procesu nauczania. Przemycenie pierwiastka rywalizacji pomaga w zmaganiach ortograficznych, gramatycznych, czy też literackich moich uczniów. Pomaga mi w pracy, w integracji zespołu klasowego, urozmaicanie planu wychowawczego, przygotowywaniu wycieczek i rajdów.

Uprawianie sportu sprzyja temu, że człowiek uczy się prawd o świecie, życiu i o sobie samym. Potrafi spr-

wić, że w odpowiednim momencie wydobędzie z siebie pokłady głęboko skrywanej energii, znajdzie w sobie siłę, by realizować wyznaczone cele i osiągać szczyty. Sporty drużynowe i indywidualne pomagają w kształtowaniu rozmaitych cech charakteru i różnych umiejętności. Każda z dyscyplin sportowych potrafi wydobyć z jednostki to, co najlepsze, to, co w danej chwili najbardziej potrzebne. Sport uczy cierpliwości i wytrwałości. Długie, zmuśne, niekiedy monotonne treningi pozwalają osiągnąć doskonałe rezultaty. Nie wszystko bowiem jest kwestią talentu, czy sprytu. To, czego nie dostaliśmy w genach, można zyskać systematycznie pracując i szkoląc się. Aktywność fizyczna przekłada się także na naukę samokontroli, samodyscypliny i odpowiedniego gospodarowania czasem, co w przypadku uczniów jest najczęściej spotykanym problemem. Nieumiejętne dysponowanie czasem prowadzi do braku obowiązkowości, a ta do zaniedbań, wynikających z odkładania pracy na inny termin.

Aby osiągnąć dobry rezultat, trzeba pamiętać o poznaniu samego siebie i słuchaniu tego, co podpowiada nam organizm, ale też o przekraczaniu barier i podnoszeniu sobie przysłowiowej poprzeczki. W taki bowiem sposób ćwiczy się wytrwałość. Nie jest tajemnicą, że sukcesem nie jest uczestniczenie w treningu podczas ładnej pogody, kiedy człowiek ma energię i chęć, ale zwycięża się, gdy mimo słoty, złego samopoczucia, czy chęci poświęcenia się innemu zajęciu, pokonana się dyskomfort, własną niechęć, czy lenistwo.

Sport uczy pokory, uczy zrozumieć, jak wiele jest jeszcze poza zasięgiem i jak długą drogę trzeba pokonać, ilu bolesnych porażek doświadczyć, aby odnieść upragnione zwycięstwo.

Potrzebna jest też umiejętność opracowania odpowiedniej strategii, precyzyjnej taktyki i rozłożenia sił, co w konsekwencji prowadzi do sukcesu, któremu towarzyszy to, co najważniejsze – zadowolenie z siebie i optymizm.

Każdego z tych elementów staram się uczyć młodzież podczas zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych. Biorąc aktywny udział w zajęciach sportowych, podczas wycieczek, rajdów, meczów, ale też osiągając pozytywne wyniki w nauce, uczniowie udowadniają, że można połączyć przyjemne z pożytecznym, że uprawianie sportu można pogodzić z nauką, że cechy, które posiada sportowiec, posiada każdy. Wystarczy tylko sięgnąć w głąb siebie i odnaleźć ten pierwiastek, który pozwoli działać i realizować pasje oraz osiągać doskonałe rezultaty w nauce.

Marta Serafin

*nauczycielka języka polskiego
w Gimnazjum nr 6 w Słupsku*

Uczennice z Gimnazjum w Redzikowie we władzach Młodzieżowej Rady Gminy Słupsk

Pomysł powstania Młodzieżowej Rady Gminy Słupsk sięga początków roku 2014, kiedy to skierowano do Urzędu Gminy Słupsk pismo, dotyczące konsultacji wśród uczniów gimnazjów pomysłu powołania Młodzieżowej Rady Gminy.

Uczniowie z Gimnazjum im. kard. Stefana Wyszyńskiego w Redzikowie z dużym zainteresowaniem wysłuchali informacji, przygotowanych przez Jolantę Rodewald – nauczycielkę historii i wiedzy o społeczeństwie, dotyczących samej idei powoływania w gminach młodzieżowych rad gmin, a następnie wypełnili anonimową ankietę na ten temat, przygotowaną przez Urząd Gminy Słupsk.

Po przeprowadzonej ankiecie i dyskusji, jaka wywiązała się po jej zakończeniu, uczniowie jednoznacznie stwierdzili, że powołanie Młodzieżowej Rady Gminy przyniesie korzyści młodzieży i administracji lokalnej, poprzez m.in. możliwość komunikowania potrzeb i problemów władzom gminy, większe prawdopodobieństwo realizowania pomysłów, wychodzących od młodych, a także lepsze zrozumienie potrzeb młodzieży przez urzędników oraz wzrost efektywności i skuteczności działań, które będą prowadzone na rzecz młodych mieszkańców Gminy.

W grudniu 2014 r. Rada Gminy Słupsk podjęła uchwałę w sprawie powołania Młodzieżowej Rady Gminy Słupsk. Koordynatorem działań młodzieżowych radnych w naszej szkole zostali: Jolanta Rodewald i Zbigniew Kiczek.

Wybory odbyły się 19 marca 2015 r. Poszczególnym szkołom naszej gminy przysługiwała określona liczba mandatów: Zespół Szkół w Redzikowie – 4 mandaty, w tym 3 mandaty dla gimnazjum i 1 mandat dla szkoły podstawowej.

Uczniowie z dużym zaangażowaniem prowadzili kampanię wyborczą. Zapał uczniów do ubiegania się o mandat MRG był bardzo widoczny w szkole. Przygotowane przez nich kolorowe plakaty oraz prezentacje multimedialne przedstawiały główne cele i sprawy, który według uczniów są niezwykle istotne do realizacji jak m.in.: budowa skateparku, organizowanie turniejów dla gimnazjów naszej gminy, budowa ścieżki rowerowej Redzikowo – Słupsk. Każdy kandydat walczył o zdobycie jak największej liczby głosów poparcia. Bez wątplenia każdy z kandydatów chciał zdobyć mandat i móc podzielić się swoimi pomysłami z uczniami innych szkół.

W wyniku wyborów do Młodzieżowej Rady Gminy rozdanych zostało 15 mandatów. Spośród uczniów naszej szkoły na radnych wybrani zostali:

Jakub Rudnicki – szkoła podstawowa,
Julia Banaszak, Sandra Peksa, Oliwia Świtek –
gimnazjum.

Kadencja rajców trwać będzie 3 lata.

Należy podkreślić, że I Inauguracyjna Sesja Młodzieżowej Rady Gminy Słupsk, odbyła się w 24 kwietnia 2015 r. w Urzędzie Gminy w Słupsku. Wśród zaproszonych gości, oprócz młodzieżowych radnych, byli

dyrektorzy szkół, opiekunowie MRG w poszczególnych szkołach oraz Rada Gminy Słupsk. Wszystkich zebranych powitała wójt – Barbara Dykier. W dalszej części młodzież złożyła ślubowanie, które zostało odczytane przez Przewodniczącą Rady Gminy Słupsk – Mirosława Klemiato. Następnie wręczono uczniom zaświadczenia o wyborze na Radnego Młodzieżowej Rady Gminy Słupsk.

Pierwszą decyzją, która została podjęta podczas posiedzenia MRG był wybór przewodniczącego, wiceprzewodniczącego oraz sekretarza. W wyniku jawnego głosowania wybrani zostali:

– przewodniczący Rady Gminy Słupsk – Wiktoria Szostakiewicz,
– wiceprzewodniczący Rady Gminy – Sandra Peksa,
– sekretarz – Oliwia Świtek.

Zarówno wiceprzewodnicząca jak i sekretarz MRG są uczennicami naszej szkoły. Serdeczne im gratulujemy!

Ważnym wydarzeniem był udział młodych radnych Gminy Słupsk w I Kongresie Młodzieżowych Rad, który odbył się w dniach 13-15 maja w Słupsku. Gospodarzem była Młodzieżowa Rada Miasta Słupska, która zorganizowała spotkania przy wsparciu władz miejskich. Kongres był okazją do wymiany doświadczeń przedstawicieli młodzieżowych rad m.in. ze Słupska, Warszawy, Częstochowy, Szczecina, Krakowa, Rzeszowa, Wrocławia, Gdyni i Włocławka. Podczas zjazdu rajcy wymieniali się dobrymi praktykami w zakresie funkcjonowania rad młodzieżowych, aktywizacji młodzieży w życiu publicznym oraz realizacji projektów, skierowanych do społeczności lokalnej.

27 maja 2015 r. młodzi radni z Gminy Słupsk wzięli również udział w uroczystej sesji Rady Gminy Słupsk z okazji 25-lecia powstania Samorządu Terytorialnego. Radni z Gimnazjum w Redzikowie przygotowali prezentację, dotyczącą samych kandydatów oraz kampanii wyborczej, prowadzonej w naszej szkole. Natomiast Julia Banaszak nie kryła zadowolenia i radości z faktu wyboru na radną oraz możliwości przedstawienia na uroczystej sesji głównych założeń i kwestii, którymi w odczuciu młodych radnych powinna zająć się Młodzieżowa Rada Gminy Słupsk.

Bez wątplenia Młodzieżowa Rada Gminy Słupsk to doskonały sposób na wdrożenie młodzieży w działania obywatelskie, a wybrani radni, dzięki powstaniu MRG będą mieli możliwość komunikowania swoich potrzeb i problemów oraz planów władzom gminy. Wszystko po to, by zaktywizować młodych ludzi do bardziej efektywnego działania na rzecz lokalnych społeczności.

Jolanta Rodewald

*nauczyciel historii i wiedzy o społeczeństwie
w Gimnazjum im. kard. Stefana Wyszyńskiego
w Redzikowie*

STARSI UCZĄ MŁODSZYCH – MŁODSI UCZĄ STARSZYCH

Sztafeta pokoleń w Szkole Podstawowej im. Wincentego Witosa w Bierkowie

Nauczanie jest procesem długotrwałym i możliwym jedynie wtedy, gdy oba podmioty w nim uczestniczące: zarówno nauczyciel jak i uczeń, zainteresowane są w równym stopniu realizacją treści programowych. Wyniki sprawdzianów szóstoklasistów, egzaminów gimnazjalnych i matur wciąż są kwestią otwartą. Rokrocznie porównuje się szkoły w skali gminy, województwa i kraju, opracowuje staniny i programy naprawcze. Napisało już setki, jeśli nie tysiące stron analiz i „dobrych rad”. Jeszcze nikt nie znalazł złotego środka.

Współczesna szkoła stawia wysokie wymagania co do wyników, ale także metod i form pracy z uczniem. Dzisiejszy nauczyciel nie pracuje już w sposób tradycyjny, metodami sprzed kilkunastu czy kilkudziesięciu lat. Wystarczy przejść po dowolnym szkolnym obiekcie, by znaleźć liczne oznaki nowoczesności. Polska szkoła musi współistnieć ze światem nowoczesnych technologii. Zatem tradycyjna kreda i tablica powoli, lecz nieubłaganie odchodzą do lamusa. Nikogo nie dziwią już tablice interaktywne, tablety zamiast zeszytów i powszechna cyfryzacja. Metodocy teoretycy oraz ci praktykujący mają szerokie pole działania. Wszyscy zastanawiają się, jak uczyć skutecznie? Czy zupełnie odejść od tak zwanych tradycyjnych metod pracy i postawić na technologie informacyjne? Wszak dzisiejsi uczniowie nie mają najmniejszych problemów w obsłudze komputerów – można to wykorzystać. Jednak w jaki sposób pracować, by nauka nie stała się jedynie zabawą, a praca przynosiła wymierne rezultaty podczas sprawdzianów?

W Szkole Podstawowej w Bierkowie mamy swoje sprawdzone sposoby na aktywizację uczniów. Nasza szkoła łączy tradycję z innowacyjnymi metodami nauczania, a jednym ze sposobów przyswajania wiedzy jest wzajemne uczenie się od siebie: starsi uczą młodszych, ale też i młodzi mają wiele do przekazania starszym. Przeprowadzić takie zajęcia, łączące różne grupy wiekowe, nie jest łatwo. Trzeba znaleźć wspólny mianownik, który sprawi, że porozumienie będzie możliwe i da satysfakcję każdej ze stron.

Metoda, gdzie uczniowie przejmują rolę nauczyciela coraz częściej stosowana jest w szkołach. Polega ona na bezpośrednim, osobistym zaangażowaniu dzieci w zaplanowanie, prowadzenie i realizację lekcji. Daje to możliwość podzielenia się swoją wiedzą z innymi w przystępny sposób. Determinuje samodzielność i odpowiedzialność za uczenie się i nauczanie innych. Uczniowie

w roli pedagogów muszą być kreatywni, otwarci. Uczą się autoprezentacji, kierowania grupą, empatii i zarządzania czasem. Wchodząc w rolę nauczyciela, mają okazję do zweryfikowania swojej wiedzy, przygotowują się do zadania z wielką powagą. Mając już „przepracowane” umiejętności, trafiają w tok myślenia uczniów, którym tę wiedzę przekazują. Uczniowie-odbiorcy chętnie współpracują ze swymi kolegami. Zadają pytania, nie mają obaw przed ewentualną złą oceną, wykazują więcej śmiałości i dociekliwości niż podczas bardziej typowych lekcji.

Z własnego doświadczenia wiem, że początkowo nauczyciel powinien dyskretnie kontrolować działania uczniów, jednak nie ograniczać ich własnych pomysłów i sposobów prowadzenia lekcji. Uczniowie sami wiedzą najlepiej, co im samym sprawiło trudność podczas nauki danego zagadnienia i jak tę trudność pokonać.

Tematyka takich zajęć może być zupełnie dowolna i dotyczyć właściwie każdego przedmiotu. W mojej szkole odbyły się takie lekcje z uczniami klasy piątej oraz pierwszej. Były to zajęcia interdyscyplinarne: informatyka i język angielski. Narzędziem, które wystąpiło w roli głównej była tablica interaktywna. Uczniowie klasy starszej mieli za zadanie nauczyć młodszych kolegów używania tablicy przy jednoczesnej weryfikacji poprawności rozpoznawania kształtów i kolorów w języku angielskim. Uczestnicy mieli do dyspozycji strony internetowe oraz programy multimedialne, związane tematycznie z klasyfikacją różnych elementów o określonych barwach. Ćwiczenia te cieszyły się wielkim powodzeniem i zupełnie niepostrzeżenie młodzi uczniowie, opanowując obsługę tablicy interaktywnej, przyswajali sobie słówka i polecenia w języku angielskim.

Budowanie dobrych relacji między młodszymi i starszymi powinno opierać się przede wszystkim na wzajemnym szacunku, chęci zrozumienia, poznania i ciekawości. W pewnym stopniu należy zagłębić się w świat rozumowania współuczestnika zadania. Chęć współpracy ma wpływ na efekt końcowy, bowiem pozytywna atmosfera sprzyja wymianie doświadczeń i wiedzy.

Takie wnioski pozwoliły na realizację kolejnej nietykalnej lekcji w naszej szkole. Impulsem było spostrzeżenie, że młodzież nie ma żadnych oporów, związanych z użytkowaniem współczesnych osiągnięć technologicznych. Dla dzisiejszych uczniów, którzy od małości mają do czynienia z telefonami komórkowymi i kompu-

terami, obecność tych urządzeń jest sprawą najbardziej naturalną i oczywistą. Większość z nich wprost nie wyobraża sobie, że kiedykolwiek mogłoby być inaczej. Internet, cyfryzacja to ich codzienność. Niezwykle szybko uczą się obsługi i stosowania wszelkiego sprzętu cyfrowego. Również współczesna szkoła jest diametralnie inna od tej, do której uczęszczali rodzice naszych uczniów i którą pamiętają. Dzisiejsze tablice, mające połączenia z notebookami, rzutnikami, wizualizerami, tabletami i, oczywiście, z internetem – to dla wielu wciąż ogromna zmiana.

Wobec tego do Szkoły w Bierkowie zaprosiliśmy rodziców, którzy chcieliby zobaczyć, jak dziś pracują i zdobywają wiedzę ich dzieci. Tym razem również w roli nauczycieli własnych rodziców wystąpili uczniowie. Z wielkim zapałem przystąpili do demonstracji możliwości tablicy i po krótkim wprowadzeniu, zachęcili przybyłych do samodzielnej pracy. Początkowo nieśmiało, później coraz sprawniej mamy pod okiem własnych dzieci wypróbowywały możliwości technologii informacyjno-komunikacyjnych. Uczniowie poczuli się niezwykle ważni i z wielką wyrozumiałością naprowadzali działania „podopiecznych” na właściwe tory, chwając za postępy i taktownie poprawiając błędy. Obie strony zadania bawiły się wspólnie: rodzice nabierali pewności siebie oraz dostrzegali przemianę dzisiejszych szkół; uczniowie uczyli się zrozumienia i odpowiedzialności, a także delikatności i wyczucia.

Lekcje tego typu realizowane w naszej szkole sprawiają zarówno młodszym jak i starszym wiele radości. Dają poczucie dobrze wypełnionego zadania, stymulują odpowiedzialność, pewność siebie i swoich umiejętności. Korzyści odnosi każda ze stron. Taka forma pracy jest też urozmaiceniem lekcji i jedną z form wspierania procesu kształcenia. Często taka metoda pracy i współpracy zapada najbardziej w pamięć. Wewnątrzszkolny projekt „Starsi uczą młodszych – młodszy uczą starszych” jest, moim zdaniem, projektem na miarę czasów.

Daria Bugajska

*nauczycielka matematyki i zajęć komputerowych
w Szkole Podstawowej
im. Wincentego Witosa w Bierkowie*

Modna matematyka

„Modna matematyka” – pod takim intrygującym tematem uczennice I i II klasy Gimnazjum w Biesowicach realizowały w tym roku szkolnym projekt edukacyjny. Celem projektu było przygotowanie pokazu strojów, których głównym tematem miała być matematyka. Uczennice miały za zadanie zaprojektować, a następnie wykonać z oryginalnych materiałów własne projekty ubrań. Realizacja projektu miała im pomóc w rozwijaniu umiejętności współdziałania w zespole, ale i w rozwijaniu własnych zainteresowań. Praca nad poszczególnymi etapami projektu dała możliwość nie tylko zastosować w praktyce wiedzę szkolną, ale i rozwinęła umiejętności, które były dla nastolatek nowe, ale bardzo użyteczne w życiu codziennym.

Gdzie znaleźć pomysł na ciekawy projekt? – to było trudne pytanie, na które zespół projektowy szukał odpowiedzi. Uczennice chciały zrobić coś oryginalnego i jednocześnie kobiecego. Coś, co wyrazi ich naturę oraz sprawi im radość. Zajrzały do internetu i znalazły tam ciekawe zdjęcia, przedstawiające nietypowe stroje wykonane z papieru. Postanowiły, że przygotowują własną, niepowtarzalną kolekcję modnych ubrań, których motywem przewodnim będzie matematyka. No i zaczęło się ...

Na początku wykonały szkice. Niektóre skorzystały z pomysłów znanych projektantów, dostępnych na stronach internetowych. Inne zaś wymyśliły własne, dotąd przez nikogo nieuszyte kreacje. To ciekawe zajęcie, sprawiło im dużo radości i zainspirowało do dalszej pracy. W wyobraźni widziały już, jak będą wyglądać ich projekty.

Zabawę z projektowaniem zaczęły od wykonania manekinów. Nie było to łatwe, ale kiedy manekiny nabrały ludzkich kształtów, można było przejść do zadania głównego – szycia strojów na pokaz. Kolejny etap rozpoczął się od dokładnych pomiarów modelek. Potem przyszedł czas na wykroje, zakładki, falbanki i frędzle. Każda z projektantek eksperymentowała, przymierzała i modyfikowała pomysły. Dużo czasu poświęcono na dekorację sukienek i spódniczek akcentami matematycznymi. Każda z uczennic wybrała coś innego. Wykonały kolorowe kwadraty, trójkąty, koła i cyfry. Na koniec udekorowały stroje kokardami, wymyślnymi naszyjnikami i innymi dodatkami.

Potem przygotowano na holu szkoły wystawę w ramach propozycji na sezon wiosna-lato 2015. Na wybiegu można było oglądać dopasowane i kobiece kroje. Pojawiły się pięknie eksponujące ramiona sukienki i podkreślające talię spódnice, które nabrały nowoczesnego wyglądu dzięki pomysłowym, matematycznym akcentom. Te matematyczne detale to bez wątpienia mocna

strona kolekcji, co po raz kolejny potwierdza fakt, że matematyka jest królową nauk i jest władczynią wszechobecną.

Każda z projektantek miała za zadanie opisać swoją kreację. Oto jeden z takich opisów:

Moja kreacja nosi nazwę „Matematyka wciąż w modzie”. Tematem przewodnim oraz inspiracją do stworzenia tego projektu jest lubiana przez wielu gra sudoku. W mojej kreacji panuje minimalizm, dlatego występuje w niej tylko jeden kolor – czerń. Choć projekt wykonany jest z szarego papieru, to elementy ozdobne wykonano z czarnego brystolu.

Góra sukienki jest mocno dopasowana, ale od linii talii rozszerza się w kształt litery A. Całość kreacji została wyraźnie podzielona na dwie części przez szeroki pasek wzdłuż talii. Sukienkę zdobi oryginalny print, przypominający grę sudoku.

Kreacja stworzona została z myślą o silnej i śmiałej kobiecie, która nie boi się odważnych wzorów, a jednocześnie ceni sobie minimalizm. Sukienkę można nosić w zestawieniu z wysoką, czarną szpilką oraz czarną, prostą torebką. Strój przeznaczony jest na wszelkiego rodzaju spotkania koktajlowe, biznesowe, jak i na wypad z przyjaciółmi.

Weronika Wszelaki

Aby sprawdzić, czy widzom podobały się zaprojektowane stroje, zespół postanowił osobiście zapytać o to oglądających wystawę. Przeprowadzono wywiady z koleżankami oraz nauczycielami. Na koniec zajęto się podsumowaniem wyników pracy zespołu. Wspólnie zastanawiano się, czy cele, jakie sobie założono, zostały osiągnięte. Omówiono, co wypadło dobrze, a co można byłoby ulepszyć. Każda z uczennic oceniła pracę swoją oraz pozostałych członków grupy projektowej.

19 czerwca 2015 r. zespół projektowy przedstawił rezultaty swojej pracy kolegom i koleżankom z gimnazjum w Biesowicach. Zaproszeni goście mogli obejrzeć prezentację multimedialną pod tytułem „Projekt edukacyjny MODNA MATEMATYKA” oraz wystawę kreacji.

Udział w projekcie sprawił uczniom dużo radości. Każda z nich odniosła pewne korzyści. Oto co powiedziały:

Podczas udziału w projekcie edukacyjnym „Modna matematyka” nauczyłam się pracy w grupie. Dzięki temu polepszyły się moje relacje z rówieśnikami, a dodatkowo umiem teraz lepiej pomagać innym. Ponadto umiem teraz lepiej dobierać kolory i dokładnie dokonywać pomiarów. Zdziwiłam się efektem końcowym mojej pracy, ponieważ okazało się, że nauczyłam się projektować sukienki może nie profesjonalnie, ale na miarę moich możliwości.

Weronika Bucewka

Dzięki projektowi „Modna matematyka” poszerzyła się moja wiedza na temat mody. Jestem pewna, że to czego się nauczyłam przyda mi się w życiu codziennym. Udział w tych zajęciach pozwolił mi lepiej organizować pracę własną oraz pokazał jak działać z innymi przy wspólnym projekcie. Ale przede wszystkim nauczyłam się projektować ubrania i dokonywać starannych pomiarów oraz obliczeń.

Paulina Szczepaniak

Udział w projekcie nauczył mnie planowania i lepszej organizacji pracy. Mogłam bardziej zaangażować się we wspólne działania zespołu projektowego. Podczas realizacji projektu „Modna matematyka” po raz pierwszy miałam okazję sama stworzyć manekina i zaprojektować, a potem wykonać dla niego strój. Dzięki udziałowi w takich zajęciach pozalekcyjnych poznałam nowe, ciekawe oblicze matematyki.

Weronika Wszelaki

Odniosłam wiele korzyści z udziału w naszym projekcie. Między innymi nauczyłam się pracować w grupie oraz pomagać innym. Projektując musiałam zastanawiać się, co chcę wyrazić poprzez moją sukienkę oraz jak to zrobić w nietuzinkowy sposób. Korzystałam z rad naszego opiekuna projektu, dzięki czemu zdobyłam też nową wiedzę. Projekt nauczył mnie logicznego myślenia, które przydawało się nam podczas przygotowywania niniejszej prezentacji działań. Ponadto zobaczyłam jak można się świetnie bawić i uczyć jednocześnie. Podczas zajęć dokumentowałyśmy swoje działania robiąc zdjęcia, sprawiało mi to dużą frajdę i fotografie będą dla mnie na pewno miłą pamiątką.

Karolina Keil

Dzięki udziałowi w projekcie „Modna matematyka” nauczyłam się pracy w grupie. Pomysł projektowania ubrań jest według mnie ciekawy i przyda mi się w życiu codziennym. Teraz wiem, jak dobierać dodatki i kolory. Podczas pracy dobrze się bawiłam oraz korzystałam ze wsparcia koleżanek i pani opiekun projektu. Dużo pracy włożyłam w przygotowanie mojej kreacji, ale jestem bardzo zadowolona z efektu końcowego.

Karolina Bańczyk

Adrianna Wisłocka
nauczycielka matematyki
gimnazjum w Biesowicach

Dydaktyka medialna – czas rozpocząć nowe!

W dzisiejszej szkole ulega zmianie/ewolucji właściwie wszystko. Ważnym obszarem tych zmian jest również nowy model uczenia. Powoli do lamusa można odeślać ten znany, typowy/analogowy, bardzo często oparty na elitaryzmie wiedzy, dostępnej „wtajemniczonym”. Możliwość pozyskania informacji jest nieograniczona. Czas, abyśmy sięgnęli po cyfrowe narzędzia. Niejeden artykuł opisuje możliwości cyfrowych narzędzi oraz sposobów i form ich wykorzystania. Nie chodzi absolutnie o to, aby tylko pozornie unowocześnić warsztat pracy nauczyciela – dokonać zamiany tablicy szkolnej (zielonej bądź białej) na tablet.

W dzisiejszej dydaktyce medialnej należy zwrócić uwagę na to, aby wykorzystaniu nowych technologii i cyfrowych zasobów towarzyszyła ewolucja fundamentów ogólnej koncepcji edukacji – w duchu komunikacji społeczeństwa informacyjnego.

Herbert Gerjuoy pisał, iż: *Analfabetą w XXI wieku nie będzie ten, kto nie umie czytać i pisać, ale ten, kto nie umie się uczyć, oduczać oraz uczyć na nowo* – temu między innymi ma służyć nowa, aktualna dydaktyka medialna. Czas na to, aby uświadomić sobie, jak funkcjonalnie wykorzystać elementy dydaktyki medialnej i jak należy dopasować ją do nowej sytuacji, w której się znaleźliśmy. Wbrew mylnym opiniom, z którymi spotykam się niekiedy, cyfryzacja szkoły nie polega na zakupie sprzętu informatycznego (laptopów, rzutników, tablic interaktywnych, wizualizerów, itp.). Cyfryzacja szkoły dziś, ma na celu praktyczne wykorzystanie technologii informacyjnej w procesie dydaktycznym.

To przede wszystkim zmiana koncepcji i metody sposobu pracy i hierarchii celów na każdej lekcji. Warto w tym miejscu wspomnieć, o tym iż można uczyć cyfrowo bez komputera i rzutnika (szok?). Może nasunie się refleksja, iż uczenie już Państwo cyfrowo, tylko tyle że nie jesteście tego świadomi.

Cyfrowy świat jest najbardziej pierwotną drogą przejścia ze świata odtwarzania podanej wiedzy do świata samodzielnego wyszukiwania oraz selekcjonowania i przetwarzania informacji dla cyfrowych tubylców (za: M. Prensky, *Digital Natives, Digital Immigrants*, „From On the Horizon”, 2001, Vol. 9 No. 5. Dostępny na: [www.re-medium-psychologia.pl/2014_09_3.pdf.]

Aby zrozumieć istotę dydaktyki medialnej, należy odpowiedzieć sobie na podstawowe pytanie, kim są cyfrowi tubylcy, jakie są ich słabe i mocne strony, w jaki sposób przetwarzają informacje. Istotne przy powyższym pytaniu są informacje, dotyczące natury i sposobu działania ludzkiej pamięci, związane z tym możliwości i rezerwy/ograniczenia. Nie będziemy dobrymi dydaktykami medialnymi, dopóki nie poznamy różnorodnych systemów ludzkiej pamięci, włącznie z ich

charakterystyką. Musimy przypomnieć sobie czym są procesy pamięciowe, kodowanie, przechowywanie i wydobywanie informacji. Istotna będzie wiedza, dotycząca przetwarzania tychże informacji. Należy poznać metody pozyskania wiedzy przyjazne mózgowi, czy w końcu podstawowe systemy pamięciowe.

Roman Lorens w 2011 roku pisał: *Zgodnie z tezą konstruktoryzmu społecznego, każda jednostka tworzy wiedzę, nie rejestrując informacji, lecz przekształcając tę, która jest dostępna. (...) Konstruktoryzm społeczny charakteryzuje się zatem różnorodnością metod kształcenia, z naciskiem na te, które stwarzają warunki do działań własnych ucznia. W praktyce oznacza to wzmocnienie działań ukierunkowanych na samodzielną pracę uczącego się i współpracę w grupie.*

Istota dydaktyki medialnej polega na kilku ważnych zadaniach: po pierwsze musi nastąpić rewolucja (może zbyt ostro) – ewolucja w modelu edukacji – z transmisyjnego na kooperacyjny, z czysto odtwórczego na kreatywny. Drugim istotnym elementem jest metodyka nauczania, a jakość i głębokość przetwarzania informacji przez zainteresowanego, w naszym przypadku ucznia. Trzecim elementem jest zwrócenie uwagi na pracę w grupach – na perspektywy i ograniczenia. Istotne jest odejście od metod podających na zajęciach – mam coraz większą wątpliwość, czy są jeszcze w ogóle skuteczne? Odkrycie różnorodnych typów interakcji dialogowych na płaszczyźnie: nauczyciel – uczeń, uczeń – uczeń oraz przededefiniowanie takiej formy komunikacji. I w końcu najistotniejszy element, polegający na odkryciu metod motywowania oraz aktywizowania zarówno uczniów, jak i siebie, w myśl zasady Geralda Hüthera: *Skuteczność nauczyciela zależy głównie od tego, czy potrafi rozbudzić fascynację, czy na jego lekcjach jest miejsce na zachwyt [...]*

Mariusz Domański

dyrektor II Liceum Ogólnokształcącego
w Słupsku

Bibliografia:

1. Aronson E., Wilson T.D., Akert R. M.: *Psychologia społeczna. Serce i umysł*. Poznań 1997.
2. Dryden G., Vos J.: *Rewolucja w uczeniu*. Poznań 2003,
3. Dylak S.: *Architektura wiedzy w szkole*. Warszawa 2013
4. Harmin M.: *Duch klasy. Jak motywować uczniów do nauki?*. Warszawa 2005.
5. Hüther G., Hauser U.: *Wszystkie dzieci są zdolne. Jak marnujemy wrodzone talenty*. Słupsk 2014.
6. Lorens R.: *Nowe technologie w edukacji*. Warszawa 2011.
7. Petty G.: *Nowoczesne nauczanie. Praktyczne wskazówki i techniki dla nauczycieli, wykładowców i szkoleniowców*. Sopot 2013.
8. Spitzer M.: *Jak uczy się mózg*, Warszawa 2008
9. Żylińska M.: *Neurodydaktyka. Nauczanie i uczenie się przyjazne mózgowi*. Toruń 2013,

Co dalej z zespołem Aspergera?

Historia zespołu, Aspergera, choć krótka, jest dość burzliwa. Opisany po raz pierwszy w czterdziestych latach dwudziestego wieku i wyodrębniony przez Hansa Aspergera (1906-1980), zwany „autystyczną psychopatią”, przez wiele lat był całkowicie nieobecny w specjalistycznej literaturze i w systemach klasyfikacyjnych. Wszystko zmieniło się dzięki Lornie Wing, która w 1981 roku w swoim artykule przypomniała jego prace i dokonania, zwracając szczególną uwagę na specyficzne cechy funkcjonowania opisywanych przez niego osób. Do lat dziewięćdziesiątych zespół Aspergera rzadko był jednak diagnozowany, bowiem różnice wypunktowane w kryteriach diagnostycznych budziły wątpliwości, a trafność diagnozy była niejednokrotnie kwestionowana. Wiązało się to z trudnościami – głównie z właściwym rozpoznawaniem potrzeb poszczególnych osób i udzielaniem im wsparcia. Te niejasności, dotyczące zespołu Aspergera, a zwłaszcza rozbieżności między nim, a autyzmem sprawiły, że w latach dziewięćdziesiątych zainteresowanie wzrosło. Zaczęły pojawiać się liczne prace i badania kliniczne na ten temat oraz ciągła walka rodziców, których zdaniem, cechy ich dzieci nie pasowały do typowego autyzmu.

Tak liczne działania doprowadziły do uznania i włączenia zespołu Aspergera do opracowanej w 1994 roku DSM-IV klasyfikacji zaburzeń psychicznych Amerykańskiego Towarzystwa Psychiatrycznego a także do systemu klasyfikacyjnego opracowanego przez Światową Organizację Zdrowia (ICD-10). To zapoczątkowało, że nowo wyodrębniona jednostka kliniczna zaczęła być również rozpoznawalna przez lekarzy psychiatrów. W kolejnych latach liczba osób z tą jednostką chorobową rosła. Diagnozę otrzymywały już nie tylko dzieci a także młodzież i dorośli. To jednak nie zadowalało licznych badaczy i klinicystów, którzy nie zgadzali się z tezą, dotyczącą klasyfikacji zespołu Aspergera.

Ciągle trwające burzliwe debaty, które poparte były dokładnymi badaniami, dowodami i analizami na temat zespołu, doprowadziły do zweryfikowania wielu nieprawidłowych poglądów związanych z zespołem Aspergera. Dokonano weryfikacji ugruntowanego w świadomości terapeutów, głoszonego przez DSM-IV i ICD-10, poglądu, jakoby typowym, wręcz diagnostycznym, kryterium zespołu Aspergera był brak deficytów rozwoju mowy. Coraz bogatsze doświadczenia diagnostyczne i terapeutyczne oraz wyniki badań pozwoliły wysnuć wniosek wręcz odwrotny – deficyty rozwoju języka stanowią jedno z podstawowych kryteriów diagnostycznych tego zaburzenia.

W 2013 roku wprowadzono zmiany w DSM-IV, bodźcem do prac nad zmianami były zastrzeżenia, dotyczące braku wystarczających uzasadnień klinicznych do opartego na wynikach badań naukowych wyodrębnienia poszczególnych jednostek chorobowych. W nowej wersji klasyfikacji zaburzeń psychicznych Amerykańskiego Towarzystwa Psychiatrycznego DSM-V zdecydowano się na wprowadzenie bardziej opisowego sposobu określenia rodzaju i nasilenia trudności związanych z zaburzeniami ze spektrum autyzmu.

W odniesieniu do zespołu Aspergera, mimo licznych protestów rodziców dzieci i osób z diagnozą zespołu Aspergera oraz argumentów badaczy zostały wprowadzone zmiany, które tworzą w obszarze diagnozy zaburzeń rozwoju zupełnie nową sytuację. W DSM-V zespół Aspergera znika z jej klasyfikacji. Kategoria diagnostyczna „całościowe zaburzenia rozwoju (PDD), do której należała ta jednostka, została całkowicie zastąpiona przez „zaburzenia ze spektrum autyzmu” (ASD). Kategoria ta obejmuje zarówno zespół Aspergera, jak i większość jednostek poprzednio zaliczanych do całościowych zaburzeń rozwoju.

Zrezygnowano z używania jednostek chorobowych na rzecz trójstopniowej klasyfikacji nasilenia objawów oraz stopnia ich wpływu na codzienne funkcjonowanie i wymagane w tym zakresie wsparcie. Wykluczono również kryterium opóźnienia rozwoju mowy, a dotychczas obowiązujące kryterium wieku, w jakim pojawiają się pierwsze objawy choroby zastąpiono określeniem „początek we wczesnym dzieciństwie”. Zalecono natomiast uwzględnienie w diagnozie zdolności poznawczych (czy nie występuje upośledzenie umysłowe), zdolności językowych (czy występują zaburzenia rozwoju mowy) oraz chorób współistniejących. Dwie grupy objawów z dotychczasowej triady diagnostycznej, (czyli zaburzenia interakcji społecznych i zaburzenia komunikacji) połączono w jedną domenę diagnostyczną – relacje społeczne. Ponadto dodano nową grupę zaburzeń – zaburzenia neurorozwojowe.

Nie są jeszcze znane nowe kryteria diagnostyczne dotyczące zaburzeń ze spektrum autyzmu, jakie zostaną zawarte w ogłoszonej już niedługo ICD-11 (ICD-10 obowiązuje do 2015 r.). Ponieważ jednak amerykańska i europejska klasyfikacja są ze sobą spójne, na podstawie zmian, jakie zaszły w DSM-V, można domyślać się, co czekać nas będzie w polskiej diagnostyce psychiatrycznej.

W poniższej tabeli przedstawiam porównanie obu obowiązujących obecnie klasyfikacji:

ICD-10	DSM-V
Całościowe zaburzenia rozwoju (PDD)	Spektrum zaburzeń autystycznych (ASD)
Jednostki chorobowe: – autyzm dziecięcy, – Zespół Aspergera, – Zespół Retta, – dziecięce zaburzenie dezintegracyjne.	Stopnie nasilenia zaburzeń od L1 do L3: – <u>poziom I</u> (L1) – wymaga wsparcia – problemy dotyczące głównie relacji społecznych, – <u>poziom II</u> (L2) – wymaga znaczącego wsparcia – problemy z komunikacją z ludźmi, – <u>poziom III</u> (L3) – wymaga bardzo znaczącego wsparcia – niezdolny do komunikacji werbalnej i pozawerbalnej oraz współwystępujące zaburzenia i choroby (np. niepełnosprawność intelektualna, choroby genetyczne).
Zaburzenia (opóźnienia) rozwoju mowy, jako objaw autyzmu dziecięcego.	Brak tego kryterium, występowanie opóźnień rozwoju mowy jest natomiast czynnikiem wpływającym na stopień nasilenia zaburzeń
<u>Triada objawów:</u> – zaburzenia interakcji społecznych – zaburzenia komunikacji – stereotypy	<u>Dwie grupy objawów:</u> – zaburzenia relacji społecznych – stereotypowe zachowania/zainteresowania
Wystąpienie zaburzeń przed 3 rok życia.	początek objawów we wczesnym dzieciństwie
Oddzielna grupa zaburzeń.	Zaburzenia neurorozwojowe: – niepełnosprawność intelektualna/zaburzenia rozwoju intelektualnego; – zaburzenia komunikacji / rozwoju mowy; – zaburzenia ze spektrum autyzmu; – ADHD; – specyficzne zaburzenia rozwoju umiejętności szkolnych; – zaburzenia motoryczne; – inne zaburzenia neurorozwojowe.

Po usunięciu nazwy zespół Aspergera – stosowana będzie nazwa: autyzm (subkliniczny) lekkiego lub łagodnego stopnia, z opisem występujących u dziecka cech, np. dobrze rozwinięta mowa, szeroka wiedza ogólna, specyficzne, specjalistyczne zainteresowania.

Zmiany budzą oczywisty niepokój o przyszłość wszystkich osób związanych z zespołem Aspergera. Wprowadzenie zmian w klasyfikacji i nazewnictwie nie oznacza jednak, że znikną trudności, na które H. Asperger zwrócił uwagę, a które potwierdziło wiele doniesień naukowych. Światowe statystyki wskazują, że częstość diagnozowania ASD szybko rośnie i osiąga niespotykaną wcześniej skalę. Należy przypuszczać, że w następnych latach diagnozę zaburzenia ze spektrum autyzmu otrzyma wiele dzieci i dorosłych o prawidłowym rozwoju intelektualnym, których trudności w budowaniu relacji społecznych i komunikowaniu się z innymi są tak duże, że uniemożliwiają adaptację do warunków społecznych i radzenie sobie z wyzwaniem współczesnego świata.

Obecnie klinicyści i terapeuci na tym polu nie mają im zbyt wiele do zaoferowania. Co można zrobić, by im pomóc? Przede wszystkim pomaganie od najwcześniejszych lat w radzeniu sobie w różnych sytuacjach

i wyjaśnianiu osobom, z takimi zaburzeniami tego, z czego rozumieniem mają problem. Sprawdzone pomysły (narzędziami), które wykorzystuje się w programach terapeutycznych w wielu szkołach i placówkach są: wagi sprawiedliwości, rozmowy komiksowe, skrzynki z narzędziami do radzenia sobie z emocjami czy albumy emocji. Wiemy jak pracować i wspomagać dzieci z zespołem Aspergera, ale problem pojawia się, gdy na swojej edukacyjnej i terapeutycznej drodze spotykamy nastolatka z tym zespołem. Środowisko społeczne i szkolne staje się w tym okresie coraz bardziej złożone. Oczekuje się od Aspi, że będzie w większym stopniu niezależny i samodzielny. We wczesnych latach szkolnych wszystko było stosunkowo jasne i proste. W okresie adolescencji wszystko wydaje się bardziej złożone, przyjaźń nie opiera się już na wspólnej zabawie, a na bardziej skomplikowanych interpersonalnych potrzebach. Szuka się kogoś, komu można zaufać i będzie się dla niego zrozumiałym i akceptowanym. Życie jest mniej skomplikowane, w okresie dzieciństwa, dziecko w mniejszym stopniu uświadamia sobie, że różni się od innych, a jego trudności nie rzucają się tak w oczy. W okresie dorastania Aspi ma coraz bardziej widoczne

problemy w zakresie planowania i organizacji oraz terminowego wykonywania zadań. Adolescencja to czas ponownej oceny tego, kim się jest, kim chce się być. Zmniejsza się wpływ rodziny na życie nastolatka, rośnie zaś siła identyfikacji z grupą rówieśniczą. Szkolnym obowiązkiem nastolatka jest wchodzenie w relacje z wieloma nauczycielami, z których każdy ma inną osobowość i styl nauczania oraz angażowania się w proces nauczania, który polega bardziej na myśleniu abstrakcyjnym niż zapamiętywaniu dat czy faktów. Problem z akceptacją i inkluzją społeczną w zakresie osiągnięć szkolnych mogą prowadzić do lęku społecznego, depresji, myśli samobójczych lub gniewu skierowanego na innych lub szkołę. Stąd częste problemy z kontrolą na gniewem lub zaburzenia zachowania u nastolatków z zespołem Aspergera. To wszystko ma wpływ na pogarszanie się ich ocen i kontaktów interpersonalnych z rówieśnikami i rodzicami. Zasoby intelektualne tych uczniów nie obniżają się, zmieniają się tylko stosowane przez nauczycieli metody ich oceny. Uczniowie głównie pracują w grupach nad projektami, a im niełatwo przychodzi asymilacja z grupą rówieśników. Nie rozumieją tzw. ról, w jakie grają rówieśnicy czy otaczający ich ludzie. Na pytanie o swoje mocne strony Aspi odpowiada szybko i pewnie EMPATIA, ale gdy dochodzi do konfrontacji w życiowej rzeczywistości, to okazuje się, że ta jego EMPATIA jest inną empatią niż nasza, bo to jest jego EMPATIA. Stąd niezrozumienie, rozczarowanie złości a w konsekwencji izolacja. Stąd również ogromna potrzeba zajęć w szkole z zakresu terapii poznawczo – behawioralnej, treningu umiejętności społecznych i komunikacyjnych, rozpoznawania emocji i planowania rozwoju osobistego oraz niwelowania lęku społecznego.

Coraz większa liczba uczniów z diagnozą zespołu Aspergera stawia nauczyciela polskiej szkoły przed kolejnym wielkim wyzwaniem – pomoc i wsparcie dla nich i ich rodzin. Przyzwyczajiliśmy się do tej nazwy, trudno nam przyjdzie ją zdezaktualizować, ponieważ ciągle jest w powszechnym użyciu. Dziś również trudno ocenić, jaki wpływ na diagnostykę zaburzeń autystycznych u polskich dzieci będzie miało wprowadzenie nowych kryteriów. Z doświadczeń Amerykanów, (badania przeprowadzono na grupie 4453 dzieci) wiadomo, że 91% badanych mających wcześniej diagnozę z obszaru PDD również według kryterium DSM-V, kwalifikuje się do stwierdzenia u nich spektrum zaburzeń autystycznych. Pozostałych 9% zostało zakwalifikowanych do zaburzeń neurorozwojowych, np. zaburzeń komunikacji. Pozostaje mieć nadzieję, że wraz ze zmianami w ICD-11 nastąpią zmiany w nomenklaturze prawa oświatowego.

Elżbieta Górka
nauczyciel SOSW im. UNICEF
w Słupsku

W ZDROWYM CIELE – ZDROWY DUCH

Scenariusz zajęć kulinarnych według programu autorskiego: „Młoda gospodyni”

Pracując w internacie w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. Marynarza Polskiego w Damnicy, zauważyłam bardzo duże zainteresowanie wychowanek tematyką kulinarną. Stąd wziął się pomysł na stworzenie własnego programu zajęć, kształtujących w wychowankach umiejętność przygotowywania tanich, prostych, a przede wszystkim zdrowych posiłków. Program skierowałam do młodzieży o umiarkowanym i znacznym stopniu niepełnosprawności intelektualnej, grupy od 3-8 dziewcząt w wieku 15-24 lat, wychowanek internatu SOSW w Damnicy. Program, który realizuję od dwóch lat z wychowankami grupy pierwszej, dotyczy zajęć kulinarnych w ramach, których uczestniczki opanowują umiejętność gotowania popularnych, a zarazem prostych w wykonaniu i zdrowych posiłków. Spotkania odbywają się raz w miesiącu przez 3 godziny, w ramach zajęć opiekuńczo-wychowawczych.

Zagadnienia swojego programu realizuję głównie za pomocą metod praktycznych z wykorzystaniem technik kulinarnych. Taki sposób opanowania wiedzy i umiejętności jest najodpowiedniejszy dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, które nierzadko mają trudności w zakresie samoobsługi. Wspólne gotowanie w ramach zajęć opiekuńczo-wychowawczych jest atrakcyjną formą spędzania wolnego czasu w internacie.

Głównym celem mojego programu jest kształtowanie zaradności życiowej oraz wdrażanie do zdrowego odżywiania się wychowanek. Uczestniczki, w ramach programu „Młoda gospodyni” zapoznały się z zasadami zdrowego odżywiania i wspólnie z zaproszonym gościem przyrządzały posiłek. Zaproponowałam wychowankom ciekawą formę utrwalania wiedzy i umiejętności zdobytych na zajęciach kulinarnych poprzez stworzenie pisanobrazkowej „Małej książki kucharskiej”, z której wychowanki w domu będą mogły przygotowywać już sprawdzone potrawy. Dziewczęta niepełnosprawne intelektualnie w stopniu znacznym, które nie potrafią czytać, ani pisać, tworzyły swoją „Małą książkę kucharską” poprzez wklejanie i kolorowanie ilustracji, przedstawiających informacje, jakie produkty i sprzęt należy przygotować oraz jaka powinna być kolejność różnych czynności, których wykonanie jest niezbędne, aby dobrze przygotować daną potrawę.

W trakcie i po realizacji programu przewidziałam oraz prowadziłam ewaluację, która pozwoliła ocenić stopień atrakcyjności przedsięwzięcia i wprowadzić ewentualne zmiany.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ KULINARNYCH WEDŁUG PROGRAMU AUTORSKIEGO

„Młoda gospodyni”

1. **Temat:** Przestrzeganie poznanych zasad BHP podczas sporządzania zalewajki staropolskiej.
 2. **Miejsce:** SOSW w Damnicy
 3. **Czas trwania:** 2 godziny zegarowe
 4. **Grupa wychowawcza:** I
 5. **Liczba wychowanków:** 7
 6. **Miejsce zajęć:** sala 016, pracownia gospodarstwa domowego
 7. **Osoba prowadząca:** mgr Edyta Berbecka
 8. **Cele zajęć:**
 - a) **Ogólny:**
 - kształtowanie zaradności życiowej poprzez umiejętne przygotowanie apetycznej i pożywnej zupy: zalewajki staropolskiej z zachowaniem poznanych zasad BHP;
 - b) **szczegółowe:**
 - ➔ **wychowanki:**
 - przypominają i wymieniają zasady BHP obowiązujące w kuchni,
 - zachowują poznane zasady bezpieczeństwa podczas korzystania ze sprzętu AGD
 - prawidłowo przygotowują stanowisko pracy,
 - pamiętają o zachowaniu higieny podczas przygotowywania jakichkolwiek posiłków (mycie rąk, zakładanie fartuchów, dbają o estetykę pracy),
 - bezpiecznie i higienicznie przygotowują produkty do sporządzenia zupy,
 - przygotowują samodzielnie przedmioty i narzędzia potrzebne do przygotowania potrawy,
 - rozpoznają składniki zupy za pomocą zmysłów: wzroku, węchu, dotyku i smaku,
 - samodzielnie lub z pomocą posegregują produkty, znajdujące się na stole zgodnie z ich przeznaczeniem (odrzućenie tych składników, które nie nadają się do wykonania zupy),
 - wymienia i nazwą produkty używane do przygotowania zalewajki staropolskiej,
 - sporządzają zupę według przepisu i instrukcji,
 - poznają i zapamiętują etapy przygotowywania zalewajki staropolskiej,
 - potrafią nakryć i udekorować stół do posiłku,
 - degustują wykonałą zupę i oceniają swoją pracę;
 - c) **wychowawcze:**
 - integracja grupy,
 - nabywanie umiejętności pracy zespołowej.
9. **Metody pracy:**
 - a) **praktyczne – dominujące:** czynny udział wychowanków w zajęciach, działanie naśladowcze, wykonywanie poleceń wychowawcy;
 - b) **oglądowe:** pokaz składników zupy, ilustracji ze składnikami zupy;

c) **słowne:** rozmowa kierowana, objaśnienie, instrukcje słowne wydawane przez wychowawcę.

10. Formy pracy:

- indywidualna,
- grupowa,
- zbiorowa.

11. Środki dydaktyczne:

- a) produkty niezbędne do wykonania zalewajki staropolskiej
 - marchew, pietruszka, seler, cebula, ziemniaki, masło, żurek na zakwasie, boczek wędzony, śmietana, pieprz, sól, magii, natka pietruszki
- b) sprzęt i narzędzia AGD:
 - deski do krojenia, noże, obieraczki, miski, talerze, łyżki, garnek, tarki, kuchenka elektryczna;
- c) inne pomoce:
 - tablica, kreda, magnesy, serwetki, obrus, gazety, broszury, książki z gotowymi dekoracjami stołu.

12. Przebieg zajęć:

a) Treść :

- zapoznanie wychowanków z tematyką i celami zajęć,
- głośne odczytanie przez wychowankę przepisu na „zupę zalewajkę staropolską”,
- nazwanie znajdujących się składników zupy na stole i odrzućenie tych, które nie nadają się do wykonania zupy,
- zapisanie na tablicy nazwy produktów, nadających się na wykonanie zupy,
- rozpoznawanie składników zupy za pomocą zmysłów: wzroku, smaku, węchu i dotyku,
- zachęcanie do indywidualnego i grupowego działania,
- podanie wychowankom czasu, przeznaczonego na wykonanie zupy,
- przypomnienie zasad eleganckiego nakrywania do stołu (dekorowanie stołu, nakrywanie naczyńiami),
- zaplanowanie toku pracy, przydział obowiązków.

b) Przypomnienie i utrwalenie zasad BHP:

- korzystania z pracowni gospodarstwa domowego,
- uruchamiania kuchenki elektrycznej,
- bezpiecznego posługiwania się narzędziami (np. nożem, obieraczką do warzyw).

c) Organizacja miejsca pracy:

- przygotowanie wychowanków (samodzielne lub wspomagane mycie rąk, założenie fartuchów),
- przygotowanie stanowiska zajęć (wyjęcie potrzebnych narzędzi i naczyń).

d) Przygotowanie produktów do sporządzenia zalewajki staropolskiej:

- mycie i obieranie warzyw,
- krojenie warzyw,
- gotowanie potrawy na kuchenke elektrycznej.

e) Przygotowanie stołu:

- dekorowanie i nakrywanie naczyńiami.

f) Podsumowanie zajęć, rozmowa z wychowankami o przebiegu zajęć – ewaluacja:

- odtwarzanie kolejno wykonywanych czynności,
- sprawdzenie znajomości składników zupy: słownie i za pomocą ilustracji,
- samoocena wychowanek po zajęciach kulinarnych,
- ocena pracy wychowanek dokonana przez wychowawcę prowadzącego zajęcia,
- ocena organoleptyczna zalewajki staropolskiej – wspólne spożywanie posiłku.

g) Sprzątnięcie stanowisk pracy po skończonych zajęciach:

- mycie i wycieranie naczyń i narzędzi,
- odkładanie narzędzi i naczyń na swoje miejsce,
- zamiatanie i mycie podłogi w pracowni gospodarstwa domowego.

h) Podziękowanie wychowankom za udział w zajęciach

Udział w tak przygotowanych praktycznych zajęciach daje moim wychowankom wiele radości, a zadowolenie z nowo nabytych umiejętności, przydatnych w codziennym życiu, korzystnie wpływa na ich samoocenę i poczucie własnej wartości.

opracowanie i prowadzenie zajęć:

Edyta Berbecka

*Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
im. Marynarza Polskiego w Damnicy*

Bibliografia

- Caprari M.; Kuchnia Polska. KDC, Warszawa 2006
- Ciborowska H.; Rudnicka A, Dietetyka. Żywnienie zdrowego i chorego człowieka. Warszawa 2009.
- Duley F.; Balet w kuchni, ciekawe przepisy kulinarne nie tylko dla tancerzy. Warszawa 1997
- Hamulka J., Wawrzyniak A.; Wiem, co jem – zasady prawidłowego żywienia dla dzieci. Warszawa, 2009
- Jarosz M.; Zasady prawidłowego żywienia dzieci i młodzieży oraz wskazówki dotyczące zdrowego stylu życia. Warszawa 2008
- Jarosz M., Bułhak-Jachymczyk B.; Normy żywienia człowieka. Podstawy prewencji otyłości i chorób niezakaźnych. Warszawa 2008.
- Kasprzycka M.; Kuchnia Polska Tradycyjna. Warszawa 2009
- Kłossowska J.; Smacznie i zdrowo od rana do wieczora, Wydawnictwo Spółdzielcze. Warszawa 1985
- Piszczek M. (red.); Przewodnik dla nauczycieli uczniów upośledzonych umysłowo w stopniu znacznym i umiarkowanym. Warszawa 2011
- Chomicz A., Sokołowska B., Stradecka A., Strzałkowska J. (red.); Dobra kuchnia. Żywnienie w rodzinie. Warszawa 1976
- Szymborski J., Jakóbiak K. (red.); Zdrowie dzieci i młodzieży w Polsce. Warszawa 2008
- Wysocka Z.; Zasady żywienia, Państwowe Wydawnictwa Szkolnictwa Zawodowego. Bytom 1972

**ORTOGRAFICZME POTYCZKI
Z KRÓLIKIEM HORACYM**

Jesteśmy nauczycielkami języka polskiego. Podczas organizowania konkursu ortograficznego dla uczniów klas IV-VI zauważyliśmy, że dzieci chętniej podejmują wyzwania, mając w perspektywie zdobycie atrakcyjnej nagrody. Stąd też taka – konkursowa forma zachęcenia uczniów do pracy nad kompetencjami ortograficznymi.

Organizowany przez nas turniej ortograficzny składa się z dwóch części: dyktanda i testu. W czasie przygotowań okazało się, że znalezienie odpowiedniego tekstu było trudnym wyzwaniem. To skłoniło nas do stworzenia własnych dyktand, których bohaterem został sympatyczny królik Horacy. Chciałyśmy, aby uczniowie w czasie pisania (czego z reguły nie lubią robić) czasem się uśmiechnęli i z ciekawością słuchali o kolejnych przygodach zwierzęcia. Pozytywna reakcja uczestników konkursu zachęciła nas do stworzenia całego cyklu tekstów pod wspólnym tytułem „Z przygód królika Horacego”.

Mamy nadzieję, że przygotowane przez nas dyktanda będą atrakcyjną pomocą dydaktyczną dla innych nauczycieli i ich uczniów.

DYKTANDA**Królik Horacy w sklepie zoologicznym**

Horacy to beżowy, długouchy królik, dość płochliwy i szybki niczym chart. Uwielbia jarzyny i różne ziółka. Nie przepada tylko za rzeżuchą. Uważa, że jest ohydna.

Horacy mieszka w sklepie zoologicznym przy ulicy Gzégzółki 7. Oprócz niego są tu i inne zwierzęta: hałaśliwe świnki morskie, chude chomiki i zwinne tchórzofretki, które lubią drzemać w hamaku. Kłótlive papugi skrzeczą od rana, a młode myszokoczki harcują w kołowrotkach.

Nasz bohater uwielbia przyglądać się przechodniom i klientom. Wyobraża sobie, że wśród nich jest jego przyszły opiekun. Szczególną uwagę zwrócił na kędzierzawego stróża Wawrzyńca, który przynosi mu smakowite liście rzodkiewki. Mężczyzna zamierza kupić królika. Żwawym krokiem zmierza do lady i porozumiewawczo mruga do zwierzątka. Horacy już wie, że znalazł druha, który zabierze go do nowego domu.

Królik Horacy w nowym domu

Stróż Wawrzyniec mieszka w trzypiętrowym jasnozielonym bloku. Jego mieszkanie jest nieduże i przytulne. Centrum pomieszczenia stanowi korytarz, z którego wchodzi się do dwóch pokoiów, kuchni i łazienki.

Rządzi tam niepodzielnie rudy kocur z czarną obwódka wokół lewego oka, dlatego nazwano go

Korsarzem. Jest to harde i nieufne zwierzę. Tak wzburzyło go przybycie nowego lokatora, że na próżno próbuje ułożyć się do drzemki. Patrzy złowrogo na królika, bo zakłóca jego zasłużony odpoczynek. Przerażony Horacy, czując zagrożenie, przytula się do stróża, który zanosi go do pokoju. Tam nasz bohater poznaje resztę menażerii: wiecznie skrzeczącą papugę Halinę oraz żółwia Eustachego. Mieszkaniec akwarium jest poważny i dość melancholijny. W towarzystwie tego stworzenia drżący królik czuje się pewniej, ale hałaśliwa papuga burzy jego spokój.

Ostatecznie opiekun umieszcza swego nowego podopiecznego w kuchni. Tam czeka na długouchego prawdziwa uczta: świeże gałązki wierzby, a także chrupiące jarzyny. Dopóki nie dociera do niego harmider pozostałych domowników, dopóty Horacy czuje się bezpieczny.

Niezwykły sen królika Horacego

Horacy wpatruje się w błękit nieba. Na horyzoncie widzi różnobarwną tęczę. Czuje się tak szczęśliwy, że zaczyna hasać po soczyscie zielonej łące.

Podbiega do żółciutkich żonkili, ale wtedy do jego nozdrzy dolatuje nęcący zapach, który doprowadza go do niewielkich pagórków porośniętych świeżą miętą. Po sutej uczcie rusza wzdłuż płynącej w pobliżu strużki. Tam próbuje ciemnoczerwonego jabłka o niezwykle soczystym miąższu, po czym gasi pragnienie źródlaną wodą. Pokrzepiony orzeźwiający napojem dostrzega stado swoich kuzynów - tchórzliwych zajęcy, beztróska brykających po łące. Dołącza do hałaśliwej gromady. Niechcący ploszy chmurę motyli, która pierzcha w popłochu ze spróchniałego pnia.

Znużony zabawą postanawia wrócić do domu. Dla niego to blahostka znaleźć drogę pośród drzew i chaszcy. Z daleka słyszy, jak stróż Wawrzyniec nuci swoją ulubioną piosenkę: „Łatwiej mówić niż pisać, bo liter nie widać...”. Nagle dostrzega w krzakach porzeczek swojego wroga - kocura Korsarza. Zwierz czyha na bezbronnego królika. Ten przerażony czmycha w bukszpan i...

Horacy otwiera oczy, strzyże uszami. Siedzi w przyjaznej kuchni. Oddycha z ulgą. To był tylko sen.

Kolejne lata konkursowych przygotowań, z pewnością zaowocują kolejną serią przygód królika Horacego, co – miejmy nadzieję – nie tylko nam, ale i dzieciom, próbującym swych sił w ortograficznych potyczkach, sprawi niemalą przyjemność.

*Alicja Dwulit, Agnieszka Wasińska
nauczycielki
w Zespole Szkolno-Przedszkolnym
w Smołdzinie*

DZIELMY SIĘ DOŚWIADCZENIAMI

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku w ramach zadań

REGIONALNEGO PROGRAMU STRATEGICZNEGO

„AKTYWNI POMORZANIE”

tworzy bazę innowacyjnych rozwiązań organizacyjno-metodycznych w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych przedszkolaków i uczniów.

Praca szkoły i nauczyciela to ogromna różnorodność, często nowatorskich i zaskakujących działań, na rzecz ucznia, klasy, całej społeczności szkolnej i lokalnej. Cenimy sobie możliwość upowszechniania Państwa doświadczeń – przykładów dobrej praktyki. Wiele z zastosowanych rozwiązań może być inspiracją dla innych. Warto więc dużo i jak najczęściej opowiadać o tym, co udało się Państwu wypracować, wdrożyć, zrealizować, osiągnąć...

W zakładce: *Informacja pedagogiczna. Przykłady dobrej* będziemy zamieszczać:

- artykuły – opisujące przykłady dobrej szkolnej praktyki – już opublikowane w „Informatorze Oświatowym”,
- nadesłane e-mailem Państwa materiały na adres: wydawnictwo@odn.slupsk.pl.

Wszystkie podejmowane w Państwa Placówkach przedsięwzięcia pozytywnie wpływają na wizerunek Szkoły, a poprzez promocję objętych nimi działań Uczniowie i Nauczyciele mają szansę na pokazanie się z jak najlepszej strony.

Kategorie przykładów dobrej praktyki:

- edukacja przedszkolna i wczesnoszkolna,
- zdrowie i bezpieczeństwo,
- projekty europejskie,
- technologia informacyjno-komunikacyjna,
- rok (2012) Janusza Korczaka,
- projekt edukacyjny,
- edukacja polonistyczna,
- edukacja regionalna i międzykulturowa,
- edukacja włączająca,
- konteksty edukacyjne.

**Mamy nadzieję, że baza
PRZYKŁADÓW DOBRZYCH PRAKTYK
umożliwi poznanie różnorodnych działań szkół
i wymianę doświadczeń.**

*Dorota Iwanowicz
wicedyrektor ODN w Słupsku*

ODBYŁO SIĘ W ODN

Konferencje wrześniowe 2015 r.

Wzorem lat ubiegłych Ośrodek Doskonalenia nauczycieli w Słupsku zorganizował konferencje inauguracyjne nowego roku szkolnego. Spotkania odbyły się w subregionach:

- 23.09.2015 r. **słupskim**
(powiaty: bytowski, lęborski, słupski i miasto Słupsk)
miejsce: **Słupsk**, sale ODN w siedzibie Wojewódzkiego Zespołu Szkół Policealnych
- 24.09.2015 r. **południowym**
(powiaty: chojnicki, człuchowski, kościerski)
miejsce: **Chojnice**, Centrum Edukacyjno-Wdrożeniowe,
Nauczycielom, dyrektorom szkół i placówek oświatowych oraz przedstawicielom jst zaproponowano następujący program spotkań:
 - Co nowego w oświacie? – Bronisław Kisiel – wizytator Delegatury Kuratorium Oświaty w Słupsku
 - Jolanta Szlagor – wizytator Delegatury Kuratorium Oświaty w Kościerzynie.
 - Doskonalenie kompetencji zawodowych nauczycieli po nowemu – Bożena Żuk – dyrektor ODN.
 - Warsztaty metodyczne w 4 grupach tematycznych do wyboru. Tematyka spotkań w grupach została ustalona zgodnie z kierunkami polityki oświatowej państwa na rok szkolny 2015/2016).

TEMAT 1: Stres w relacji uczeń-nauczyciel. Indywidualne uwarunkowania wpływu na poczucie bezpieczeństwa jednostki. Ekspert (Słupsk): mgr Agnieszka Klawinowska – psycholog kliniczny w SOSW w Damnicy

TEMAT: Nauczyciel wobec zaburzonego zachowania ucznia o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Ekspert (Chojnice): mgr Marcin Adamczyk – psycholog w PPP w Chojnicach

Priorytet MEN nr 1: Wzmocnienie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, specjalnych ośrodkach wychowawczych, ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych.

Adresat: pedagodzy, wychowawcy placówek opiekuńczo-wychowawczych i szkolno-wychowawczych...

TEMAT 2: Kształcenie dla zatrudnienia

Priorytet MEN nr 2: Podniesienie jakości kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych poprzez zaangażowanie przedstawicieli partnerów społecznych w dostosowywanie kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy.

Adresat: nauczyciele szkół zawodowych.

Ekspert: mgr Aleksandra Brasewicz i mgr Weronika Sienkiewicz – Centrum Informacji i Planowania Karier Zawodowej w Słupsku.

TEMAT 3: Literatura interaktywna – jak zarazić młodego czytelnika książkami

Priorytet MEN nr 3: Rozwijanie kompetencji czytelniczych oraz upowszechnianie czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży.

Adresat: bibliotekarze, poloniści wszystkich poziomów kształcenia, nauczyciele przedszkoli i klas I-III. Eksperti: Daniel Odija, Elżbieta Marszałek, Magdalena Owczarek – Miejska Biblioteka Publiczna w Słupsku.

TEMAT 4: Jak pogodzić edukację przyrodniczą i matematyczną czyli ile matematyki w nauczaniu przedmiotów przyrodniczych?

Priorytet MEN nr 4: Edukacja matematyczna i przyrodnicza w kształceniu ogólnym.

Adresat: nauczyciele przedmiotów matematyczno-przyrodniczych wszystkich typów szkół. Ekspert: dr Mirosław Brozis – pracownik naukowy Akademii Pomorskiej w Słupsku.

Konferencje cieszyły się dużym zainteresowaniem ze strony nauczycieli różnych etapów szkół i wszystkich poziomów kształcenia. Ogółem wzięło w nich udział 236 nauczycieli: 108 nauczycieli z subregionu słupskiego i 128 z subregionu chojnickiego.

Ewa Misiewicz

konsultant ds. doskonalenia nauczycieli
w ODN w Słupsku

Bąblowanie na matematyce w szkołach podstawowych

20 maja 2015 r. w Urzędzie Miejskim w Słupsku odbyło się spotkanie nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej i nauczycieli uczących matematyki w klasach IV-VI oraz dyrektorów szkół podstawowych z przedstawicielami Instytutu Badań Edukacyjnych. Eksperti IBE przedstawili założenia „Bąbla Matematycznego” i jego efekty.

Bydgoski „Bąbel matematyczny”

Bydgoski „Bąbel matematyczny” to efekt zderzenia się – a może bardziej spotkanie – propozycji i oczekiwań:

- propozycji Instytutu Badań Edukacyjnych, której ważną ideą było wsparcie szkół w nauczaniu matematyki, a w szczególności jej podstaw w edukacji wczesnoszkolnej;
- rzetelna analiza wyników ogólnopolskiego badania umiejętności trzecioklasistów przez bydgoskich samorządowców, a w konsekwencji potrzeba poprawy w zakresie efektywności kształcenia matematycznego na I etapie edukacyjnym.

W 2012 roku grupa 19 nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej z 8 bydgoskich szkół podstawowych podjęła się niełatwego zadania wprowadzania do swojej codziennej pracy nowego podejścia do rozwijania umiejętności matematycznych dzieci klas I-III. Uczestniczyli oni w szkoleniach, prowadzonych przez ekspertów IBE, rozmawiali o swoich sukcesach i porażkach, wymieniali się doświadczeniami, tworzyli scenariusze zajęć itp. Po roku trwania projektu nauczycielki zaczęły dzielić się swoimi doświadczeniami z innymi nauczycielami z miasta – dzięki temu akcja obejmuje już dzisiaj 120 nauczycieli. Opiekunem merytorycznym projektu był dr Mirosław Dąbrowski.

„W Instytucie Badań Edukacyjnych opracowana została kompleksowa metoda wprowadzania zmian w nauczaniu matematyki, zwana bąblem matematycznym. Metoda ta nie jest wyłącznie teoretycznym opracowaniem. To sprawdzony w praktyce sposób wprowadzania zmian w nauczaniu matematyki. Opiera się m.in. na wypracowaniu w szkole i między szkołami metod współpracy i wzajemnego wsparcia nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej, a także ich współpracy z nauczycielami matematyki w klasach 4–6 oraz na rozwijaniu warsztatu metodycznego nauczycieli. Od prawie trzech lat metoda bąbla matematycznego stosowana jest z powodzeniem w Bydgoszczy. W tej chwili wprowadzana jest już w niemal 80% szkół podstawowych”¹.

Trwałym rezultatem realizowanego projektu są nie tylko zmiany w nauczaniu matematyki najmłodszych uczniów, ale również twórcze i kreatywne postawy uczniów. Wreszcie wspomniana publikacja, zawierająca kilkanaście tekstów, napisanych przez bydgoskie nauczycielki, które jako pierwsze wprowadziły zmianę

w sposobie nauczania matematyki, metodą opracowaną w Instytucie Badań Edukacyjnych.

„Bąbel matematyczny nie jest prostym do zastosowania przepisem działań. Wymaga współpracy samorządu, dyrektorów szkół, nauczycieli i odpowiedniego zespołu ekspertów zewnętrznych. Wymaga też wysiłku organizacyjnego samorządu i pewnych nakładów finansowych. Przede wszystkim jednak potrzebna jest determinacja i chęć dokonania zmiany u samych nauczycieli. Nie da się metody bąbla matematycznego wprowadzić metodą zarządzeń administracyjnych. Nauczyciele muszą być do niej przekonani do tego stopnia, by po jakimś czasie z zaraźliwym entuzjazmem potrafili przekonać swoje koleżanki i kolegów ze swojej i innych szkół”².

„Bąbel Matematyczny” w Słupsku

Instytut Badań Edukacyjnych zaapelował do dyrektorów szkół, nauczycieli i przedstawicieli samorządów terytorialnych, zainteresowanych programami wspierania edukacji matematycznej, o podejmowanie działań. Stąd wyżej wspomniane spotkanie 20 maja 2015 r. w Urzędzie Miejskim w Słupsku.

Spotkanie otworzyła wiceprezydent Słupska – Krystyna Danilecka-Wojewódzka. Przedstawiła cel spotkania. Wskazała na potrzebę zmian w nauczaniu matematyki – przeobrażeń, które wymagają od nauczycieli klas młodszych „odkrywania” najlepszych form i metod pracy z uczniami, co w efekcie powinno doprowadzić do lepszych wyników z matematyki na kolejnych poziomach edukacji.

Dyrektor Instytutu Badań Edukacyjnych w Warszawie, dr hab. Michał Fedorowicz omówił wstępnie inicjatywę „bąblowania”, czyli jak się rozpoczął i na czym polegał eksperyment bydgoski pn. „Bąbel Matematyczny”. Celem projektu jest trwała poprawa jakości nauczania matematyki w szkole podstawowej. Podkreślił, że nauczyciele ze Słupska, przystępując do eksperymentu, muszą się liczyć z tym, że dopiero po kilku latach da się zauważyć efekt podejmowanych działań innowacyjnych. Pomocne będą doświadczenia bydgoskich nauczycieli klas młodszych.

Kierownik Pracowni Matematycznej IBE, Marcin Karpiński przedstawił:

- warunki powstania „Bąbla Matematycznego”;
- zasady organizacji „Bąbla Matematycznego” (moderowanie, częste spotkania; opiekun merytoryczny;

warsztaty „na zamówienie”, zgodnie z potrzebami; wspólne wypracowywanie narzędzi i wprowadzanie ich na lekcje; tutoring koleżeński);

- jak wygląda praca w „Bąblu Matematycznym”.

Marcin Karpiński podkreślił, że aby się powiódł „Bąbel Matematyczny”, muszą być spełnione 4 warunki:

1. Nauczyciel musi chcieć tej zmiany.
2. W szkole musi panować dobra, przyjazna atmosfera, musi też być pełna aprobaty dyrektora szkoły.
3. Przyjazny samorząd prowadzący szkołę – wsparcie finansowe przedsięwzięcia (np. zakup nowych pomocy dydaktycznych).
4. Praca własna nauczyciela, współpraca z innymi nauczycielami, spotkania z ekspertami.

Przedstawiciele Pracowni Matematycznej IBE omówili przykładowe zadania z klas III-VI, które występowały w testach diagnostycznych, badających umiejętności matematyczne w klasach III, V i VI. Wskazali na podobieństwo i różnice w sposobach rozwiązywania zadań i odpowiedziach uczniów.

Kolejnym punktem spotkania dyrektorów i nauczycieli z przedstawicielami IBE były warsztaty, w trakcie których można było wypróbować w praktyce i sprawdzić skuteczność proponowanych zabaw matematycznych.

Słupski „Bąbel Matematyczny” wystartuje pilotażowo w kilku szkołach podstawowych już 1 września 2015 roku. Miejmy nadzieję, że stanie się początkiem działań, zmierzających do poprawy jakości i podniesienia efektywności kształcenia matematycznego.

Dorota Iwanowicz

wicedyrektor ODN w Słupsku

Jerzy Paczkowski

konsultant ds. wspomagania nauczycieli
szkół i placówek w zakresie matematyki
oraz ewaluacji jakości pracy przedszkoli,
szkół i placówek oświatowych
w ODN w Słupsku

PRZYPISY:

1. Patrz: Bydgoski bąbel matematyczny. O wprowadzaniu zmian w nauczaniu matematyki w klasach I-III, IBE Warszawa 2014, s.5; http://www.trzecioklasista.edu.pl/artykuly/files/401/Babel_Matematyczny.pdf
2. Tamże, s. 5.

Kształcenie uczniów niepełnosprawnych WYZWANIA, INSPIRACJE, PRZYSZŁOŚĆ

Kształcenie uczniów niepełnosprawnych – wyzwania, inspiracje, przyszłość to tytuł konferencji, która odbyła się 8 czerwca 2015 r. w Warszawie. Zorganizowana została przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w ramach realizacji II etapu projektu systemowego „Doskonalenie strategii zarządzania oświatą na poziomie regionalnym i lokalnym”, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego. W konferencji udział wzięli przedstawiciele samorządów, kuratoriów oświaty, uczelni wyższych, organizacji działających na rzecz osób z niepełnosprawnością, rodzice uczniów niepełnosprawnych oraz dyrektorzy szkół i placówek, jak również nauczyciele.

Głównym zagadnieniem poruszonym podczas tego spotkania były wnioski i spostrzeżenia na temat roli oraz zadań należących do kompetencji poszczególnych podmiotów i organów ją realizujących, jak również kierunki i formy kształcenia uczniów z niepełnosprawnością, pozyskane podczas konsultacji publicznych, prowadzonych we współpracy z MEN w ramach projektu PO KL „Sprawne konsultacje społeczne w Ministerstwie Edukacji Narodowej”.

Podsumowania przeprowadzonych konsultacji dokonał Tadeusz Sławecki – Sekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej. Wiceminister potwierdził również, że do końca wakacji zostaną podpisane dwa nowe rozporządzenia: w sprawie warunków kształcenia specjalnego oraz w sprawie wydawania orzeczeń i opinii przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne.

O warunkach finansowania kształcenia specjalnego mówił Grzegorz Pochopień – Dyrektor Departamentu Analiz i Prognoz MEN. Joanna Wrona, dyrektor Departamentu Zwiększania Szans Edukacyjnych MEN, przedstawiła główne wnioski dotyczące warunków organizacji kształcenia specjalnego.

Podczas wystąpień przedstawiciele MEN wskazywano, że należy kierować jak największą liczbę uczniów niepełnosprawnych do szkół ogólnodostępnych, znajdujących się w najbliższym otoczeniu i naturalnym środowisku ucznia. W ocenie MEN nie należy jednak tego uznawać za zamiar likwidacji placówek kształcenia specjalnego. Wskazywano, że od przyszłego roku jest szansa na pieniężny dodatek dla nauczycieli pracujących z uczniami niepełnosprawnymi w szkołach integracyj-

nych i ogólnodostępnych. Podkreślano, że w szkołach specjalnych mogą i powinny być tworzone specjalistyczne punkty konsultacyjne – tzw. dawne „szkoły ćwiczeń” – wspierające szkoły ogólnodostępne.

Dorota Żyro, omawiając „System wspomagania szkół i doskonalenia zawodowego nauczycieli w zakresie edukacji uczniów niepełnosprawnych”, w swoim krótkim wystąpieniu opracowanym na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych, zwróciła uwagę między innymi na:

- niewystarczające przygotowanie nauczycieli w zakresie pedagogiki specjalnej i pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkołach;
- niskie kompetencje wychowawcze nauczycieli, niezbędne do pracy z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i ich rodzicami;
- niewystarczającą liczbę specjalistów z przygotowaniem do pracy z uczniami z niepełnosprawnością;
- niewystarczające kompetencje specjalistów w szkołach ogólnodostępnych w zakresie pracy z uczniami z określoną niepełnosprawnością zwłaszcza z niepełnosprawnością sprzężoną;
- opór mentalny przed pracą z uczniem ze SPE;
- zbyt małe wykorzystanie specjalistów i zasobów szkół specjalnych oraz SOSW jako wsparcia dla szkół ogólnodostępnych.

„Finansowanie i organizację kształcenia uczniów niepełnosprawnych” w oparciu o materiały przygotowane przez Magdalenę Dębską – naczelnika Wydziału Edukacji Urzędu Miasta w Częstochowie, omówiła Iwona Olszówka – dyrektor Szkoły Podstawowej nr 13 im. Kornela Makuszyńskiego w Częstochowie. Z przedstawionej prezentacji wynikało, że w 6 placówkach kształcenia specjalnego, znajdujących się na terenie miasta uczy się aktualnie 486 uczniów, wśród których 307 uczniów jest z niepełnosprawnością intelektualną i 78 z autyzmem. Natomiast w klasach 80 szkół ogólnodostępnych, w tym w 4 szkołach z oddziałami integracyjnymi uczy się 320 uczniów, głównie z niepełnosprawnością sensoryczną, ruchową oraz niedostosowaniem społecznym. Prelegentka mówiła też o cennej inicjatywie specjalistów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 1 w Częstochowie, jaką jest utworzenie z dniem 1 marca 2013 r. pierwszego w Polsce Edukacyjnego Centrum Konsultacji. Podstawowym celem tego punktu jest bezpłatne i specjalistyczne wsparcie w organizacji inkluzyjnych rozwiązań w edukacji, wychowaniu i życiu społecznym dzieci i młodzieży o specjalnych potrzebach, oferowane przez doświadczonych praktyków, z wykorzystaniem innowacyjnych i nowoczesnych oddziaływań, przy użyciu nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych. Równie cenną inicjatywą

pedagogów SOSW nr 1, o której wspomniała prelegentka, było przeszkolenie aplikantów kuratorów sądowych z zakresu zasad funkcjonowania specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych.

„Wspomaganie szkół w zakresie kształcenia uczniów niepełnosprawnych” na przykładzie Ośrodka Wsparcia Edukacji osób z dysfunkcją wzroku w Chorzowie omówiła Agnieszka Mąkowska. Podstawowym zadaniem OWE, które powstało w roku szkolnym 2010/11, jest wspieranie edukacji uczniów słabowidzących, niewidomych z terenu województwa śląskiego, którzy uczą się w szkołach ogólnodostępnych i integracyjnych, jak również udzielanie rodzicom, opiekunom i nauczycielom metodycznego i merytorycznego wsparcia, w zakresie rozwiązywania problemów dydaktyczno-wychowawczych dzieci i młodzieży z dysfunkcją wzroku. Aktualnie liczba podopiecznych objętych wsparciem ośrodka wynosi 237 osób.

Na temat kilkuletniej realizacji edukacji włączającej w Zespole Szkół w Łajskach zabrały głos, Anna Kołodziejska i Virginia Stafiej. Uwaga zebranych skupiła się na korzyściach, płynących z organizacji edukacji włączającej oraz zapewnieniu bezpieczeństwa w szkole. Prelegentki podkreśliły, że nauczyciel-wychowawca zobowiązany jest do organizacji życia w szkole ucznia z niepełnosprawnością; że praca z klasą to ciągle warsztaty, doskonalenie samodzielności uczniów oraz zachęcanie do ustawicznego samodoskonalenia.

Na zakończenie konferencji przewidziano tylko 30 minut, przeznaczone na dyskusję moderowaną, co – jak się okazało – było zbyt krótkim czasem na wyartykułowanie wszystkich pytań i wątpliwości, nurtujących uczestników konferencji, o czym uczestnicy spotkania nie omieszkali poinformować organizatorów. Zebrani usłyszeli, że formuła konsultacji publicznych będzie wykorzystywana w dalszej współpracy na rzecz budowania polityki oświatowej państwa. Tymczasem konsekwencją już przeprowadzonych konsultacji społecznych jest raport, obejmujący pełne zestawienie wniosków z warsztatów, badań, ankiet oraz konferencji, który został opublikowany na stronach MEN i ORE 6 lipca br.

*Władysława Hanuszewicz
konsultant ds. pedagogiki
opiekuńczo-wychowawczej i opieki
nad dzieckiem o specjalnych
potrzebach edukacyjnych
w ODN w Słupsku*

▪ **OLIMPIADY**
 ▪ **KONKURSY KANGUR 2015 – najlepsi nagrodzeni!**
 ▪ **IMPREZY**

Ten konkurs o zasięgu krajowym, jak i inne jemu podobne, od lat odbywa się według tych samych zasad – rozwiązać maksymalnie dużo zadań w określonym czasie. W Międzynarodowym Konkursie Matematycznym „Kangur” w ciągu 75 minut trzeba rozwiązać 21 (kategoria: Żaczek), 24 (kategoria: Maluch) lub 30 (pozostałe kategorie) zadań.

Rozwiązać? – niekoniecznie, raczej wskazać poprawną odpowiedź spośród podanych. Tak więc wszystkie techniki myślenia, niespodziewanych „odkryć”, zaskakujących efektów pozornie bezładnej „bazgraniny” na kartkach, są dozwolone. A czas pogania rozwiązujących zadania... Wygrywają najlepsi – ci, którzy zakreślili najwięcej poprawnych odpowiedzi, mieli najmniej pomyłek (bo one są „karalne” przez odbieranie $\frac{1}{4}$ punktów).

Konkurs „Kangur” jest o tyle cenny, że testy zawierają zadania niekonwencjonalne, nie zawsze dające się „normalnie” rozwiązać, wymagające zastosowania innej strategii myślenia. Można je wykorzystać jako zadania otwarte na lekcjach matematyki. Wiele zadań ma charakter uniwersalny – mogą być przeznaczone niemal dla wszystkich uczniów, niezależnie od wieku.

Konkurs KANGUR 2015 - nagrody

W kraju w konkursie „KANGUR 2015” zadania pisało ponad 320 tysięcy uczniów. Tylko 161 uczniów w kraju uzyskało maksymalny wynik w konkursie „KANGUR 2015” – czyli 105 punktów w kategorii „Żaczek”, 120 punktów w kategorii „Maluch” i 150 punktów w pozostałych kategoriach. Tytuł laureata konkursu uzyskało 359 uczniów w kraju.

W regionie słupskim w konkursie „KANGUR 2015” udział wzięło 5134 uczniów z 210 szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych. Najlepszym uczniom przyznano 636 nagród – w tym: 59 nagród rzeczowych (tzw. „duże” i „średnie”), 506 wyróżnień oraz 71 nagród typu NAJ (nagrody książkowe).

Łącznie wypisano ponad 800 dyplomów – dla wyróżnionych uczniów i nauczycieli, szkolnych koordynatorów konkursu.

Najwyższą liczbę punktów w regionie słupskim uzyskali:

- Aleksander Piasecki z klasy 2 (ZS STO Słupsk) – 98,75 pkt. (89-173 m. w kraju),
- Kornelia Lemańczyk z klasy 3 (SP Brusy) – 92,50 pkt. (173-363 m. w kraju),
- Amelia Borkowska z klasy 4 (SP2 Ustka) – 113,75 pkt. (113-305 m. w kraju),
- Patrycja Brodziak z klasy 4 (SP Przechlewo) – 113,75 pkt. (113-305 m. w kraju),

- Wiktor Prabucki z klasy 5 (SP3 Chojnice) – 127,50 pkt. (162-258 m. w kraju),
- Artur Kamieniecki z klasy 6 (SP8 Lębork) – 145,00 pkt. (45-188 m. w kraju),
- Karol Jaremczak z klasy 1 gimnazjum (G3 Słupsk) – 123,75 pkt. (57-98 m. w kraju),
- Weronika Starczewska z klasy 2 gimnazjum (G1 Chojnice) – 133,75 pkt. (56-114 m. w kraju),
- Adam Głaza z klasy 3 gimnazjum (G2 Chojnice) – 122,50 pkt. (99-166 m. w kraju),
- Jakub Ficek z klasy I (I LO Słupsk) – 127,50 pkt. (77-141 m. w kraju),
- Mateusz Kurzelewski z klasy II (LO STO Człuchów) – 123,75 pkt. (37-55 m. w kraju),
- Kacper Szyca z klasy III (LO STO Człuchów) – 128,75 pkt. (45-73 m. w kraju).

Uzyskane punkty i odpowiadające im miejsca na liście krajowej pokazują, że zadania w kategoriach „Student” (klasa II i III szkół ponadgimnazjalnych) i „Junior” (klasa 3 gimnazjum i klasa I szkół ponadgimnazjalnych) były trudne.

W regionie słupskim konkurs matematyczny „KANGUR 2015” podsumowano pod koniec maja 2015 roku na spotkaniach w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Słupsku i w Szkole Podstawowej nr 1 w Chojnicach. Zaproszono łącznie 83 uczniów wraz z opiekunami z 53 szkół – tam wręczono nagrody główne, „duże” i „średnie”. Pozostałe wyróżnienia rozdane zostaną uczniom na uroczystościach szkolnych. Gratulujemy uczniom udziału w obu konkursach matematycznych, a w szczególności tym, którzy zostali nagrodzeni. Dziękujemy również nauczycielom przygotowującym tych uczniów oraz organizatorom eliminacji – dyrektorom i szkolnym koordynatorom.

*W imieniu Regionalnego Komitetu
 Organizacyjnego Słupskiego Stowarzyszenia
 Matematycznego „Kangur”*

Jerzy Paczkowski

*konsultant ds. wspomagania nauczycieli szkół
 i placówek w zakresie matematyki
 oraz ewaluacji jakości pracy przedszkoli, szkół
 i placówek oświatowych w ODN w Słupsku*

Rok Matematyki na Pomorzu – konkursy!

W ramach obchodzonego Roku Matematyki Instytut Matematyki Akademii Pomorskiej w Słupsku przy współpracy z Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku ogłosił dwa wojewódzkie konkursy: plastyczny (18.02 – 25.03.2015 r.) i fotograficzny (9.03 – 24.04.2015 r.).

Konkurs plastyczny pt. „Matematyka jest wszędzie” adresowany był do uczniów szkół podstawowych. Jego celem było pokazanie innego – bardziej dziecięcego – spojrzenia na matematykę. Uczestnicy konkursu zainspirowani zostali przez organizatorów apelem: *„Matematyka jest wszędzie! [...] Na ulicy, podwórku, w domu; u mnie, u mamy, u kolegi... w szkole na lekcji, na wycieczce, na zawodach sportowych... w telewizji, w kinie [...] Jak zobaczyć matematykę? Jak to narysować? Czy da się narysować?...”*

Łącznie nadesłano 336 prac. Oceniano je w 2 kategoriach:

- I kategoria: uczniów klas 1-3 szkół podstawowych – nadesłano 142 prace, wyróżniono 6 prac;
- II kategoria: uczniów klas 4-6 szkół podstawowych – nadesłano 194 prace; wyróżniono 9 prac.

Zdaniem członków jury, uczniowie w różny i nieporównywalny sposób pokazali, co według nich kryje się pod słowem MATEMATYKA, gdzie można się z nią zetknąć na co dzień, jaki jest ich emocjonalny stosunek do matematyki. Przeważały techniki rysunkowe. Wyróżniały się nieliczne prace, w których zastosowano techniki kolażu, z wykorzystaniem kolorowych kartek, liści, wycinek prasowych i fotografii, jak również te prace, w których zastosowano techniki przestrzenne.

Konkurs fotograficzny pt. „Uchwycić matematykę w obiektywie” skierowany był do uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych. Tym razem organizatorzy odwołali się do zmysłu obserwacyjnego uczniów: *„Uchwycić – łatwo mówić. Trzeba mieć aparat... potem szukać, gdzie ta matematyka. Praktycznie – wszystko jest matematyką! Gdzie spojrzysz – są pewne reguły, powtórzenia, rytm. Ale też są „zaskoczenia”, że coś się wyłamuje z tego porządku. Uchwycić całość? A może detal? Z oddali czy w zbliżeniu?”*

Łącznie nadesłano 62 zestawy zdjęć. Oceniano je w 2 kategoriach:

- I kategoria: uczniów gimnazjów – nadesłano 45 zestawów zdjęć, wyróżniono 7 prac;
- II kategoria: uczniów szkół ponadgimnazjalnych – nadesłano 28 zestawów zdjęć; wyróżniono; wyróżniono 5 prac.

Zdaniem członków jury, nadesłane zdjęcia wyróżniały się dobrym opanowaniem warsztatu fotograficz-

nego, ciekawą kompozycją i kolorystyką. W wielu pracach odwoływano się do samej istoty matematyki, ale były i takie, które odkrywały własności i układy paraczący quasi-matematyczne otaczającej rzeczywistości. Wśród wyróżnionych fotografii znalazł się również zestaw 3 zdjęć, który był ilustracją słynnego twierdzenia o kanapce Steinhausa-Banacha.¹

22 maja 2015 r. w gmachu Akademii Pomorskiej w Słupsku w ramach XIII Bałtyckiego Festiwalu Nauki miało miejsce podsumowanie obu konkursów: plastycznego i fotograficznego. Zaproszono na nie autorów wyróżnionych prac i ich opiekunów. Wręczono im dyplomy i nagrody. W spotkaniu uczestniczyli również: wicedyrektor Instytutu Matematyki Akademii Pomorskiej w Słupsku, dr Beata Kloskowska, dyrektor Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, Bożena Żuk, koordynator obu konkursów, dr Robert Drozdowski, konsultant ODN w Słupsku, Jerzy Paczkowski, instruktor MDK w Słupsku, Agnieszka Romaniuk.

Na specjalnej wystawie zaprezentowano wyróżnione prace, które mogli obejrzeć i podziwiać ich autorzy, ale także uczniowie i nauczyciele, którzy przyszli na imprezy organizowane w ramach XIII Bałtyckiego Festiwalu Nauki.

KONKURS PLASTYCZNY

pt. „Matematyka jest wszędzie” – nagrodzeni

I kategoria – uczniowie klas 1-3 szkół podstawowych:

- **Pola Jencyk**, klasa III b, Szkoła Podstawowa nr 2 w Bytowie – nagroda; opiekun: Joanna Wrzesińska,
- **Kalina Pytkowska**, klasa II, Szkoła Podstawowa nr 8 w Słupsku – nagroda; opiekun: Anna Bajer,
- **Weronika Stryjewska**, klasa II c, Szkoła Podstawowa nr 3 w Słupsku – nagroda; opiekun: Elżbieta Musznicka,
- **Maciej Bratke**, klasa II b, Szkoła Podstawowa nr 79 w Gdańsku – wyróżnienie; opiekun: Danuta Szyfka,
- **Weronika Kalkowska**, klasa III b, Zespół Szkół w Kielnie – wyróżnienie; opiekun: Beata Klein,
- **Jan Tomaszewski**, klasa I e, Szkoła Podstawowa nr 3 w Słupsku – wyróżnienie; opiekun: Anna Staszyńska

II kategoria – uczniowie klas 4-6 szkół podstawowych:

- **Wiktoria Ciesielska**, klasa V, Zespół Szkół w Biesowicach – nagroda; opiekun: Adrianna Wisłocka,
- **Dariusz Szczepaniak**, klasa V, Zespół Szkół w Biesowicach – nagroda; opiekun: Adrianna Wisłocka,
- **Kinga Marszałek**, klasa V, Zespół Szkół w Biesowicach – wyróżnienie; opiekun: Adrianna Wisłocka,

- **Natalia Andrzejczuk**, klasa VI a, Szkoła Podstawowa nr 3 w Słupsku – wyróżnienie; opiekun: Ewa Chowaniec,
- **Natalia Jezierska**, klasa IV d, Szkoła Podstawowa nr 3 w Słupsku – wyróżnienie; opiekun: Ewa Chowaniec,
- **Martyna Labuda**, klasa VI a, Szkoła Podstawowa nr 8 w Wejherowie – wyróżnienie; opiekun: Marzena Powroźniak,
- **Dagmara Mienik**, klasa IV, Szkoła Podstawowa w Celbowie – wyróżnienie; opiekun: Dorota Machotta,
- **Kornelia Szostak**, klasa V a, Szkoła Podstawowa nr 3 w Słupsku – wyróżnienie; opiekun: Wioletta Małachowska,
- **Agata Warsińska**, klasa V d, Szkoła Podstawowa nr 3 w Chojnicach – wyróżnienie; opiekun: Marzena Powroźniak

KONKURS FOTOGRAFICZNY
pt. „Uchwycić matematykę w obiektywie”

I kategoria – uczniowie gimnazjów:

- **Weronika Wszelaki**, Zespół Szkół w Biesowicach – nagroda; opiekun: Adrianna Wisłocka,
- **Adam Zerka**, Gimnazjum Katolickie w Gdyni – nagroda; opiekun: Katarzyna Straszkiwicz,
- **Szymon Adamowicz**, Słupski Ośrodek Kultury – wyróżnienie; opiekun: Jadwiga Girsza-Zimny,
- **Krystyna Falkowska**, Gimnazjum w Liczu – wyróżnienie; opiekun: Dorota Szul,
- **Iga Lao**, Słupski Ośrodek Kultury w Słupsku – wyróżnienie; opiekun: Jadwiga Girsza-Zimny,
- **Łukasz Perka**, Gimnazjum nr 29 im. Jana Kochanowskiego w Gdańsku – wyróżnienie; opiekun: Agnieszka Czapiewska,
- **Miłosz Wróblewski**, Gimnazjum Katolickie w Gdyni – wyróżnienie; opiekun: Patrycja Klimowska

II kategoria – uczniowie szkół ponadgimnazjalnych:

- **Agata Hasulak**, Zespół Szkół Ekonomiczno-Usługowych w Bytowie – nagroda; opiekun: Małgorzata Gostomska-Jereczek,
- **Alicja Niemczyk**, I Liceum Ogólnokształcące w Chojnicach – nagroda; opiekun: Małgorzata Niemczyk,
- **Natalia Piączyc**, Słupski Ośrodek Kultury – nagroda; opiekun: Jadwiga Girsza-Zimny,

- **Ewelina Belka**, Technikum nr 1 w Starogardzie Gdańskim – wyróżnienie; opiekun: Joanna Kurowska,
- **Klaudia Wołoszyk**, Technikum nr 1 w Starogardzie Gdańskim – wyróżnienie; opiekun: Joanna Kurowska

Jerzy Paczkowski

*konsultant ds. wspomagania nauczycieli szkół
i placówek w zakresie matematyki
oraz ewaluacji jakości pracy przedszkoli, szkół
i placówek oświatowych
w ODN w Słupsku*

PRZYPISY:

1. Problem sformułował Hugo Steinhaus jako Twierdzenie o Kanapce: „*Dowolną kromkę z masłem i szynką można przekroić tak, żeby każdy kawałek składał się z takiej samej ilości masła, chleba oraz szynki*”. Udowodnił je Stefan Banach. Ten swoisty żart matematyczny i jego dowód bazowały na znanych twierdzeniach o zbiorach. Bardziej przyjazne wyjaśnienie matematycznego problemu przedstawiły Monika Grzeżułkowska-Ziemska, Aldona Słapik w swoim wystąpieniu „*Matematyka w kuchni*” podczas drugiego dnia IV Seminarium „*Bez matematyki kariery nie zrobisz*” (27.03.2015r. – Instytut Matematyki AP w Słupsku). Patrz też: http://www.nauka.gildia.pl/publicystyka/matematyka_i_twierdzenia_kulinarne

Nowoczesność w matematyce na Politechnice Gdańskiej

26 czerwca 2015 roku otwarto Centrum Nanotechnologii B i Centrum Nauczania Matematyki i Kształcenia na Odległość Politechniki Gdańskiej. Uroczyste otwarcie uświetnił swoją obecnością metropolita gdański, arcybiskup Sławoj Leszek Głódź, który wyświęcił nowy obiekt. Przecięcia wstęgi dokonali wspólnie: prof. Henryk Krawczyk, Rektor Politechniki Gdańskiej, prof. Jan Stasiak, dziekan Wydziału Matematyki PG, dr Barbara Wikeń, dyrektor CNMiKnO PG, prof. Edmund Wittbrodt, Wiesław Bielawski, zastępca Prezydenta Miasta Gdańska.

Nowoczesny budynek ze szkła i czerwonej cegły – zaprojektowany został przez zespół pod kierownictwem prof. Antoniego Taraszkiewicza, dziekana Wydziału Architektury PG i głównego projektanta – wpisuje się doskonale w kolorystykę szacownych budynków Politechniki. Powstał w miejscu, w którym przebiega naturalna granica pomiędzy historyczną, a współczesną częścią kampusu Politechniki. Z tyłu budynku zaprojektowano otwarte patio z fontannami (pierwszymi w kampusie PG) i siedziskami. Łączny koszt realizacji projektu wynosił ponad 73,6 mln zł, z czego 85 proc. stanowi dotacja Unii Europejskiej, a pozostałe 15 proc. pochodziło z budżetu państwa.

Zasadnicza część uroczystości odbyła się w sali audytorijnej. Przemówieniom i podziękowaniom nie było końca – wystąpili: Rektor PG Henryk Krawczyk, senator Edmund Wittbrodt, zastępca Prezydenta M.Gdańska, Wiesław Bielawski, główny projektant budynku prof. Antoni Taraszkiewicz. Zakończyła się półgodzinnym pokazem obrazów sypanych piaskiem, opowiadających historię powstawania obiektu.

„Centrum Nanotechnologii B oraz CNMiKnO składa się z wielu pomieszczeń naukowo-dydaktycznych, takich jak: sale wykładowe i laboratoria, sala audytorijna na 150 osób, pracownia multimedialna, jak również z obszernych przestrzeni rekreacyjnych dla studentów i pracowników. Przestrzenie rekreacyjne, urządzone na każdej kondygnacji budynku, stanowiąc będą niezwykle ważne w obiektach dydaktycznych miejsce spotkań i integracji studentów oraz kadry dydaktyczno-naukowej, jak również organizowania różnego rodzaju wystaw i imprez związanych z życiem uczelni. [...] Do tego typu przestrzeni zaliczyć można również taras rekreacyjny z widokiem na politechniczny kampus. [...] Przestrzeń ta [zaprojektowana po południowo-wschodniej części budynku – dopisek J.P.], wyposażona w fontannę, siedziska, elementy oświetleniowe oraz zieleń, już dzisiaj stanowi miejsce spotkań i rekreacji, bardzo chętnie odwiedzane zarówno przez studentów, jak

i pracowników Politechniki Gdańskiej.” – fragment wywiadu prof. A. Taraszkiewicza dla „Pisma PG”¹.

„Głównym przeznaczeniem budynku CNMiKnO jest stworzenie studenckiej przestrzeni modelowania matematycznego. [...] Utworzone zostały w nim pomieszczenia dydaktyczne przeznaczone na multimedialne pracownie modelowania matematycznego – wyposażone w nowoczesny sprzęt audiowizualny i technologie ICT przystosowane do prowadzenia zajęć dydaktycznych i sprawdzania nabytych umiejętności w systemie nauczania na odległość; multimedialne sale dydaktyczne – wyposażone w tablice interaktywne i technologie ICT; oraz pokoje i sale konsultacyjne wykorzystywane do spotkań typu F2F kadry dydaktycznej ze studentami. [...] W Centrum powstało łącznie 407 stanowisk do prowadzenia zajęć dydaktycznych, w tym 155 stanowisk wykorzystujących ICT. [...] Nowa infrastruktura pozwoli na uatrakcyjnienie nauczania matematyki w toku studiów poprzez stworzenie możliwości praktycznej i nowoczesnej wizualizacji omawianych zagadnień matematycznych.” – fragment artykułu dr Barbary Wikeń dla „Pisma PG”².

Cele, jakie postawili sobie gospodarze budynku – Centrum Nanotechnologii i Centrum Nauczania Matematyki – wybiegają w daleką przyszłość w zakresie nowoczesnego przygotowania inżynierów, nie tylko poprzez wdrożenie do korzystania z wiedzy i umiejętności z matematyki i nauk ścisłych, ale także poprzez m.in. kształtowanie postaw społecznych i rozwijanie takich umiejętności jak praca w zespole, wyłanianie lidera, podział zadań w zależności od posiadanych kompetencji i wiedzy.

Oby nowy obiekt i jego nowoczesne wyposażenie zostały w pełni wykorzystane, przynosząc kolejne sukcesy! Czego z całego serca życzymy!

Jerzy Paczkowski

konsultant ds. wspomagania nauczycieli szkół i placówek w zakresie matematyki oraz ewaluacji jakości pracy przedszkoli, szkół i placówek oświatowych w ODN w Słupsku

PRZYPISY:

1. Pomost między historią a współczesnością, „Pismo PG”, nr 6/2015, s.7
2. Studencka przestrzeń modelowania matematycznego, czyli nowy budynek CNMiKnO, „Pismo PG” nr 6/2015, ss. 9-10

II KOBYLNICKI FESTIWAL NAUKI

Od 28 kwietnia do 9 czerwca 2015 r. w Zespole Szkół Samorządowych w Kobylnicy odbywał się II Kobylnicki Festiwal Nauki. Pomysłodawcą i głównym organizatorem Festiwalu jest Jan Wild, dyrektor ZSS w Kobylnicy. Patronat nad wydarzeniem objął Leszek Kuliński, wójt Gminy Kobylnica.

W inaugurację Festiwalu, oprócz nauczycieli i uczniów, aktywnie włączyli się rodzice i inni mieszkańcy gminy, którzy dzielili się z publicznością swoimi pasjami i zainteresowaniami. Współorganizatorami inauguracji byli nauczyciele wychowania przedszkolnego, edukacji wczesnoszkolnej wraz z wychowankami oddziałów przedszkolnych i uczniami klas I-III Szkoły Podstawowej im. Kornela Makuszyńskiego, a koordynacji podjęła się Bernadeta Dobaczewska. Uczniowie mieli okazję zobaczyć, jak przebiega proces „od ziarenka do bochenka”, czyli jak powstaje chleb. Próbowali lepić pierogi, z uwagą słuchali opowieści o pracy pszczelarza. Maskotkami uroczystości był konik polny i pszczołki, które rozdawały gościom symboliczne bochenki wiejskiego chleba.

Kolejna odsłona Festiwalu przebiegała pod hasłem Dnia Projektów Gimnazjalnych. Uczniowie klas drugich Gimnazjum im. Zjednoczonej Europy przygotowali i przedstawili aż 17 projektów z różnych dziedzin nauki. Poziom prac był na tyle wysoki, że komisja oceniająca miała trudność z przyznaniem pierwszego miejsca. Ostatecznie laur zwycięstwa zdobyły dwa projekty: angielskojęzyczny „Othello”, przygotowany przez uczniów klasy 2 A pod opieką Renaty Zawadzkiej, nauczycielki języka angielskiego oraz film pt. „Chemia w kuchni”, zrealizowany przez dziewczęta z klasy 2 C pod kierunkiem Alicji Gołębiowskiej, nauczycielki chemii. Wyróżniono dwa projekty: „Nasza Szkoła na Facebooku” (przygotowany przez uczniów z kl. 2 A pod opieką Kazimierza Lisieckiego) i „Żyj smacznie i zdrowo” (przygotowany przez uczniów z kl. 2a pod kierunkiem Ewy Światały). Nad organizacją tego dnia czuwała osobiście wicedyrektor Anna Bielecka.

Podczas Dnia Języków Obcych organizatorzy i cała szkolna społeczność szukali odpowiedzi na pytanie: „Dlaczego uczymy się języków obcych?”. Koordynatorem tych działań była Dorota Kopacz, nauczycielka języka niemieckiego. Oprócz prezentacji ciekawostek, dotyczących poszczególnych państw, wspólnych pozdrowień w różnych językach, grupa teatralna pod kierunkiem Renaty Zawadzkiej zabrała uczniów w szaloną podróż po europejskich stolicach. Wszyscy poczuli przedsmak zbliżających się wakacji i na pewno zaczęli marzyć o dalekich wyprawach. Wyobraźnię zebranych dodatkowo rozbudzały wiązanki europejskich przebojów wykony-

wanych przez uczniów ZSS. Z takimi argumentami trudno polemizować, więc cel został osiągnięty, ponieważ nawet najwięksi sceptycy musieli przyznać, że w dzisiejszym świecie znajomość języków obcych jest niezbędna.

25-leciu Samorządności poświęcono część Dnia Humanistycznego. Oficjalne otwarcie uroczystości odbyło się z udziałem Leszka Kulińskiego, Wójta Gminy Kobylnica. W Sali Widowiskowej „Forum” zorganizowano debatę gimnazjalistów z wójtem. Nad jej sprawnym przebiegiem czuwała Beata Trofimowicz, nauczycielka wiedzy o społeczeństwie. Zakres tematyczny spotkania obejmował dwa zagadnienia: samorząd uczniowski i samorząd gminny. Dyskutowano między innymi o potrzebie samorządności w szkole, o kompetencjach gminy, jak i jej ograniczeniach. Program tego dnia obejmował również przedstawienie kukiełkowe pt. „Bursztynowe łzy” autorstwa Anny Jakubowskiej, młodej kobylnickiej literatki, absolwentki ZSS (w adaptacji Żanety Miąskowskiej–Duszy, nauczycielki języka polskiego), XVIII Konkurs Wiedzy o Życiu i Twórczości Kornela Makuszyńskiego, prowadzony przez Annę Warcholak-Skiminę.

Uczniowie mogli również sprawdzić swoją wiedzę w grach edukacyjnych: „Tajemnice języka” (przygotowanie i prowadzenie Joanna Gasperowicz-Kucharska i Marcin Greczuk) oraz „Mały omnibus”, której pomysłodawcą i prowadzącą była Agata Kaczmarczyk-Suliga. Dużym zainteresowaniem uczniów cieszyły się wystawy numizmatyczne, przygotowane przez Beatę Trofimowicz i Joannę Gasperowicz-Kucharską oraz prezentacje multimedialne: „Polscy nobliści” i „Jan Paweł II”, opracowane i przygotowane przez uczniów pod kierunkiem Ewy Dębickiej i Joanny Cybulskiej. Tematem przewodnim Dnia Humanistycznego była podróż w poszukiwaniu celu i własnej drogi życiowej, ale także trudna droga Polski do demokracji.

Kolejnym wydarzeniem Festiwalu był Sportowy Dzień Samorządności i Pomocy Przedmedycznej. Scenariusz zakładał różnorodne formy zmagania rekreacyjno-sportowych. Głównym celem było propagowanie aktywności ruchowej, zdrowego stylu życia i wychowanie do rekreacji. W Hali Sportowo-Widowiskowej ZSS w Kobylnicy uczestników i zaproszonych gości powitały szkolne chilliderki, prowadzone przez Agnieszkę Kwinę. Po gorącym pokazie dziewcząt uczniowie przystąpili do rywalizacji w następujących konkurencjach: rzuty do bramki – piłka ręczna, strzały do bramki – piłka nożna, rzuty do kosza, rzuty do ruchomego celu, sztafeta biegowa dla całej drużyny, skoki dodawane, zumba i pierwsza pomoc przedmedyczna. Pomyślano również o na-

uczycielach i przygotowano dla nich konkurencję, którą było kręcenie hula-hop. Królową tej konkurencji została Anna Bielecka, wicedyrektor ZSS, która najdłużej kręciła kołem, zostawiając rywalki daleko w tyle. Jednak największą atrakcją tego Dnia była zumba prowadzona przez A. Malczewską, trenerkę fitnessu. Uczennicom gimnazjum tak spodobały się ćwiczenia w rytm muzyki, że po zakończonym pokazie trenerki, samodzielnie tańczyły pod kierunkiem jednej z koleżanek – Kai Kowal z kl. 3B. Do tanecznej zabawy aktywnie włączali się zarówno uczniowie, jak i nauczyciele. Nad realizacją scenariusza czuwała Katarzyna Czysz-Jęchorek, koordynatorka imprezy. Inicjatywa organizacji tej sportowej rywalizacji wyszła od Samorządu Uczniowskiego klas IV-VI Szkoły Podstawowej.

Blok Przyrodniczy poświęcono postaciom wielkich odkrywców. W organizację tego Dnia włączyli się wykładowcy i studenci Akademii Pomorskiej w Słupsku. Wśród przybyłych gości byli przedstawiciele kobylnickich i słupskich szkół oraz środowiska akademickiego: dr hab. inż. Aleksander Astel, Prodziekan ds. Nauki i Współpracy Gospodarczej Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego, wykładowcy Instytutu Geografii i Studiów Regionalnych: prof. Iwona Jażewicz, dr Gabriela Czapińska, dr Aneta Marek; wykładowcy Instytutu Biologii i Ochrony Środowiska: dr Katarzyna Bigus, mgr Katarzyna Pałczyńska-Gugała, mgr Piotr Perliński. Część oficjalna rozpoczęła się krótką dramą, prezentującą postać polskiej noblistki Marii Skłodowskiej-Curie oraz rewelacyjnym filmem, promującym zdrowy styl życia. Na uczniów czekały stanowiska z pokazami doświadczeń fizycznych, zainspirowanych odkryciami sławnych fizyków, które przygotował i demonstrował Tymoteusz Stasiło. Natomiast Iwona Wołowicz, nauczycielka geografii, dzięki wykonanej przez siebie prezentacji, zabrała młodzież i gości w egzotyczną podróż do Dubaju, na Hawaje i do Japonii. Studenci Instytutu Geografii i Studiów Regionalnych przygotowali stanowiska, na których zaprezentowano sprzęt do wspinaczki wysokogórskiej, globusy z różnych zakątków świata i postery przedstawiające sposoby i możliwości ochrony przyrody w słupskim regionie. Uczniowie wzięli również udział w konkursie plastycznym o tematyce ekologicznej. Z dużym zainteresowaniem spotkały się doświadczenia biologiczne, przygotowane przez Ewę Światałę. Dotyczyły one wykrywania kwasów nukleinowych w truskawce i cebuli. Studenci Instytutu Biologii i Ochrony Środowiska przygotowali warsztaty botaniczne, w trakcie których uczniowie sprawdzali swoje umiejętności rozpoznawania gatunków drzew, przypraw kuchennych oraz samodzielnie przygotowywali preparaty mikroskopowe. Zabawy z wodą, przygotowane przez przyrodniczkę Joannę Ploch, sprawdzały zjawiska fizycz-

ne i towarzyszące zmiany stanów skupienia wody. Dzień Przyrodniczy uświetniły także pokazy doświadczeń chemicznych.

Niemalym zainteresowaniem cieszył się Dzień Matematyczno-Informatyczny. Rozpoczęty został układem tanecznym z filmu pt. „Pi i Sigma, przybysze z Matplanety”, wykonanym przez uczniów klas IV. Zaproszeni goście i uczniowie mieli okazję obejrzenia bajki pt. „Jaś i Małgosia” w wersji matematycznej. Zaprezentowano także film „Matematyka nie kończy się w szkole” ukazujący różne dziedziny życia, w których obecność matematyki jest niezbędna. Grupa uczniów wcieliła się w postaci sławnych matematyków i przygotowała dla publiczności szereg zagadek matematycznych. Na scenie pojawili się: Tales z Miletu, Gauss, Euklides z Aleksandrii, Pitagoras z Samos, Kartezjusz i Izaak Newton. Kusząc cukierkami i innymi łakociami, zachęcali do rozwiązywania matematycznych zagadek. Na uczniów czekały liczne stanowiska cieszące się dużym zainteresowaniem. Do najbardziej obleganych należały: „Polub nas na facebooku”, tangramy i gra „Kolejność działań”, gra „Hokus – Pokus”, „Kwadratowe bańki mydlane”, „Ruchome piaski – ciecz nienewtonowska” oraz próba odnalezienia swojej daty urodzin w rozwinięciu dziesiętnym liczby Pi. Organizatorami Dnia Matematyczno-Informatycznego byli nauczyciele matematyki i informatyki: Dorota Ignaczak, Małgorzata Rozental-Lewandowska, Bogumiła Tarachowicz-Ługowska, Ewa Solnikowska i Kazimierz Lisiecki. Wszyscy jednogłośnie stwierdzili, że program tego Dnia był niezwykle atrakcyjną lekcją matematyki i informatyki.

Kulminacją trwającego ponad miesiąc II Kobylnickiego Festiwalu Nauki był Blok Artystyczny, który zgromadził wielu ważnych gości, reprezentujących okoliczne instytucje (m. in. Samorząd Gminny, Pomorskie Kuratorium Oświaty, Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, Gminną Bibliotekę Publiczną, Instytut Muzyki Akademii Pomorskiej czy okoliczne szkoły i przedszkola). Przygotowanie i przebieg Dnia Artystycznego koordynowała Joanna Janulewicz-Nyc, nauczycielka muzyki, natomiast nad całością czuwała Ewa Solnikowska, wicedyrektor ZSS. Za główny cel organizatorzy – nauczyciele ZSS w Kobylnicy – postavili sobie tego dnia upowszechnienie umiejętności, zainteresowań i pasji uczniów poprzez aktywne uczestnictwo w pokazach, doświadczeniach i warsztatach artystycznych. Monika Kwiatkowska, nauczycielka plastyki podsumowała trwającą w trakcie Festiwalu konkursy plastyczne. Po wręczeniu nagród i dyplomów publiczność obejrzała montaż słowno-muzyczny „Wakacje – czas zakochania” przygotowany przez Joannę Janulewicz-Nyc i Agatę Kaczmarczyk-Suligę, główną koordynatorkę tegorocznej edycji Festiwalu Nauki. Montaż był okazją dla popisu

młodych artystów Szkoły – zarówno aktorów (uczniów klasy 4b), jak i muzyków (chór i soliści). Julia Kuśmierk, Karolina Leszczyńska i Oliwia Lewińska oczarowały wszystkich swoimi umiejętnościami wokalnymi, zaś Olga Kopczevska (klarnet), Stanisław Duda (trąbka) i Adrian Puchalik (skrzypce) – instrumentalnymi. Popularne melodie w połączeniu z humorystycznymi wierszami wprawiły publiczność i gości w dobry nastrój – a był to dopiero początek atrakcji. Kolejną porcję artystycznych wrażeń dostarczyła widzom Anna Rapa, która nie tylko zaprezentowała wraz z uczennicą Weroniką Leszczyńską minirecital keyboardowy, ale również wzbudziła ogromne zainteresowanie zgromadzonych niecodzienną muzyczną rewelacją – bezdotykowym instrumentem o zagadkowej nazwie theremin, na którym wykonała utwór „My Heart Will Go On”. Amatorom sceny dotrzymywali kroku reprezentanci sztuk plastycznych. Uczestnicy Dnia Artystycznego mogli podziwiać wystawę fotograficzną Bożeny Łazorczyk oraz szereg przygotowanych stanowisk plastyczno-technicznych (masa solna, sznurkowe fantazje, kompozycje kwiatowe metodą collage), a także prace nadesłane na konkurs „Kobylnica swym widokiem zachwyca”.

Na finał święta sztuki i nauki Rafał Przybyło, nauczyciel prowadzący imprezę, zaprosił wszystkich do tańca integracyjnego „Swing w ulicze”, zaś Jan Wild, w końcowych słowach wyraził podziękowania za pracę włożoną w trwające wiele tygodni wydarzenie, które dzięki niezawodnemu połączeniu talentów uczniów i zaangażowania nauczycieli wyrasta na nową, wysokiej jakości kobylnicką tradycję.

Agata Kaczmarczyk-Suliga
nauczyciel języka polskiego
w Zespole Szkół Samorządowych
w Kobylnicy

OGÓLNOPOLSKI KONKURS OJCZYŻNA POLSZCZYŻNY

dla uczniów szkół podstawowych

Ruszyła kolejna edycja **Ogólnopolskiego Konkursu Ojczyżna Polszczyżny**, który organizowany jest przez **Stowarzyszenie Ojczyżna Polszczyżny** pod patronatem **profesora Jana Miodka**. Koordynatorem rejonowym Konkursu w województwie pomorskim jest Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku.

TERMINARZ KONKURSU

04.11.2015

– **I etap Konkursu – część ustna**

05.11.2015 – Wprowadzenie w panelu administratora nazwisk uczestników konkursu oraz liczby uzyskanych przez nich punktów w części ustnej i pisemnej – Szkolny Koordynator Konkursu

9.11.2015 – Ogłoszenie listy uczniów zakwalifikowanych do II etapu konkursu oraz informacja o miejscu jego przeprowadzenia

18.11.2015

– **II etap Konkursu – część pisemna – miejsce: ODN w Słupsku**

20.11.2015 – Ogłoszenie listy uczniów zakwalifikowanych do części ustnej

25.11.2015

– **II etap Konkursu – część ustna – miejsce: ODN w Słupsku**

26.11.2015 – Wprowadzenie w panelu administratora liczby punktów uzyskanych przez uczestników w części ustnej i pisemnej

30.11.2015 – Ogłoszenie listy uczniów zakwalifikowanych do Finału Konkursu

11.12.2015

– **III etap Konkursu – Finał Ogólnopolski, część pisemna**

12.12.2015

– **III etap Konkursu – Finał Ogólnopolski, część ustna**

Iwona Pożniak
koordynator rejonowy konkursu
ODN w Słupsku

KSIĄŻKI CZASOPISMA MULTIMEDIA

Biblioteka ODN poleca...

Michał Bronikowski, Radosław Muszkieta „Zabawy i gry ruchowe w kształceniu zintegrowanym”

Książka jest kompleksowym opracowaniem, pozwalającym nauczycielowi uczącemu w klasach 1-3 lepiej przygotować się do pracy z dziećmi, wykorzystując w większym stopniu gry i zabawy w procesie nauczania. W książce, oprócz wykładów teoretycznych na temat zabaw i gier, zawarto m.in. przykładowe opracowania toków lekcyjnych, standardy osiągnięć uczniów, przykładowe scenariusze / konspekty / zajęć lekcyjnych a przede wszystkim propozycje zabaw i gier ruchowych adresowanych do dzieci w tym wieku. Podana jest także bogata bibliografia obejmująca 140 pozycji książkowych i artykułów prasowych.

Irene Flemming „Gry i zabawy na wycieczkę szkolną”

Autorka prezentuje gry i zabawy, które zmieniają zwykłą wycieczkę w prawdziwą wyprawę oraz są niezapomnianym przeżyciem dla uczniów, zaś opiekunom ułatwiają przygotowania. Zabawy kierują się szczególnymi zainteresowaniami dzieci w wieku od 6 do 10 lat. Można je przeprowadzić w grupach wielkości klasy. Publikacja zawiera około 50 oryginalnych gier i zabaw, w które można bawić się na wycieczce szkolnej, organizując czas dzieci w czasie podróży, w lesie, w schronisku a nawet wieczorową porą.

Czesław Sieniek „Terenowe gry i zabawy o charakterze ogólnorozwojowym. Kształtowanie sprawności psychomotorycznej”

Ta publikacja to zbiór zabaw i gier terenowych, przeznaczonych do wykorzystania z dziećmi i młodzieżą szkolną, zwłaszcza w klasach zintegrowanych. Można wiele tych zabaw i gier wykorzystać w wychowaniu przedszkolnym, jak i w klasach wyższych. Nauczyciele wychowania fizycznego, nauczyciele uczący w klasach 1-3 szkoły podstawowej, znajdą tu świetny zbiór gier i zabaw, które z powodzeniem można wykorzystywać nie tylko na lekcjach wychowania fizycznego, ale w terenie, na wycieczkach, biwakach czy w czasie organizowania tzw. zielonych szkół.

Mateusz Grzesiak „Wyjątkowy nauczyciel. Szkolenia XXII wieku”

Czerpiąc z własnego, wieloletniego doświadczenia i dziesiątek tysięcy uczniów, Mateusz Grzesiak napisał książkę, która zmieni Twoje podejście do nauczania, coachingu, terapii oraz uczenia się. Poznasz zasady skutecznej komunikacji – od metodologii robienia profesjonalnych prezentacji, poprzez demonstracje oparte na najnowszych osiągnięciach nauki lingwistycznej, aż do dojrzałego podejścia, które daje wiedzę i umiejętności budowania prawdziwego kontaktu.

Irena Koźmińska, Elżbieta Olszewska „Z dzieckiem w świat wartości”

Współczesny świat pełen jest sprzecznych sygnałów i wskazówek. Nie tylko dzieci, ale i my, dorośli, często gubimy się wśród pokus i presji, którym ulegamy niezradko ze szkodą dla własnego zdrowia, interesów, czy przyszłości. Kompasem, który pomaga możliwie bezpiecznie nawigować wśród raf i pułapek życia, są wartości moralne. Książka „Z dzieckiem w świat wartości” mówi o tym, dlaczego wartości są ważne i jak sprawić, by dzieci chciały je praktykować. Kolejne rozdziały publikacji poświęcone są konkretnym, uniwersalnym wartościom, takim jak szacunek, odpowiedzialność, odwaga, samodyscyplina czy mądrość, zawierają propozycje tematów do rozmów oraz przykłady ćwiczeń, które pomagają dzieciom lepiej zrozumieć istotę każdej wartości, zastanowić się nad konsekwencjami jej stosowania i zaniechania, poznać sposoby jej praktykowania.

Magdalena Środa „Mała książka o tolerancji”

Po adaptacji szwedzkich tytułów *Małej książki o demokracji* i *Małej książki o feminizmie* Magdalena Środa napisała *Małą książkę o tolerancji*. Autorka w przystępny sposób wyjaśnia pojęcie tolerancji i jego historię. Na konkretnych przykładach wskazuje, jakie zagrożenia powodują wrogie stereotypy uprzedzenia i wynikające z nich dyskryminacja i wykluczenie konkretnych osób i całych grup społecznych. Oprócz filozoficznych pojęć i socjologicznych kategorii m.in. obcości i poprawności politycznej autorka daje konkretne wskazówki, jak postępować, aby w codziennym życiu nie ranić innych, by wzajemnie uczyć się tolerancji oraz życzliwych zachowań i postaw. *Mała książka o tolerancji* to kolejna polska książka w serii *Bez Tabu*, przeznaczona jest dla uczniów ostatnich klas szkoły podstawowej i gimnazjalistów.

Wybrała: Iwona Poźniak
konsultant ds. wydawnictw i informacji
pedagogicznej w ODN w Słupsku

BIBLIOTEKI CYFROWE

Zagrożenie dla praw autorskich czy legalna alternatywa dla korzystania z utworów?

Środowisko bibliotekarskie posiada zdecydowanie największe doświadczenie w zakresie stosowania prawa autorskiego w kontekście działalności związanej z cyfryzacją bibliotek, jak i jego zastosowania praktycznego. Rozwój technologii, pozwalający na udostępnianie wszelkich publikacji szerokiej publiczności przez sieć internetu, budzi potrzebę ciągłego odnoszenia się do aspektów prawnych działalności bibliotek w zakresie digitalizacji i publikacji zbiorów w formie cyfrowej. Poniżej przedstawiono kilka najważniejszych zagadnień z zakresu prawa autorskiego istotnych dla publikacji dzieł w bibliotekach cyfrowych.

Na wstępie należy wyróżnić dwie podstawowe formy pozyskiwania źródeł do bibliotek cyfrowych, tj.: domenę publiczną oraz dzieła osierocone. Dla określenia tego, co mieści się w kategorii domeny publicznej, należy posłużyć się definicją, przygotowaną przez profesorów Janusza Bartę i Ryszarda Markiewicza z Instytutu Prawa Własności Intelektualnej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, zgodnie z którą: „wolnym użytkowaniem objęte jest wszystko, co należy do tzw. domeny publicznej (nigdy nie mogło stać się przedmiotem prawa autorskiego albo też nie jest przedmiotem ze względu na upływ czasu)” [Barta, Markiewicz 2008, s. 94]. Tym samym domena publiczna to można śmiało rzec najłatwiejsze i rodzące tym samym najmniej problemów prawnych źródło publikacji dla bibliotek cyfrowych.

Należą do niej te dzieła, które nie mogły stać się utworami, tj.:

- dzieła niebędące „przejawami działalności twórczej o indywidualnym charakterze”,
- idee i zasady, w tym prawa przyrodnicze, algorytmy matematyczne i odkrycia naukowe,
- idee i zasady, leżące u podstaw programów komputerowych.

Przykładowo może to być: praca uczonego, odtwarzającego uszkodzony tekst (jeżeli odtworzenie będzie poprawne, a rezultat znajdzie się w domenie publicznej), tak samo prawdy naukowe – ustalenia faktów z dziedziny nauk ścisłych, dowody twierdzeń matematycznych, ustalenia faktów historycznych, czy też wykładnia przepisów prawa.

Ponadto, co bardzo istotne z punktu widzenia działalności biblioteki cyfrowej i legalnego korzystania z zasobów to, że nie stanowią przedmiotu prawa autorskiego akty normatywne lub ich urzędowe projekty, dokumenty urzędowe, materiały, znaki, symbole, opubli-

cowane opisy patentowe lub ochronne, a także proste informacje prasowe.

W domenie publicznej znajdują się również utwory, których czas ochrony wygaś: tj. upływ siedemdziesięciu lat od śmierci twórcy lub w przypadku utworów anonimowych lub takich, do których prawa nabyła w sposób pierwotny inna osoba aniżeli twórca – co skutkuje ustaniem autorskich praw majątkowych do takich utworów.

Wygaśnięcie czasu ochrony stosuje się więc w następujący sposób:

- do książek – gdy upłynęło 70 lat od śmierci ostatniego współtwórcy (wymienionego w oznaczeniu odpowiedzialności) – rozdz. 4. art. 36 prawa autorskiego,
- do czasopism i wydawnictw zbiorowych (jak encyklopedie) – gdy upłynęło 70 lat od daty ich wydania – art. 11. prawa autorskiego.

Drugim ważnym źródłem publikacji dla biblioteki cyfrowej będą dzieła osierocone, które co prawda nie uregulowane obecnie przez przepisy polskiego prawa autorskiego, posiadają już ugruntowany status prawny w europejskim systemie prawnym. Najczęściej spotykaną definicją dzieła osieroconego (ang. *orphaned work*) to: dzieło, które pozostaje pod ochroną praw autorskich, ale dysponent lub właściciel praw autorskich nie może być zidentyfikowany (ang. *identified*) lub odnaleziony (ang. *located*). Dzieła osierocone stały się więc wraz z rozwojem bibliotek cyfrowych obiektem szczególnego zainteresowania bibliotekarzy.

Podkreślenia wymaga fakt, że Komisja Europejska, w wydanej w 2006 roku „Rekomendacji o digitalizacji i dostępności on-line dzieł kultury i o zachowaniu dziedzictwa cyfrowego”, wyraziła przekonanie, że w przypadku dzieł osieroconych i dzieł o wyczerpanych nakładach, powinno się zachęcać do rozwoju modelu licencjonowania, wypracowanego we współpracy z dysponentami praw autorskich. Dlatego też Komisja Europejska zaleca państwom członkowskim, aby przez udostępnianie spisów znanych dzieł osieroconych i dzieł znajdujących się w domenie publicznej, poprawiły warunki digitalizacji dzieł osieroconych. Jednak ze względu na brak póki co pojęcia dzieła osieroconego w polskiej ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych, tworzenie kolekcji cyfrowych, zawierających dzieła osierocone, może doprowadzić bibliotekę do żmudnego i kosztownego procesu udowadniania, że nie doszło w tym przypadku do naruszenia praw autorskich.

Należy zatem przy digitalizacji dzieł osieroconych wykazać dalece idącą ostrożność co do możliwości ich publikacji w bibliotekach cyfrowych. Często osoby de-

cydujące o możliwości (lub braku możliwości) publikacji danego dzieła w sieci internet, kierują się zdrowym rozsądkiem, i po wyszukaniu autorów/właścicieli praw autorskich przeprowadzonym z należytą starannością, decydują o umieszczeniu dzieła w bibliotece cyfrowej. Stosuje się to zwłaszcza do dzieł bardzo starych, których właściciele praw autorskich nie mogą być odnalezieni, mimo starannego poszukiwania.

Ponieważ zasady działania bibliotek cyfrowych są bardzo zbliżone do działania bibliotek tradycyjnych, to w wyborze publikacji, co do których przypuszcza się, że majątkowe prawa autorskie do nich wygasły, następuje proces weryfikacji, czy tak jest istotnie. Zarówno w bibliotekach publicznych, jak i naukowych i innych, proces ten wygląda bardzo podobnie. Ustala się bowiem przy utworach współautorskich daty śmierci, których współtwórców należy wziąć pod uwagę przy wyznaczeniu momentu upływu 70 lat od daty śmierci tego z nich, który przeżył pozostałych. Następnie daty te sprawdzane są w dostępnych źródłach, głównie elektronicznych, do których śmiało można zaliczyć Narodowy Uniwersalny Katalog Centralny NUKAT (<http://www.nukat.edu.pl/>), czy też Elektroniczną Bazę Bibliografii Estreichera (<http://www.estreicher.uj.edu.pl/>).

W razie jakichkolwiek wątpliwości, czy dzieło znajduje się w domenie publicznej – nie publikuje się go w bibliotece cyfrowej, w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji prawnych. Jeżeli dzieło wymaga digitalizacji ze względu na zły stan fizyczny, lecz nie można go opublikować w bibliotece cyfrowej ze względu na brak wygaśnięcia autorskich praw majątkowych do niego, takie zdigitalizowane dzieło należy przechowywać na nośniku pamięci, aż do momentu jego przejścia do domeny publicznej.

Należy również rozważyć możliwość pozyskiwania do digitalizacji publikacji innych niż takie, do których prawa majątkowe wygasły w rozumieniu art. 36 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Przede wszystkim ze względu na czytelników – użytkowników bibliotek cyfrowych, którzy od wszystkich przedsięwzięć bibliotecznych oczekują przede wszystkim przekazu informacji (czyli tego, że znajdują się w nich także publikacje z bieżącej produkcji wydawniczej).

Biblioteki publiczne, które prowadzą własną działalność wydawniczą mogą do zasobów biblioteki cyfrowej wprowadzać własne publikacje. Jeżeli chodzi zaś o biblioteki akademickie – mają one dwie podstawowe możliwości pozyskiwania materiałów do digitalizacji: bieżącej produkcji wydawniczej oraz świeżej myśli naukowej. Pierwszą z nich jest podpisane odpowiedniej umowy licencyjnej z wydawnictwem uczelnianym. Druga, to przekonywanie autorów, np. doktoratów, do podpisywania zgody na publikację w bibliotece cyfrowej.

Ciekawym i jednocześnie ostatnim omawianym źród-

łem materiałów wchodzących w skład bibliotek cyfrowych jest tzw. inicjatywa „*open content*”. Licencje tworzone w ramach przedsięwzięć typu *open content* coraz powszechniej funkcjonują w obrocie, zwłaszcza w jego sferze internetowej. Do grupy określanej tym mianem należy zaliczyć wolną dokumentację lub inaczej otwartą treść (ang. *Free documentation, Open documentation* lub *Open content*), rozumianej jako dowolny rodzaj pracy twórczej (np. teksty, obrazy, dźwięk, filmy itp.) publikowane pod nieograniczającą licencją i w formie, który jawnie pozwala kopiować oraz edytować dane dzieło. Wśród licencji typu *open content* należy wymienić znaną powszechnie licencję *Creative Commons*, *OpenContent License (OPL) 1.1*, czy też *GNU Free Documentation License 1.2*. Oczywiście rodzajów licencji tego typu jest znacznie więcej, jednakże ich wspólną cechą jest zgoda twórcy na udzielenie w zasadzie nieograniczonej liczby niewyłącznych licencji na korzystanie z utworu, która doprecyzowuje się w poszczególnych postanowieniach umowy, szczególnie dotyczących pól eksploatacji (takich jak: zwielokrotnianie, wprowadzanie do obrotu i modyfikowanie). Inicjatywy typu *open content* nie są jeszcze powszechnie wykorzystywane w bibliotekach cyfrowych, natomiast są one być może kolejnym źródłem, przez które możliwe będzie w przyszłości pozyskiwanie publikacji do zbiorów bibliotek cyfrowych.

Podsumowując, prawo autorskie restrykcyjnie określa, jakie dzieła mogą być udostępnione publicznie bez nadużycia autorskich praw majątkowych twórców, zatem także publikowane w sieci internet. Wielu bibliotekarzy wyraża w związku z tym ubolewanie nad surowością reguł przez nie wyznaczonych, dostrzegając coraz większą jego nieprzystawalność do współczesnych realiów technicznych i technologicznych, lecz także postulując uzasadnioną potrzebę wolnego rozwoju myśli naukowej i artystycznej, nieograniczonego względami ekonomicznymi. Środowisko bibliotekarskie, znając ograniczenia obecnie obowiązującego prawa autorskiego, zasadnie wyraża nadzieję, iż będzie ono z czasem nowelizowane w kierunku otwarcia możliwości swobodniejszego udostępniania dorobku myśli ludzkiej. Idea bibliotek cyfrowych jest niezwykle ważna w dobie rozwoju technologii informacyjnych i legalnego dostępu do źródeł kultury, stwarza bowiem możliwości szybkiego dotarcia do informacji oraz tworzenia nowych treści, wartości naukowych dzięki wykorzystaniu ich zasobów, co czyni ją przez to ważną i zasługującą na szczególną uwagę ustawodawcy.

Jarosław Jastrzębski

Radca prawny

Fundacja Legalna Kultura

Przedział literac(t)ki

Mogłabym napisać, że zbliżał się czas napisania kolejnych kilku zdań do „Informatora Oświatowego“, zdecydowałam się więc na podróż pociągiem w poszukiwaniu inspiracji. Ale oczywiście byłoby to mocno naciągane twierdzenie. Po prostu musiałam wybrać się w podróż pociągiem. Licząc przy tym oczywiście, na inspirujące przeżycia.

Najpierw więc ucieszyłam się, że wsiadam na stunkowo małej stacji i nie mam wielu peronów do wyboru tego właściwego, z którego odjedzie mój pociąg, bo miejsce i czas odjazdu „mojego“ pociągu zapowiadał głos kompletnie niezrozumiały, więc w przypadku wielu peronów i wielu pociągów do wyboru, na pewno wpadłabym w panikę, czy jestem we właściwym miejscu o właściwym czasie. Na szczęście byłam. I byłam tego pewna, niezależnie od bełkotu z peronowego głośnika. Pociąg nadjechał z właściwej, jak mi się wydawało, strony, a ja próbowałam wejść do wagonu. Nie, nie tak! Najpierw wysiadający pasażer próbował otworzyć drzwi i wyjść z wagonu. Przez chwilę myślałam, że mu się to nie uda, ale z pomocą odprowadzającego mnie mężczyzny, czyli w sumie siłą dwóch mężczyzn, udało się otworzyć drzwi wagonu. Gdyby nie ta pomoc, nie udałby się potem również mój skok z walizką i torebką na ramieniu do wagonu, który stał w odległości niemalże metra, pod górę i pod kątem prawie 45 stopni od peronu! Nawet więc wobec tego, że nie mam beznadziejnego mniemania o swojej kondycji, skok był dość karkołomny. Dałam jednak radę... ale tylko dlatego, że wskakiwałam sama, a torbę i walizkę podał mi odprowadzający mężczyzna. I zamknął za mną drzwi. Uff, odjechałam.

Nim jednak odjechałam, znalazłam swój przedział okazało się, że (niestety!) nie byłam ani w samolocie, ani na statku, w których ciężary muszą być rozłożone równomiernie na pokładzie. W pociągu miejscówkę miałam w przedziale pełnym podróżujących, podczas gdy sąsiednie były nieproporcjonalnie puste. Byłam więc w sąsiedztwie kilku dorosłych podróżnych. Dorosłych. Dużych. Zzajanych (oni chyba samodzielnie wskakiwali do wagonu!). Na dodatek podróżnych, którzy nie lubią otwartych okien (niestety!). No, ale przecież chciałam wrażeń... Ufff, odjechaliśmy.

Przeglądałam książkę (za chwilę powiem, jaką) i wkrótce, poza jej treścią, wokół zrobiło się nudno (gorąco też!). Żadnych więcej inspiracji. Aż do pewnej dużej stacji. Pociąg zatrzymał się w nadmorskiej dużej miejscowości i stojąc na stacji „zaczynał” się spóźniać. Czy można stojąc zaczynać się spóźniać? Przecież jak coś spóźnione, to właśnie się nie „zaczyna” wtedy, kiedy powinno się zacząć, hmmm... Mniejsza z tym.

Pociąg stał i się spóźniał, a ja miałam okazję obserwować pasażerów, zdążających na inne pociągi. Tym razem na wielu równoległych peronach. Zdązali raczej biegiem, pewnie też byli spóźnieni, jak mój pociąg. Tyle, że mój pociąg stał, oni poruszali się szybko. Przesiadali się z jednego pociągu do drugiego. Kupowali w pośpiechu wodę lub ciastka. Pytali konduktorów lub siebie wzajemnie o to, czy we właściwy pociąg wsiadają. Uspokajali dzieci lub pokazywali im stojące na innym peronie Pendolino (ciągle jeszcze robi wrażenie!). Taszczyli przy tym tony bagażu na plecach, na kółkach lub w rękach. Stawali na peronie w określonym miejscu i szybko palili „podróżnego” papierosa. Wzajemnie częstowali się przy tym ogniem lub nawet papierosem. Uśmiechali się. Wzajemnie informowali o tym, co im było znajome, jeśli akurat było źródłem pytań. I wszystko w atmosferze podniecenia podróżą i (tu szczególna uwaga!) ogólnej życzliwości! Niby więc nic nadzwyczajnego. Miły syndrom początku okresu urlopowego i oczekiwania na piękne wakacyjne chwile. Ani odrobiny agresji. Cudowne wakacyjne podniecenie. Gdy udajemy się w mniej lub bardziej znane strony z radością i nadzieją odpoczynku. I cieszymy z tego. Świat widziany przez okna pociągu wydał mi się pogodny, radosny wręcz. Gdyby nie książka, którą miałam w podróży mnie także udzieliliby się to ogólne pogodne, serdeczne uniesienie. Gdyby nie książka... I gdyby nie świeże jeszcze wówczas wspomnienie wiosennej konferencji dla nauczycieli, pedagogów szkolnych, rodziców i uczniów, w której miałam okazję uczestniczyć.

„Cyberprzemoc – współczesne oblicze przemocy” – tytuł konferencji wrócił do pamięci wraz z liczbami mówiącymi o tym, jak wiele młodych ludzi doświadcza przemocy (także w cyberprzestrzeni). Wróciły obrazy mówiące o tym, jak bardzo i jak często nieodwracalnie, zniszczyć może ona czyjeś życie, jak odziera z godności i nadziei. Cennym było w trakcie konferencji uświadomić sobie, gdzie są źródła przemocy i jak na nią właściwie reagować. Cennym, ale bardzo przygnębiającym.

Na całe szczęście, tamtego letniego dnia jednak, miałam za oknem obrazy emanujące optymizmem i serdecznością. Patrzyłam na te obraz i przez myśl mi przeszło, że może to te słuchawki na uszach młodych ludzi? Może przez to, że sączyła się przez nie do uszu muzyka, muzyka, która z założenia łagodzi obyczaje? Może ta muzyka tak dobrze na nich wszystkich działała? I ten „łagodny obyczaj” promieniował na pozostałych podróżujących, niekoniecznie tych młodych ze słuchawkami na uszach?

Absurdalne podejrzania? Niekoniecznie. W rękę miałam bowiem książkę, której rodziły poświęcone są m.in. muzyce i jej roli w wychowaniu, i arteterapii z udziałem muzyki właśnie. Ale nie tylko, a nawet nie przede wszystkim. Jest bowiem w książce tej mowa także o niedostosowaniu społecznym i zachowaniach dysfunkcyjnych u młodzieży. Poza tymi wiadomościami, książka, o której piszę, ma przede wszystkim na celu ukazanie pozytywnej roli hip-hopu w kształtowaniu postaw i zachowań tzw. „dzieci ulicy“, młodzieży trudnej, zagubionej, niedostosowanej do powszechnie definiowanych tzw. norm społecznych. Książka zwraca uwagę na funkcję terapeutyczną tego gatunku muzycznego. Książka i jej autor, Przemysław Kaca, który wraz ze współpracującą z nim przy wielu projektach tańczącą młodzieżą, chętnie dzieli się swoimi poglądami i argumentami o tym, że „Hip-hop jako narzędzie resocjalizacji młodzieży“ znakomicie sprawdza się w życiu.

Autor podkreśla, że hip-hop to pewnego rodzaju terapia dla zagubionych życiowo młodych ludzi. Nawet niekształceni w tej dziedzinie, z doświadczeń własnych wiemy, jak dobrze (a może: jak różnie?) muzyka działa na nas. Informacje mówią nam, że już od okresu prenatalnego powinniśmy współistnieć z muzyką i pozwolić jej pozytywnie działać na nasze emocje i zachowania. Jestem pewna, że muzyka nie jest dla wielu z nas obojętna i z naszymi emocjami może działać wiele. Czy wiedzą Państwo, że podobno każda kombinacja ośmiu nut już została użyta w muzyce? A mimo to powstają nowe muzyczne kombinacje, które mają na nas ogromny wpływ. Na przykład łagodzą obyczaje podróże. Czego (chyba) sama tego lata doświadczyłam.

Co było dalej z tą podróżą? Nie pamiętam już... Dziś za oknem prawie jesień i powoli najmilszą dla mnie muzyką staje się trzaskanie ognia w kominku.

Agata Szklarkowska

dyrektor

Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
w Słupsku

TEMATYCZNE ZESTAWIENIE BIBLIOGRAFICZNE na podstawie kartoteki zagadnieniowej PBW w Słupsku

SPORT I KULTURA FIZYCZNA

Wydawnictwa zwarte:

- Bronikowski Michał, Kantanista Adam, Glapa Agata. Wychowanie fizyczne - praca z uczniem zdolnym. - Warszawa : Ośrodek Rozwoju Edukacji, 2014. - 144 s.
- Dziedziny kształcenia w klasach I-III / red. nauk. Marzenna Magda-Adamowicz, Lidia Kataryńczuk
- Warchoł Krzysztof. Autorski program nauczania wychowania fizycznego : postawa, aktywność, wiedza, umiejętności, sprawność. - Rzeszów : Wydawnictwo Oświatowe FOSZE, 2013. - 223 s.
- WF (nie tylko) dla chłopców: samoobrona, judo, zapasy, minisumo / Iwona Dębczyńska-Wróbel [i in.]. - Warszawa: Dr Josef Raabe Spółka Wydawnicza, 2013.
- Winczewski Piotr. Zabawy i gry ruchowe : dla dzieci poruszających się na wózkach inwalidzkich. - Kielce : „Jedność”, 2013. - 128 s.

Wydawnictwa ciągłe:

- Czterdzieści gier i zabaw - związanych z piłką siatkową / Ostrowski Radosław // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. - 2014, nr 6, s.14-20
- Ćwiczenia na lekcji wf - stosowane jako element rozwiązań metodycznych / Sulisz Seweryn // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. - 2014, nr 2, s.7-12
- Ćwiczenia oddechowe jako alternatywna forma wychowania fizycznego / Palica Danuta, Ludyga Filip // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. - 2015, nr 2(5).
- Ćwiczenia siłowe oraz zwinnościowo-akrobatyczne na lekcji wychowania fizycznego / Krzelowska Magdalena / Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. - 2014, nr 11.
- Ćwiczenia z piłką lekarską. (Wstęp do nauczania rzutu oszczepem). Część II / Orłowska Ewa, Gradek Joanna, Tokarz Renata // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. - 2015, nr 2(5), s.49-54
- Dlaczego uczniowie bojkotują WF? / Więclaw Grzegorz / Dyrektor Szkoły. - 2014, nr 1, s.63-65
- Gimnastyka korekcyjna na lekcjach wychowania fizycznego / Jakubowski Krzysztof // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. - 2015, nr 3(6), s.32-37
- Komunikacja pedagogiczna - na lekcji wychowania fizycznego / Sulisz Seweryn // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. - 2013, nr 8, s.12-18
- Koszykówka - doskonalenie wybranych elementów techniki gry / Krzelowska Magdalena // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. - 2014, nr 1, s.26-37
- Model ewaluacji - jakości pracy szkoły w zakresie wychowania fizycznego / Bronikowski Michał i in // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. - 2013, nr 1, s.10-13
- Mój pomysł na lekcję wf / Jakubowski Krzysztof // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. - 2015, nr 2(5).
- Nowa podstawa programowa - projektowanie zajęć na lekcjach wf / Guła-Kubiszewska Halina // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. - 2013, nr 8, s.4-11

- Oblicza kultury fizycznej / Palica Danuta // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. - 2015, nr 4(7), s.40-41
- Piłka koszykowa - ćwiczenia, gry i zabawy ruchowe / Krzelowska Magdalena // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. - 2014, nr 6, s.7-13
- Piłka nożna - gry i zabawy z różnymi piłkami / Talaga Jerzy // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. - 2014, nr 6, s.25-30
- Relaksacja w szkolnym wychowaniu fizycznym / Palica Danuta // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. - 2015, nr 4[1], s.28-31
- Różne przybory - scenariusz lekcji wf dla klas IV-VI / Woźny Paweł // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. - 2014, nr 8, s.37-38
- Sportowa rywalizacja. Scenariusz zajęć dla klasy III / Mytko Marta // Życie Szkoły. - 2015, nr 3(5), s.40-41
- Szkolny sport nie zawsze na medal / Łoskot Małgorzata // Głos Pedagogiczny. - 2015, nr 66, s.21-24
- Uczenie się poprzez ruch - nowe zadanie dla nauczycieli wychowania fizycznego / Majewski Andrzej, Majewska Jolanta // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. - 2015, nr 4(7), s.42-47
- Uczeń na lekcji wf - ocena wiadomości i sprawności fizycznej / Kęsy Katarzyna, Kantanista Adam // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. - 2014, nr 5, s.27-31
- Uczeń sześciolatek - w szkolnym wychowaniu fizycznym / Sulisz Seweryn // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. - 2014, nr 9, s.4-10
- Zabawy ruchowe z gazetami / Winczewski Piotr // Życie Szkoły. - 2014, nr 2, s.22-24
- Społeczne konteksty edukacji medialnej / pod red. Grażyny Penkowskiej. - Gdańsk : Wydawnictwo Naukowe Katedra, 2014
- Szkoła w perspektywie globalizacji i zagrożeń / red. nauk. Barbara Dobrowolska. - Toruń : Wydawnictwo Adam Marszałek, 2013. - 187 s.

Wydawnictwa ciągłe:

- Edukacja na tle procesów globalizacji / Leśniak Maria // Nowa Szkoła. - 2009, nr 6, s.14-18
- Edukacja w epoce globalizacji - scenariusze i trendy / Kołodziejczak Witold // Meritum. - 2013, nr 3, s.2-9
- Efekty kształcenia a systemy edukacyjne (1) / Ożarek Grażyna // Przegląd Oświatowy. - 2015, nr 13, s.14-16
- Jakość edukacji przedszkolnej - podejście kontekstowe / Woodhead Martin // Edukacja. - 2000, nr 1, s.99-108
- Kontekst oświatologiczny reform edukacyjnych / Sysojewa Swietłana // Ruch Pedagogiczny. - 2013, nr 4, s.173-178
- Konteksty patriotyczno-historyczne w edukacji / Ruman Natalia Maria // Wychowawca. - 2013, nr 11, s.5-7
- Przygotowanie uczniów do aktywności zawodowej w dobie globalizacji / Kamińska Aleksandra // Wychowanie na co dzień. - 2012, nr 7-8, s.33-43
- Skąd my to znamy - o poszukiwaniu kontekstów kulturowych. [propozycja zajęć dl klasy VI] / Piasta-Siechowicz Joanna // Język Polski w Szkole IV-VI. - 2006, nr 4, s.20-28
- Socjalizacja krytyczna. Relacja między kontekstem a celem procesów edukacyjnych jako źródło sensu społeczeństwa / Zamojski Piotr // Problemy Wczesnej Edukacji. - 2005, nr 2, s.80-90
- Szkoła w perspektywie globalizacji i zagrożeń / red. nauk. Barbara Dobrowolska. - Toruń : Wydawnictwo Adam Marszałek, 2013. - 187 s.
- Wychowanie ku międzykulturowości - o poszukiwaniu człowieka w Innych i Obcych. Rec. Wychowanie. Pojęcia. Procesy. Konteksty / Red. Nauk. Maria Dudzikowa, Maria Czerepaniak-Walczak, Gdańskie Wydawnictwo Pedagogiczne, 2007 / Grzybowski Przemysław Paweł // Gazeta Szkolna. - 2007.

KONTEKSTY EDUKACYJNE

Wydawnictwa zwarte:

- Człowiek, technologia, media: konteksty kulturowe i psychologiczne / red. nauk. Agnieszka Ogonowska, Grzegorz Ptaszek. - Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”, 2015.
- Dziadzia Bogusław. Wpływ mediów : konteksty społeczno-edukacyjne. - Kraków : „Impuls”, 2008. - 202 s.
- Kultura i edukacja : (konteksty i kontrowersje) / pod red. nauk. Witolda Jakubowskiego. - Kraków : „Impuls”, 2008. - 250 s.
- Olchanowski Tomasz. Pedagogika a paradygmat nieświadomości. - Warszawa : Eneteia Wydawnictwo Psychologii i Kultury, 2013. - 257 s.

Wybór i opracowanie:

Agnieszka Stolarczyk

Wydział Informacyjno-Bibliograficzny
PBW w Słupsku**INFORMATOR OŚWIATOWY NR 3/15 ISSN 1505-0904****ZESPÓŁ REDAKCYJNY:** Dorota Iwanowicz, Jerzy Paczkowski, Iwona Poźniak, Bożena Żuk**WSPÓŁPRACA:** Dorota Czapiewska, Irena Czyż, Irena Drozd, Krzysztof Goliszek, Władysława Hanuszewicz, Tamara Anna Kropiowska, Małgorzata Lipińska, Maciej Maraszkiewicz, Ewa Misiewicz, Wioletta Pająk, Agata Szklarkowska, Marzena Tuliscka, Maria Grażyna Wieczorek, Elżbieta Wild, Mateusz Weiland, Dorota Werbińska**SKŁAD KOMPUTEROWY:** Dorota Iwanowicz, Grzegorz Szuleta **KOREKTA:** Iwona Poźniak, Grażyna Wieczorek**WYKONANIE TECHNICZNE:** Małgorzata Kamińska, Anna Sobczyk **OKŁADKA:** Drukarnia BOXPOL**WYDAWCA:** Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, ul. Poniatowskiego 4a, tel/fax sekretariat: 59 842-35-67, centrala: 59 842-34-62, redakcja: 59 842-42-18; www.odn.slupsk.pl; e-mail: wydawnictwo@odn.slupsk.pl; kursy@odn.slupsk.pl; sekretariat@odn.slupsk.pl **NAKLAD:** 300 egz.

Zastrzegamy sobie prawo do skracania tekstów i do nadawania im własnych tytułów. Materiały prosimy dostarczać na nośnikach elektronicznych lub e-mailem: wydawnictwo@odn.slupsk.pl Numer zamknięto 10.10.2015 r.